

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

KORE SAVAŞI VE VANLI KORE GAZİLERİ
(1950-1953)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
GÜLTEN PEKER

TEZ DANIŞMANI
DOÇ.DR. ABDULAZİZ KARDAŞ

VAN-2020

KABUL VE ONAY SAYFASI

Gülten PEKER tarafından hazırlanan “ Kore Savaşı ve Vanlı Kore Gazileri (1950-1953)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman: DOÇ. DR. ABDULAZİZ KARDAŞ Tarih Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Başkan: PROF. DR. M. SALİH MERCAN Tarih Anabilim Dalı, Bitlis Eren Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye: DR. ÖĞR. ÜYESİ FERİT YÜCEBAŞ Tarih Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Yedek Üye: Unvanı Adı SOYADI Anabilim Dalı, Üniversite Adı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Yedek Üye: Unvanı Adı SOYADI Anabilim Dalı, Üniversite Adı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Tez Savunma Tarihi:	28/05/2020
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Doç. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. (26.05.2020)

İmza

Gülten PEKER

(Yüksek Lisans Tezi)

Gülten PEKER

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mayıs, 2020

KORE SAVAŞI VE VANLI KORE GAZİLERİ (1950-1953)

ÖZET

Kore, sahip olduğu coğrafi konum itibarıyla ilkçağlardan itibaren Asya Kıtası ve Japon Adaları arasında bir köprü konumundadır. Kore'nin sahip olduğu bu stratejik konumu onu tarih boyunca bir savaş alanı haline getirmiştir ve işgallere açık hale getirmiştir. Bu işgal sürecinde Japonlar Kore'yi 1905'te işgal ederler ve Japonların bu işgali İkinci Dünya savaşına kadar devam etmiştir.

1945 yılına gelindiğinde Kore'nin 38. Paralelinin Kuzeyi Rusya, Güneyi ise ABD tarafından işgal edilmiştir. Bu süreçten sonra Kore'nin birleştirilmesi adına çeşitli uluslararası görüşmeler gerçekleştirilmiş ancak yapılan tüm çabalara rağmen Kore'nin birleştirilmesi mümkün olmamış ve 15 Ağustos 1948'de Kuzey Kore Cumhuriyeti, 9 Eylül 1948'de de Güney Kore cumhuriyeti kurulmuştur.

Güney ve Kuzey Kore hükümetleri kurulduktan sonra, Kuzey Kore lideri Kim İl Sung, Rusya'nın desteğiyle ülkesini savaşa hazırlamış ve bunun için gerekli olan silah, malzeme ve eğitim desteği konusunda Rusya tarafından desteklenmiştir. Güney Kore ise henüz kendi iç birliğini bile tam kuramamış, ABD orduları ülkeyi terk ettiğinde de bile genel emniyeti sağlayacak bir güney Kore Ordusu bırakılmıştı. Ülke ikiye ayrılmış olmasına rağmen iki taraf arasında gerginlikler devam etmiştir.

Kore'deki gerginlik 25 Haziran 1950 sabahı Kuzey Kore'nin güney Kore'ye saldırmasıyla sıcak harbe dönüşmüş ve Kore Savaşı başlamıştır. 1950-1953 yılları arasında devam eden savaşta kesin bir galibiyet sağlanamamış ve 1953'te Panmunjom Ateşkesiyle savaş sonuçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Kore Savaşı, Türkiye, Vanlı Kore Gazileri, Birleşmiş Milletler.

Sayfa Adedi : IX+113

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Abdulaziz KARDAŞ

(Master Thesis)

Gülten PEKER

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY

SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

May, 2020

KOREAN WAR AND VANLI KOREAN GASES (1950-1953)

ABSTRACT

Korea has served as a bridge between the Asian Continent and the Japanese Islands since ancient times due to its geographical location, making this country a war zone. Korea, which was occupied by the Japanese in 1905, remained in the Japanese occupation until the Second World War.

By 1945, Korea was occupied by Russia to the North of the 38th Parallel and the USA to the South. After this process, various international negotiations were held to unite Korea, but despite all efforts, it was not possible to unite Korea and the Republic of North Korea was established on August 15, 1948, and the Republic of Korea on September 9, 1948.

After the South and North Korean governments were established, the leader of North Korea, Kim Il Sung, prepared his country for war with the support of Russia and was supported by Russia for the necessary weapons, materials and educational support. South Korea, on the other hand, has not yet established its own internal unity, and a South Korean Army was left to provide general security even when the US armies left the country. Although the country was divided into two, tensions continued between the two sides.

Tensions in Korea turned into a war in the morning of June 25, 1950, when North Korea attacked south Korea and the Korean war started. In the ongoing war between 1950 and 1953, there was no definite victory and the war with the Panmunjom Ceasefire ended in 1953.

Keywords : Korean War, Turkey, Van Korea Veterans United.

Number of pages : IX+113

Theis Advisor : Assoc. Dr. Abdulaziz KARDAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
KISALTMALAR	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1
a.KORE’NİN COĞRAFYASI VE TARİHİ	1
a.a. Kore’nin Coğrafyası	1
a.b. Kore’nin Siyasi Tarihi	1
a.c. Birinci Dünya Savaşı ve Sonrasında Kore.....	2
a.d. İkinci Dünya Savaşı’nda Kore.....	3
1. II. DÜNYA SAVAŞI VE KORE SORUNU	5
1.1. II. Dünya Savaşı ve Doğurduğu Sonuçlar	5
1.2.Uluslararası Görüşmelerde Kore Sorunu.....	6
1.3. Türkiye-Kore İlişkilerinin Başlaması	7
1.4. II. Dünya Savaşı’nda Türk Dış Politikası.....	7
1.5. II. Dünya Savaşı Sonrası Dünya Durumu	9
1.6. Kore Savaşı’nın Sebepleri	10
1.7. Kore Savaşı’nın Başlaması.....	12
1.8. Birleşmiş Milletlere Üye Devletlerin Yardıma Katılmaları	13
1.9. Kore’ye Asker Gönderilmesi ve Hükümetin Kararına Tepkiler	14
1.10. Birinci Türk Tugayının Oluşturulması ve Tugaya Atanan Komuta Heyeti	18
1.10.1. Türk Tugayının Kore Savaşı’nın Kazanılmasındaki Etkisi.....	19
1.10.2. Türk Tugayı’nın Katıldığı Muharebeler.....	20
1.10.2.1. Geri Bölge Emniyeti Görevi	20
1.10.2.2. Kunuri Muharebeleri (26-30 Kasım 1950)	20
1.10.2.3. Wawon Muharebesi (28 Haziran 1950)	21
1.10.2.4. Sinim-ni Baskını (29 Kasım 1950 Muharebeleri).....	22
1.10.2.5. Kaechon (Pongmyongnu) ve Kunuri-Sunchon Boğazı Muharebeleri (29-30 Kasım 1950).....	23
1.11. Birleşmiş Milletler ’de Ateşkes Görüşmeleri ve Mütareke Yapılması	26

1.12.Türk-Amerikan İlişkileri	27
1.12.1.Sovyet Rusya'nın Toprak Talebine Karşı Türkiye'nin Tutumu	27
1.12.2. Türk-Amerikan İlişkilerinin Gelişmesi ve Truman Doktrini	32
1.12.3. Marshall Planı ve Türkiye.....	34
1.13. NATO'nun Kurulması ve Türkiye'nin NATO'ya Girişi	35
2. KORE SAVAŞI VE VANLI KORE GAZİLERİ	38
2.1. Vanlı Kore Gazileri ve Hatıraları	38
2.1.1. Gazi Tevfik Gezgen	38
2.1.2. Gazi Tahir Yardım	43
2.1.3. Gazi Ferzende Abay.....	47
2.1.4. Gazi Abdülmecit Erginyürek	51
2.1.5. Gazi Hasan Hüsnü Bulut.....	54
2.1.6. Gazi Ahmet Çağlayan	57
2.1.7. Gazi Reşit Demir.....	59
2.1.8. Gazi Sait Berge	62
2.1.9. Gazi Hüseyin Gürbüz.....	65
2.1.10. Gazi Haydar Karol	68
2.1.11. Gazi Hurşit Bor	71
2.1.12. Gazi Ferman Mator	75
2.1.13. Gazi Arafat Kertiş	79
2.1.14. Gazi Abdullah Burgaz.....	83
2.1.15.Gazi Osman Çelik.....	87
2.1.16.Gazi Nezir Kaya.....	90
SONUÇ.....	94
KAYNAKÇA	96
EKLER.....	101
ÖZGEÇMİŞ	
TEZ ORJİNALLİK RAPORU	

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı Geçen Eser
A.g.m.	: Adı Geçen Makale
A.g.t.	: Adı Geçen Tez
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
CCA	: Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi
DP	: Demokrat Parti
GKB	: Genel Kurmay Başkanlığı
MÖ	: Milattan Önce
NATO	: Nord Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Paktı)
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
vd.	: ve diğerleri
yy.	: Yüzyıl

ÖNSÖZ

1950-1953 yılları arasında gerçekleşen Kore Savaşı, Soğuk Savaş döneminin en önemli sıcak gelişmelerindendir. Kore Savaşı, aynı toprak parçası üzerinde yaşayan Kore halkının ABD ve Sovyet Rusya etkisiyle nasıl ikiye ayrıldığıнын en açık göstergesidir. Üç yıl boyunca devam eden savaşa, Birleşmiş Milletlerin çağrısı üzerine birçok devlet katılmıştır. Savaş sonunda 38. Enlem sınır olmak üzere ikiye ayrılan Kore, farklı ideolojik sistemlerle yönetilen iki devlet haline getirilmiştir.

Türkiye, Birleşmiş Milletlerin çağrısı üzerine ABD’den sonra savaşa iştirak eden ilk ülke olmuştur. Türk ordusu Kurtuluş Savaşı’ndan sonra ilk kez bir savaşa katılmış, ülkesinden kilometrelerce uzaktaki bilmediği topraklarda, daha önce kullanmadığı silahlarla savaşı ve savaşta büyük başarılar göstererek savaşın kaderinin değiştirmiştir.

Kore Savaşı’na katılma Türk siyaseti için de önemli kazanımlara zemin hazırlamıştır. Bu dönemde ülke siyasetini yürüten Demokrat Parti (DP), muhalefete danışmadan asker gönderme kararı almış ve bu konuda sert bir muhalefetle karşı karşıya kalmıştır. Ancak ilerleyen süreç Demokrat Parti’nin bu kararını kazanıma çevirmiş ve Türkiye Kore Savaşı’nda gösterdiği başarılarının ardından NATO’ya kabul edilmiştir.

Tezin giriş bölümünde Kore’nin siyasi tarihi, ekonomisi, coğrafi konumu, iklimi ve doğal yapısıyla ilgili bilgilere, Birinci ve İkinci Dünya savaşı sürecinde Kore sorunu ve konuyla ilgili yapılan uluslararası görüşmeler, Kore’yi resmi olarak ikiye ayıran 38. Enlem meselesi üzerinde durulmuştur.

Tezin ilk bölümünde, İkinci Dünya Savaşı’nı hazırlayan sebepler, savaş süreci, savaşın sonuçları, Kore sorununu ele alındığı uluslararası görüşmeler, Kore Savaşı ve Türkiye’nin savaşa katılma süreci ve akabinde NATO’ya giriş süreci üzerinde durulmuştur. Aynı bölümde birinci Türk tugayının oluşturulması, tugayın katıldığı muharebeler, Kore Savaşı’nda elde ettiği başarılar ve Türk-Kore ilişkilerinin başlaması üzerinde durulmuştur.

Tezin ikinci bölümde ise Vanlı Kore gazileriyle yapılan görüşmelere yer verilmiştir. Bu bölümde gerek hem Van merkezde hem de çevre ilçe ve köylerde yaşayan Vanlı Kore gazileriyle sözlü mülakatlar yapılmıştır. Bu kapsamda Van ili ve çevresinde yaşayan ve savaşa katılan tüm gazilere ulaşılmış ve kendileriyle görüşmeler yapılmıştır. Tez çalışma süreci devam ederken görüşme yaptığımız ve yaşları 90'ı geçen bazı gazilerimiz vefat etmiştir. Görüşme yapılan gazilerimizin çoğunun 85 yaş ve üzeri oldukları göz önünde bulundurularak bu konuda gerekli hassasiyet gösterilmiş ve görüşmelerin büyük çoğunluğu gazilerimizin ikametgâh adreslerinde gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle çalışmamızın esas noktasını oluşturan ve anılarını bizimle paylaşarak tezin ortaya çıkmasına vesile olan kıymetli Vanlı Kore gazilerimize ve gazilerimize ulaşmamızda yardımlarını bizlerden esirgemeyen Türkiye Muharip Gaziler Derneği Van Şubesi başkan ve üyelerine katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Tez hazırlığı boyunca yanımda olan, bana destek veren hocalarıma,

Özellikle bu konuyu seçmemde yardımcı olan, uzun süren çalışma süreci boyunca değerli tecrübelerini benimle paylaşan, kaynak bulma konusunda bana yol gösteren ve hiçbir zaman desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Abdülaziz Kardaş'a teşekkürü borç bilirim.

Gülten PEKER

Van 2020

GİRİŞ

a.KORE’NİN COĞRAFYASI VE TARİHİ

a.a. Kore’nin Coğrafyası

Kore doğu Asya’da bulunan dağlık ve Mançurya’dan denize doğru uzanan bir yarımadadır. Japon adalarının batısında ve 34-43 Kuzey Paralelleri ile 124-130 boylam daireleri arasında yer almaktadır. Batısında Sarı deniz, doğusunda Japon Denizi ve güneydoğusunda Kore Boğazı ile çevrilidir. Kuzeyinde ise Sovyet Rusya ve Mançurya ile çevrilidir.¹

Kore, kuzey-güney doğrultusunda 800-960 km, doğu-batı doğrultusunda ise 200-400 km genişliğe sahiptir. Kore’nin yaklaşık 3/4’ü dağlar ve ormanlarla kaplı, ¼ ise sıradağlar arasındaki pirinç tarlalarıyla kaplı vadilerden oluşmaktadır. Ülkenin kuzey-güney tarafındaki sarp sağlar doğu kıyıları boyunca uzanmaktadır. Kuzeye doğru gidildikçe sarp dağlar bulunur. Bu dağların dik yamaçları üzerinde çok az sayıda patika bulunur.²

a.b. Kore’nin Siyasi Tarihi

Koreliler, Moğolların akrabası Ural-Altay ve kökleri Sibiry’a’daki Tunguzlara dayanır. Kore tarihinin ilk belgeleri M.Ö. XII. yüzyıla dayanır. Bu dönem, Çinli Kija’nın Pyongyang’da bir koloni kurmasıyla başlar. Bu koloninin getirdiği Çin etkisi devam etmiş ve M.Ö. 100 yılı civarında kurulan Lolang Çin kolonisinin bütün yarımadayı kaplayan etkisi birleşerek daha da yaygınlaşmıştır. Kore 1231’de Moğol istilasına maruz kalmış, 1392’de Çin’deki Moğol hâkimiyetine son veren Ming Hanedanının yardımıyla 1392’de Kore’deki son üniter devlet olan Yi hanedanı kuruldu ve bu hanedan 1910’a kadar varlığını sürdürmüştür.³

19. yüzyıldan itibaren güçlenmeye başlayan Rusya, Japonya’nın Asya’da ilerlemesine göz yummamıştır. Mançurya’yı nüfusuna katmaya çalışan Rusya ile

¹ *Kore Savaşı’nda Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, Ankara, Genel Kurmay Başkanlığı Yay., 1975, 30-31.

² *Kore Savaşı’nda Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri*, 1-3.

³ Rıza Kurtuluş, ”Kore Cumhuriyeti”, *DİA*, C.XXVI, Ankara, TDV Yay., 2002, 94-95.

sorunları olan Japonya arasında, 1094'te başlayan ve 18 ay süren Rus-Japon Savaşı sonunda Ruslar ağır bir yenilgi alır. Ruslar aldıkları bu yenilgiden sonra ABD aracılığıyla imzalanan Portsmouth Barış antlaşması sonucunda Rusya, Mançurya üzerindeki haklarını Japonya'ya bırakıp Kore'nin bağımsızlığını tanımıştır. Böylece Japonya bölgede hâkim güç konumuna geçmiş ve 1910'da Kore'yi topraklarına kattığını ilan etmiştir.⁴ Japonların istilasına uğrayan Kore, İkinci Dünya Savaşı'na kadar Japon işgalinde kalmıştır.⁵

a.c. Birinci Dünya Savaşı ve Sonrasında Kore

Japonya Kore'yi kuşattıktan sonra Kore milliyetçiliğini söndürmeye, Korelileri Japon halkına katmaya ve ekonomik hayatını da istismar etmeye çalışmıştır. Ayrıca Japonlar müttefikler safında yer aldığı için Birinci Dünya Savaşı sonunda Koreliler Wilson ilkelerinden faydalanamamıştır. Koreliler 1 Mart 1919'da bağımsızlıklarını ilan etmişlerse de Japonlar bu hareketi güç kullanarak bastırmış, bu süreçten sonra milliyetçi Koreliler 1919-1920'de Şanghay'da "Kore Cumhuriyeti Geçici Hükümeti"ni Syngman Rhee'nin başkanlığında kurarak bağımsız bir Kore İçin çalışmaya başladılar.⁶ ABD, Çin, Rusya ve Fransa tarafından da desteklenen Geçici Kore Hükümeti, Japon işgaline karşı isyanlar çıkartıp suikastlar düzenleyerek savaştı.⁷

1924-1935 yılları arası Marksizm ve Çin İhtilalinin etkisiyle Kore komünist partisi bu dönemde önem kazanmıştır. 1936'da milliyetçi komünistler birleşerek Kore'nin kurtuluşu için "Milli Cephe"yi kurdular. Akabinde 1937'de Orta Çin'de Kim Yan San idaresinde bir Kore Gönüllü Tugayı kurulmuş ve bunlar 8. Çin ordusu içinde Japonlara karşı savaştılar. Bu sırada eski Kore Geçici Hükümeti'nde değişiklikler olmuş, önceleri Syngman Rhee'nin takipçisi olan solcu milliyetçiler

⁴ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1974-1995)*, İstanbul, Alkım Yay., 2005, 94-95.

⁵ Celal Dora, *Kore Savaşı'nda Türkler (1950-1951)*, İstanbul, Akgün Yay., 1963, 1.

⁶ *Kore'de Türk Muharebeleri*, Ankara, Genel Kurmay Başkanlığı Yay., 2012, 13.

⁷ Selçuk Esenbel, "Değişen Dünya Düzeni Işığında Japonya ve Güney Kore'nin 21. Yüzyıldaki Jeopolitik Vizyonları ve Dış Politikaları", Ankara, Boğaziçi Üniversitesi, *TUSİAD Dış Politika Forumu Araştırma Raporu*, 2018, 1-25.

Şanghai'dan ayrılarak “Kore Milletinin Kurtuluş Birliği”nin Kuzey Kore’de devam ettiği mücadeleye katılmışlardır.⁸

a.d. İkinci Dünya Savaşı’nda Kore

Uzak Doğu’daki jeopolitik öneminden dolayı önemli bir konumda olan Kore yarımadası, önceleri Çin ve Japonya’nın 19. yüzyıl ortalarından itibaren ise bunlara katılan Rusya arasında daima ele geçirilmek istenilen bir alan olmuştur. Bunun dışında büyük devletlerin Pasifikteki çarpışmalarının, özellikle Amerika’nın Batı Pasifik’teki güvenlik alanının korunması noktasında Kore’nin bağımsız bir devlet olması gerekiyordu.⁹

Kore meselesi bir sorun olarak ilk kez Kahire Konferansı’nda (1 Aralık 1943) ele alınmıştır. Konferansa Çan-Kay-Şek, Churchill ve Roosevelt katılmış ve Kore ile ilgili olarak “Korelilerin içinde bulunduğu esareti yakından bilen üç büyük devlet (Amerika, Büyük Britanya, Çin) Kore’nin vakti gelince özgürlük ve bağımsızlığına kavuşturulmasına yönelik” karar almışlardı. Ayrıca Kahire Konferansı’nda Japonya’nın 1914’ten beri Çin’de işgal ettiği yerleri kendisinden alınması da kararlaştırılmıştı.¹⁰

Kore sorunu, Yalta Konferansı’nda (4-11 Şubat 1945) bir kez daha gündeme gelmiş ve bu konferansta üç büyük devlet tarafından masaya yatırılmıştı. Bu konferansta Kore sorunu taraflar arasında detaylı olarak görüşüldü. Uzun görüşmelerin sonunda hem Stalin, hem de Roosevelt bir konuda uzlaşmaya varmışlardı. Taraflar aynı yıl 17 Temmuz- 2 Ağustos tarihlerinde Postdam Konferansında bir araya geldiler. Bu konferansta Sovyetler Birliği Uzakdoğu’da muhtemel bir savaşın çıkması durumunda savaşa katılmayacağını beyan etmiş, bunun sonucunda Amerika ve Sovyetler Birliği yarımada 38. Paralelin her iki tarafında kendileri için hareket bölgeleri oluşturmuşlardı.¹¹

⁸ *Kore’de Türk Muharebeleri*, Ankara, Genel Kurmay Daire Başkanlığı Yay.,2012, 13.

⁹ *Kore Savaşları’nda Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Muharebeleri (1950-1953)*, 16.

¹⁰ Celal Dora, *Kore Savaşı’nda Türkler (1950-1951)*, İstanbul, Akgün Yay., 1963,1, *Kore Savaşı’nda Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, 16-17.

¹¹ M. Ertan Gökmen, *Soğuk Savaşta Sıcak Çatışma Kore Savaşı*, Ankara Kent Kitap, 2008, 47-48.

II. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Japonya'nın Kore'den çekilmesinin ardından yarımada'nın ortasından geçen 38. Kuzey paralelinin kuzeyine Sovyet, güneyine Amerikan birlikleri yerleşmiş (1945), ardında güneyde Liberal Kore Cumhuriyeti, kuzeyde ise 1948'de Komünist Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. Ardından her iki taraf da kendi menfaatleri doğrultusunda ülkeyi birleştirmek için mücadeleye başladılar. 1950'de Kuzey Kore, Güney Kore'ye saldırarak bu mücadeleyi silah zoruyla kazanmaya çalıştı. Kuzey Kore, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ateşkes çağrısına uymayınca Amerika Birleşik Devletleri'nin önderliğinde oluşturulan Türkiye'nin de bir tugayla katıldığı koalisyon güçleri Güney Kore'nin yanında savaşa girdiler ve üç yıl sonra Kuzey Kore birliklerinin 38. Paralelin kuzeyine çekilmesini sağladı. Bundan sonra ülkeyi birleştirme çabaları yine görüşmeler yoluyla devam etmiş ancak bir sonuç alınamamış ve 1991'de her iki devlet ayrı ayrı Birleşmiş Milletler'e üye kabul edilmişti.¹²

¹² Rıza Kurtuluş, "Kore Cumhuriyeti", *DİA*, C.XXVI, Ankara, TDV Yay., 2002, 198-199.

1. II. DÜNYA SAVAŞI VE KORE SORUNU

1.1. II. Dünya Savaşı ve Doğurduğu Sonuçlar

II. Dünya Savaşı, 20. yüzyılın en yıkıcı savaşı olarak tarihe geçmiştir. Çoğunluğunu sivillerin oluşturduğu milyonlarca insan hayatını kaybetmiş, savaşa dâhil olmuş veya olmamış tüm ülkeler savaşın etkilerini hissetmiştir. Savaş bitse de barış ortamını hazırlamak kolay olmamış uluslararası gerginlikler devam etmiş ve bu dönem “Soğuk Savaş” dönemi olarak tarihe geçmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında uluslararası politikanın işlevi yön değiştirmiş, dünya politikasına Amerika Birleşik devletleri ve Sovyet Rusya arasındaki rekabet damgasını vurmuştur. Milletlerarası ilişkilere doktrin ve ideoloji unsuru dâhil olmuş, komünist düzenin karşı cephesinde yer alan ülkeler Sovyet yayılcılığına karşı mücadele etmeye başlamıştır. Dünya siyasetinin eksenini genişletmiş, Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan gibi kalabalık nüfuslu ülkelerin dünya siyasetinde boy göstermesi ve Japonya’nın Asya’da ekonomik gücüyle tekrar sivrilmesiyle Asya kıtası cazibe merkezi haline getirmiştir.¹³

İkinci Dünya Savaşı başladığında ABD tarafsızlığını ilan etmişse de Amerikan kamuoyu Nazi yönetimine karşıydı. Fransa’nın savaş dışı kalmasıyla İngiltere ile Amerika arasındaki ilişkiler yoğunlaşmış ve sonuçta 1941’de Amerikan Kongresi Ödünç ve Kiralama Yasası’nı kabul etti. ABD böylelikle savaşan İngiltere’ye yardım kampanyasını başlattı.¹⁴ Ödünç ve Kiralama Yasası’na ABD, güvenliğini temin etmek isteyen her ülkeye yiyecek ve savaş malzemesi dâhil olmak üzere her türlü yardımı yapacaktı.¹⁵

Türkiye ise, Almanya’nın 1 Eylül 1939’da Polonya’ya saldırmasıyla başlayan İkinci Dünya Savaşı’nda 19 Ekim 1939 tarihli Türk-İngiliz, Türk-Fransız Antlaşmasına rağmen tarafsız kalmıştır.¹⁶

¹³ Sedef Bulut, “38. Enlemede Güç Mücadelesi: Kore Savaşı ve Türkiye’deki Tezahürleri”, *Mavi Atlas*, 2018,6(81),185-204.

¹⁴ Tefik Çavdar, *Türkiye’nin Demokrasi Tarihi 1939-1950*, Ankara, İmge Yay., 2013, 411.

¹⁵ Oral Sander, *Siyasi Tarih 1918-1994*, Ankara, İmge Kitapevi, 6. Baskı, 1998, 146.

¹⁶ *Altıncı Askeri Tarih Semineri Bildirileri I- İkinci Dünya Harbi ve Türkiye 20-22 Ekim*, Ankara, Genel Kurmay Basımevi, 1998, 128.

1.2.Uluslararası Görüşmelerde Kore Sorunu

Amerika ve Sovyetler Birliği yeni kurulacak Kore'nin siyasi rejimi için çözüm aramaya başlamışlardır. İngiltere ve Çin de her iki devletin siyasi ortağı ve destekçisi olarak bu soruna çözüm bulmak için çareler aramaya başlamışlardır. Aslında savaş öncesinde görünen tabloda Kore halkının kendi önceliklerini seçmesine izin verilmediği ve büyük devletlerin yarımadanın geleceği hakkında uluslararası görüşmelerde imzaladıkları anlaşmalarla Kore'nin kaderini belirlemeye çalıştıkları görölmüştür. Büyük güçler katıldıkları uluslararası görüşmelerde sadece Kore'nin kaderini belirlemeye çalışmamışlar Kore'nin yanında Japonların yarımadanadan nasıl çıkarılacağı ve sonrasında müttefikler olarak Kore'nin yeniden nasıl işgal edileceğinin de görüşmüşlerdir. 1943'te Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Franklin D. Roosevelt, İngiliz Dışişleri Anthony Eden ile Washington'da yaptığı görüşmede Japonların istilas ve kontrolü altındaki yerlerden çıktıktan sonra buraların nasıl şekilleneceği hakkında görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu görüşmelerde temel meselelerden biri de Kore meselesi olmuştur. 1943 yılındaki bu görüşmeler sonrasında Kore'nin bağımsız olmasından ziyade çok uluslu bir bölge yönetimince yeniden idare edilmesi görüşü ilk kez dile getirilmiştir. Bu görüş daha sonra 22-25 Kasım 1943'te yapılan Kahire Konferansı'nda daha kapsamlı bir hale dönüştürölerek hayata geçirilmiştir. 1945 Yalta Konferansı'nda yine Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Sovyetler Birliği Kore meselesini görüşmek için bir araya geldiler. Uzun görüşmelerden sonra Stalin ve Roosevelt bir konuda uzlaştılar. Varılan karara göre politik ve stratejik çıkarları için Kore'de hiçbir yabancı askeri birlik ne sebeple olursa olsun yerleşmeyecekti. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Postdam Konferansı'nda Japonya'nın teslim şartları belirlenmiş, ABD, Çin ve İngiltere Kore'nin bağımsızlığına yönelik 1943 Kahire Konferansı kararlarına bağlı kalmışlardır. Yine Postdam Konferansı'nda Sovyetler Birliği muhtemel bir Uzakdoğu savaşının çıkması durumunda savaş dışı kalacağını kabul etmiştir. Bu kararlar beraber Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet tarafları kendi aralarında 38. Paralelin her iki tarafında kendileri için hareket bölgeleri oluşturmuşlardı. Bu durum günümüze kadar devam eden Kore sorununun, Kore'nin resmi ve fiili bölünmesinin ve

Kore’de farklı nedenlerle yabancı askerlerin konuşlanmalarının ilk nedenlerini oluşturmaktaydı.¹⁷

1.3. Türkiye-Kore İlişkilerinin Başlaması

Kore savaşı başlayınca Türkiye Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin kararına komünist Kuzey Kore’ye karşı savaşan onaltı Birleşmiş Milletler devletlerinden biri olarak savaşa katılmıştır. Türkiye’nin Kore savaşına katılmasıyla iki taraf arasında yakın ilişkiler başlamıştır. Kore bir yandan Türkiye ile yakın ilişkiler kurarken diğer taraftan dış politikası gereği anti-komünizm ittifakını kurmaya çalışmıştır. İki ülke ilişkileri 1949’da Türkiye’nin Kore Cumhuriyeti’ni tanımasıyla başlar, 1950’de Türkiye’nin Kore’ye bir tugay asker göndermesiyle devam eder ve 1957’de diplomatik ilişkiler kurulunca devam eden ilişkiler resmen başlar. Aslında gerçek anlamda ilişkilerin başlaması Türkiye’nin Kore Savaşı’na asker göndermesiyle başlar. Türkiye Kore savaşına asker göndermekle Kore ile ilgilenmeye başlamıştır.¹⁸

1.4. II. Dünya Savaşı’nda Türk Dış Politikası

İkinci Dünya savaşı yıllarında Türkiye “non-belligerent” yani savaşmayan ülkelerdendi. Ancak bundan daha da önemli olan bazı saldırmazlık paktı ve anlaşmalarla tarafsız ülke konumunda olmasıydı.¹⁹ Türk dış politikası, İkinci Dünya Savaşı boyunca bir yandan müttefiklere karşı bir tarafsızlık çizgisi çizirken, öte yandan da Almanya ve Sovyetler Birliğiyle siyasal ve ekonomik ilişkilerin sürdürülmesi üzerine kurulmuştur.²⁰

1942’den itibaren müttefik devletler galibiyete doğru giderken Türkiye’yi de kendi yanlarında savaşa sokmak için baskılarını artırmışlardır.²¹ Bu görüşmelerin ilki 30-31 Ocak 1943’te Adana’da Churchill-İnönü görüşmesidir. Bu

¹⁷ M. Ertan Gökmen, *Soğuk Savaşta Sıcak Çatışma: Kore Savaşı*, Ankara, Kent Kitap, 2008, 41-48.

¹⁸ Hee- Chull Lee, *Siyasi, Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açından Türkiye-Kore ilişkileri*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yay., 2007,15.

¹⁹ İlber Ortaylı, *Türkiye’nin Yakın Tarihi*, İstanbul, Timaş Yay., 2016, 89.

²⁰ Erhan Şenşekerci, *Türk Devriminde Celal Bayar 1918-1960*, İstanbul, Alfa Basım Yay. Dağıtım Ltd. Şti., 2000, 179-180.

²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz SSCB Dışişleri Bakanlığı Almanya Dışişleri Bakanlığı Belgeleri, *İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye Üzerine Pazarlıklar 1939-1944*, İstanbul, Örgün Yayınevi, 2003.

görüşmede Churchill, Türkiye’yi 1943 yılının ikinci yarısında savaşa girmesi için ikna etmeye çalışmıştır. Türkiye’nin ise bu görüşmede iki çekincesi vardı. Biri ordunun araç-gereç-yetersizliği ve savaş sonunda Sovyetlerin ortaya çıkabilecek yayılmacı istekleri. Adana görüşmesinden çıkan tek somut sonuç Türkiye’ye araç-gereç sevkiyatının arttırılmasıdır. Bu görüşmeden sonra 4-7 Aralık 1943’te Kahire’de İnönü-Churchill-Roosevelt arasında yapılan görüşmede İngiltere başbakanı 15 Şubat 1944’te Türkiye’nin savaşa girmesini istemiştir. Konferans sonunda İngiltere, Türkiye’nin savaşa gireceğini düşünüyordu. ABD ve Sovyetler Birliği ise bu konuda ısrarlı değillerdi.²²

Tahran ve Kahire Konferanslarında Türkiye’nin müttefikler yanında savaşa girmesi istenmiştir. Ancak Alman tehdidinin sürmesi ve Türk ordusunun ihtiyacı olan askeri malzemelerin verilmemesi Türkiye’nin savaşa girmesini engellemiştir. 1944 yılının sonlarında savaşın neticesi artık belli olmuştu. 5-11 Şubat 1945 Yalta Konferansı’nda Türkiye’nin durumu da gündeme gelmiş ve burada Stalin tarafından değiştirildiği ileri sürülmüş ve Monrteux Sözleşmesi’nde değişiklik yapılması istenmiştir. İngiltere ve ABD bu öneriyi kabul edince ilgili konuyu Londra’da üç dışişleri bakanının yapacağı toplantıda görüşülmesi kararlaştırılmıştı. Ayrıca bu konferansta Birleşmiş Milletler Teşkilatı’nın kurulması için San Fransisko’da toplanacak konferansa hangi devletlerin davet edileceği de görüşülmüştür. Alınan karar gereği ortak düşmana 1 Mart 1945 tarihine kadar savaş ilan etmiş olan devletler katılacaktı. Bahsi geçen karar Ankara’ya iletdikten sonra Türkiye, 23 Şubat 1945’te Almanya ve Japonya’ya savaş ilan etmiş ve bir gün sonra da Washington’da Birleşmiş Milletler Paktı’nı imzalamıştır.²³

Genel olarak baktığımızda Türkiye’nin İkinci Dünya Savaşı’nda izlediği dış politika onu etrafını saran ateş çemberinden uzak tutmuş ve savaşın getireceği yıkımdan kurtarmıştır. Söz konusu bu politika etkin tarafsızlık üzerine kurulmuş ve Türkiye’nin ne taraftan olursa olsun saldırıya uğradığı takdirde karşı koyacağını savaşan tüm taraflara ortaya koymasıyla sürdürebilmiştir. Bu dönemdeki Türk dış politikası savaş içindeki gelişmelere göre esneklik kazandırılmış ve rasyonalist bir

²² Tefik Çavdar, *Türkiye’nin Demokrasi Tarihi 1939-1950*, Ankara, İmge Yay., 2013, 414.

²³ İsrail Kurtcephe, “İkinci Dünya Savaşı Sonunda Türkiye Üzerinde Rus Baskısı”, *Altıncı Askeri Tarih Semineri Bildirileri I* (20-22 Ekim 1997), 128.

politikayla maceraya atılmadan genç Türkiye Cumhuriyetinin toprak bütünlüğü korunmuştur. Bu akılcı ve gerçekçi politika aynı zamanda ülkeyi savaşın getireceği zararlardan da uzak tutmayı başarmıştır. Nihayetinde savaş boyunca izlenen politikanın nihai amacı da bu olmuştur.²⁴

1.5. II. Dünya Savaşı Sonrası Dünya Durumu

İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünya iki kutuplu bir görünüm kazanmıştır. Bir yandan eski sömürgeler şeklen bağımsız olurken, diğer yandan eski sömürgecilik de yeni emperyalizmin kılığına girmiştir. Bu süreçlerin gerçekleşmesi haliyle büyük kaynaşmalara sebep olmuştur. Bu dönemde Fas'tan İran'a kadar uzanan bölge dünyanın en sıcak noktalarını oluşturmuştur. Demokrat Parti, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'yı sarsan bu emperyalist mücadelelerde Mustafa Kemal Türkiye'sinin geçmişteki tecrübelerini göz ardı etmiş ve her zaman emperyalistlerin safında yer almıştır.²⁵

26 Haziran 1945'te San Francisco'da Birleşmiş Milletler Anayasası imzalanırken bütün dünya savaşın gerçekten artık yeryüzünden kalktığını, faşist milletlere karşı savaşıp büyük bir zafer garantisini teşkil ettikleri düşüncesini benimserken aslında diğer yandan çok az insan dünyanın ikiye bölünmekte olduğunu farkındaydı. Barış anlaşmalarının ana hatları ise daha önce Yalta'da kararlaştırıldığı gibi Dışişleri Bakanları Konferansında hazırlanacaktı. Bu konferansların ilki 11 Eylül- 2 Ekim 1945 tarihleri arasında ABD, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin Dışişleri Bakanlarının katılımıyla Londra'da yapılmıştır. Bu toplantıda İngiltere, Bulgaristan ve Romanya'nın durumu hakkında tarafsız bir soruşturma yapılmasını teklif ederken Molotov bu teklife karşı çıkmıştır. Barış Konferansının toplanabilmesi için bu tekliften vazgeçilmiştir. Bu tarihten sonra İtalya, Finlandiya ve Balkanlardaki eski alman müttefikleriyle barış yapmak için 29 Temmuz 1946'da Paris Konferansı yapılmış ve İtalya, Romanya, Macaristan ve Bulgaristan'la 10 Şubat 1947'de barış anlaşması imzalandı. Almanya ve Avusturya ile yapılacak barış anlaşmaları ise ayrıca görüşülmüştür. Dışişleri Bakanları 16-26

²⁴ Nuri Karataş, *Türk-Amerikan Siyasi İlişkileri (1939-1952)*, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2013, 45.

²⁵ Cem Eroğlu, *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*, Ankara, İmge Yay., 1990, 118.

Aralık 1945'te ikinci kez Moskova'da, 4 Kasım-11 Aralık 1946'da New York'da üçüncü kez, 10 Mart-24 Nisan 1947'de Moskova'da dördüncü kez ve beşinci kez de 25 Kasım-15 Aralık 1947'de Londra'da toplanmıştır.²⁶

İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde Türkiye'nin karşılaştığı en önemli sorunlardan biri savaş sırasında sarsılan ülke ekonomisinin düzeltilmesi ve geliştirilmesiydi. Çünkü Türkiye, Milli Mücadele sonunda giriştiği modernleşme hareketiyle ekonomik, siyasi ve sosyal olmak üzere birçok alanda ilerleme kaydetmiş olmasına rağmen, ulaştığı tablo modern bir ülke ihtiyaçları için oldukça yetersizdi.²⁷

1947'de ABD'nin Truman Doktrini çerçevesinde Türkiye'ye büyük çapta yardım yapması ve 1952'de Türkiye'nin NATO'ya alınması ABD dış politikasında yeni bir dönem açtı. Bu dönemde dünyanın her tarafındaki komünist saldırılar ABD'nin güvenliğiyle ilgili bir konu olarak algılanmaya başlanmıştır. Bu dönemde aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'yle Türkiye arasında sonradan çok güçlenecek olan güven ve saygıya dayalı ilişkiler de başlamış oldu.²⁸

1.6. Kore Savaşı'nın Sebepleri

İkinci Dünya Savaşı devam ederken Kore toprakları Sovyet orduları tarafından işgal edilmiş ve ülkenin ortasından geçen 38. Enleme kadar ilerlemişlerdi. 38 paralelin güney kısmı ise Amerikan askerlerinin Japonya'ya karşı hareket olarak kabul edilmiş ve ülke fiili olarak ikiye bölünmüştü.²⁹

Rusya, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerika'nın Japonya'ya atom bombası atmasını fırsat bilerek Japonya'ya savaş ilan etmiş ve Mançurya'yı işgal etmiştir. Böylece Japon cephesi yıkılmış, Rus birlikleri Kore'ye girerek Kuzey Kore'yi işgal etmiş ve arkasından buradaki Japon birliklerini teslim almıştır. Böylece Kore'nin 38. Paralelin kuzeyindeki bölümünü Rusya kapatmış, güneyini de Amerikan birlikleri ele geçirmiştir. Böylece Kore, sadece askeri bir sınır

²⁶ Kamuran Gürün, *Dış İlişkiler ve Türk Politikası 1939'dan Günümüze Kadar*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay., 1983, 209-212.

²⁷ Mehmet Gönübol, A.H. Ulman, A.S. Bilge vd., *Olaylarla Türk Dış Politikası 1945-1965 Dönemi*, Ankara, Siyasal Kitapevi, 9. Baskı, 1996, 431.

²⁸ George McGhee, *ABD-Türkiye-NATO- Ortadoğu*, İstanbul, Bilgi Yay., 1992, 34.

²⁹ Tufan Gündüz, *Büyük Olayların Kısa Tarihi*, İstanbul, Yeditepe Yay., 2016, 173.

mahiyetinde olan 38. Paralel ile ikiye ayrılmış oldu. Aralık 1945'te Moskova'da Amerikan, İngiliz ve Rusya dışişleri Bakanları yaptıkları toplantıda Kore'de demokratik bir devlet kurulması konusunda anlaştılar. Amerikan dışişleri bakanlığı 1947'de Kore'nin geleceğini görüşmek için Amerikan, İngiltere, Çin ve Rusya'nın katılacağı bir konferans yapılmasını teklif ettiyse de Rusya bu teklifi reddetmiştir.³⁰

1945'te Japonya teslim olduktan sonra Kore, ABD ve Sovyetler arasında yeniden başlayan güç çatışmasının odağı haline gelmiştir. Bu iki devlet Japonlardan aldıkları yerlerde yerli ama kendilerine bağlı devletler kurmuş ve akabinde 1948 ve 1949'da işgal ordularını çektiler. ABD ve Sovyet orduları çekildikten sonra 38. Enlem arada sınır olarak kabul edilmiştir. 1949'da NATO'nun kurulmasıyla Avrupa'daki Sovyet ilerlemesi kararlı bir direnme ile karşılaşmıştı. 1948'de ise Çekoslovakya'nın blok içine alınması Stalin için yeni bir zafer sayılacaktı. Dolayısıyla Stalin için artık Asya'ya dönmenin vakti gelmişti. Stalin, Kuzey Kore'yi Güney Kore'ye saldırmasında bunun da payının olduğu göz ardı edilemez. Nitekim bu düşüncelerin bir neticesi olarak Kuzey Kore birlikleri 25 Haziran 1950'de 38. Enlemden güneye doğru geçerek Güney Kore topraklarına saldırdılar.³¹

Görülen o ki SSCB, Kore'yi tamamen ele geçiremeyince Kuzey Kore'yi kendi ideoloji ve maddi askeri birlikleriyle hazırlayarak bu devleti Güney Kore'ye saldırttı. Kısa bir süre sonra bu mücadeleye Çin Halk Cumhuriyeti de kendi çıkarları doğrultusunda katıldı. Kore harbinde Ruslar savaşı perde arkasından yönetirken, Kuzey Kore ve Komünist Çin ise senaryoyu icra edenler oldu. Bu mücadelede Rusların amacı Kore'nin tamamını Komünist rejim altında toplayarak bölgenin ekonomik değerlerinden azami derecede faydalanmaktı. Aynı zamanda o sıralarda zayıf bir durumda olan Japonya'ya yaklaşarak orada komünizmi yaymak ve Japonya'yı kendi tarafına çekmekti. Şayet bu olmazsa ileride doğacak bir Japon tehdidine karşılık bunu Rusya'dan Çin'den uzak tutmak adına Kore'yi bir ileri karakol olarak kullanmak. Çinliler de Kore'nin ekonomik kaynaklarından

³⁰ Gökhan Durak, "Türk ve Dünya Basınında Kore Savaşı ve Türkiye", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Şubat 2015, 8(36), 323-339.

³¹ Oral Sander, *a.g.e.*, 147-149.

yararlanmak ve Çin-Rus ittifakını güçlendiren SSCB'den azami ölçüde askeri ve ekonomik yardım alma gayesini taşıyordu.³²

1.7. Kore Savaşı'nın Başlaması

Kore sorunu 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin sınır olarak kabul edilen 38. Enlemi geçerek Güney Kore askerlerine saldırmasıyla sıcak çatışmaya dönüşmüştür. Bu durum karşısında BM güvenlik Konseyi 25 Haziran 1950'de toplanmış ve Kuzey Kore'nin bu saldırı hareketiyle barışı bozduğunu ileri sürerek üye ülkeleri yardıma çağırmıştır. Bu durum yani Kore Savaşı, Birleşmiş Milletler ordusunun dünya barışı uğrunda ilk kez harekete geçmesi adına önem arz etmektedir.³³

Birleşmiş Milletler Anayasasında belirtildiği şekilde bir silahlı kuvvetlere sahip olunabilseydi, Kore'de ve diğer bölgelerde barış gücü adı altında asker verilmesi için devletlere müracaat edilmesi ihtiyacı da ortaya çıkmazdı. Birleşmiş Milletlerin ilk günlerinde böyle bir silahlı birlik kurulması için çalışmalar yapılmış, Güvenlik Konseyinin sürekli üyelerinin askeri temsilcileri, 1946 boyunca bu amaçla toplantılar yapmış ancak bir anlaşmaya varılamamıştır. Bunun sebebi ise Rusya'nın devamlı üyelerin verecekleri hava, deniz ve kara kuvvetlerinin eşit olmasını, diğer dört devletin ise bunun orantılı olmasını istemesindendir. 1947 Haziranında konu tekrar Güvenlik Konseyinde görüşülmüş ve Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin yaklaşık ne seviyede olacağı hakkında da bir rapor istenmiştir.³⁴

Savaş öncesinde taraflar arasında bazı ikili anlaşmalar yapılmış bunlardan ABD ile Güney Kore arasında Cumhuriyeti arasında 31 Aralık 1948'de Askeri Yardım ve Güvenlik Anlaşması imzalandığı gibi yine sadece askeri yardımı kapsayan ikinci bir anlaşma da 26 Ocak 1950'de Kore'deki Amerikan yardım grubu aracılığıyla yapılmıştı. ABD kongresi bununla da kalmamış 60 milyonluk bir yardımı da onaylamıştır. SSCB ile Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında ise 20 Mart 1949'da yapmıştı. Sovyetlerin Mançurya'yı Çin'e terk etmesinden sonra

³² Necmettin Özçelik, *Mehmetçik Kore'de Kore Savaşı'nda Türk Ordusu*, İstanbul, Yeditepe Yay., 2017, 116-117.

³³ *Kore'de Türk Muharebeleri*, Ankara, Genel Kurmay Başkanlığı Yay., 2012, 1.

³⁴ Kamuran Gürün, *a.g.e.*, 323-349.

iki devlet arasındaki gerginlik sona ermiş ve 14 Şubat 1950’de Moskova’da 30 yıllık bir anlaşma imzalanmış ve bu anlaşma gereği SSCB Çin’e 30 milyon dolarlık malzeme yardımı yapması gerekecekti.³⁵

Kore Savaşının başlaması ulusal ve yerel basında merak ve heyecan uyandırmıştı. Ulusal ve yerel gazeteler gelişmeleri ilk sayfalarda vermeye başlamışlardı. Bu gazetelerden Cumhuriyet, 26 Haziran 1950 tarihinde “ Savaş Haberi Ankara’da Büyük Heyecan Uyandırdı”³⁶ manşetiyle gelişmeleri duyurmuş ve yine cumhuriyet gazetesi, ABD ve BM’nin Kore savaşı konusunda işi sıkı tutmalarından başka çare olmadığını belirterek savaşta çıkacak küçük bir kıvılcımın üçüncü dünya savaşına sebep olacağını yazıyordu.³⁷ Yine Hürriyet gazetesi 15 Temmuz tarihli yazısında Kore Savaşı gelişmelerini “Kore Savaşı ve Kriz” başlığıyla vermiş ve savaşın ülke ekonomisini etkileyeceğini bunun sonucunda ise fırsatçıların türeyeceğini yazmıştı.³⁸ Birkaç gün sonra Nihat Erim, Ulus gazetesindeki yazısında, BM bayrağının ilk kez bir harp karargâhına dikildiğini ve bu savaşın insanlık tarihinde çok önemli bir dönüm noktası olacağını yazacaktı.³⁹

1.8. Birleşmiş Milletlere Üye Devletlerin Yardıma Katılmaları

Birleşmiş Milletler Kore savaşı boyunca hem bir meşruiyet kaynağı olarak hem de çok taraflı diplomasi forumu olarak hep devrede kalmış ve Kore savaşı vesilesiyle BM bünyesinde yapılan bir reform ile Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul arasındaki yetki paylaşımı değiştirilerek Genel Kurul biraz daha güçlü konuma getirilmiştir. Nitekim Kuzey Kore’nin saldırısı başlayınca BM’yi harekete geçiren⁴⁰ ve üye devletlere yardım çağrısında bulunan güvenlik Konseyi idi. Kore Cumhuriyeti’ne yardımda bulunmak için aralarında Türkiye’nin de bulunduğu⁴¹ 53 üye devletin destek verdiği kararın uygulanması için BM Genel Sekreteri tarafından çağrı yapılmış. Yapılan çağrının akabinde ABD 30 Haziran 1950’de Kore’de kara

³⁵ Necmettin Özçelik, a.g.e., 16.

³⁶ Cumhuriyet Gazetesi, 26 Haziran 1950.

³⁷ Cumhuriyet Gazetesi, 11 Temmuz 1950.

³⁸ Hürriyet Gazetesi, 15 Temmuz 1950.

³⁹ Ulus Gazetesi, 1950.

⁴⁰ Mehmet Ali Tuğtan, *Kore Savaşı, Uzak Savaşın Askerleri*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., 2013, 51.

⁴¹ Konuyla ilgili bkz. CCA.030.01.02.630.8.

harekâtı başlatmış, bunun yanında 15 üye devlet Güney Kore'ye asker göndermiş ve 40'tan fazla üye devlet ise malzeme yardımında bulunmuştur.⁴² Bu konuda Amerika BM asker, malzeme para yardımı yapan ülkelerin başında gelmekteydi.

1.9. Kore'ye Asker Gönderilmesi ve Hükümetin Kararına Tepkiler

14 Mayıs 1950 seçimleri Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, ekonomik ve sosyal hayatında bir dönüm noktası olmuştur. Çünkü bu seçimlerle beraber Türkiye daha önce birçok defa teşebbüste bulunduğu halde sürdürme olanağı bulamadığı çok partili demokratik düzene geçmiştir. Türk insanını kaderini tamamen değiştirmeyi hedefleyen, ülkenin en ücra köşelerine su, elektrik götürmeyi, açlara aş, işsizlere iş bulmayı, sanayi alt yapısını yeni yeni ihtiyaçlara göre yeniden düzenleyerek ülkenin ihtiyaç duyduğu bütün gereksinimleri karşılamayı hedefleyen bir iktidar başa gelmişti.⁴³ 1950 seçimlerinin hazırlık sürecinde bütün gücü ile İkinci Dünya savaşı boyunca çekilen sıkıntılara, iktidarın aldığı yanlış ekonomik kararlara, halkın memur, polis, jandarma zulmü altında yaşadığına, CHP'nin Sovyet tehdidini bahane ederek demokratik hak ve özgürlükleri kısıtladığına dikkat çekerek, halka umut olma adına başarılı bir propaganda yürütmüştü.⁴⁴

Demokrat Parti yöneticilerinin Batı bağıllığını bir iç politika gereği zorunluluğu saymaları ve bunun sonucunda geliştirdikleri dış politikada esas noktasını dünya barışının bölünmez bir bütün olduğu, bir ülkenin kendi güvenliğini sağlaması mümkün değilse içinde bulunduğu blokun güvenliğinden de bağımsız düşünmesinin mümkün olamayacağı görüşü hâkimdi.⁴⁵

Türkiye, Kore Savaşı'na kadar kendi sınırları dışında herhangi bir askeri müdahaleye girmekten kaçınmıştı. Kore Savaşı'nda ilk kez bu politikadan vazgeçerek savaşan taraflardan birinin yanında yer almıştır. Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes başkanlığında 18 Temmuz 1950'de Yalova'da hükümetin önde gelen liderleri Kore'ye asker gönderme konusunda gizli bir

⁴² Tülay Gül, "Ulusal Basında Türkiye'nin Kore'ye Asker Gönderme Kararı", Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi, *Belgi Dergisi*, Kış 2014/II, (7), 871-879.

⁴³ Şevket Süreyya Aydemir, *Menderes'in Dramı*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1979, 158.

⁴⁴ Eric Jan Zürcher, *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, İstanbul, İletişim Yay., 1998, 300-301.

⁴⁵ Haluk Ülman-Oral Sander, "Türk Dış Politikasına Yön Veren Etmenler", Ankara, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1972, 27(1), 1-24.

toplantı yapmışlar. 25 Temmuz 1950’de ise Bakanlar Kurulu toplanmış ve toplantı gündemini Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin Kore Savaşı’na asker yardımı için Türkiye’ye yaptığı başvuruya karşılık verilecek cevap oluşturmaktaydı. Toplantı sonunda yapılan açıklamada konunun Dışişlerince hazırlanan metin üzerinde detaylıca inceleme yapıldığı beyan edilmekteydi. Hükümet aldığı bu kararla Batı Blokuna açıkça destek verdiği için kamuoyunda olumlu destek almıştı. Türkiye aldığı bu kararla ABD’den sonra Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri TryqveLie’nin yardım çağrısına ilk cevap ülke olarak önemli bir konuma gelmiştir.⁴⁶

Demokrat Parti Hükümeti Kore’ye asker gönderme kararını alması üzerine hükümete muhalefet tarafından gensoru verilmiş ancak reddedilmiştir.⁴⁷ Cumhurbaşkanı Celal Bayar, kararın alınmasından sonra mecliste yaptığı açılış konuşmasında böyle bir kararın gerekliliğini detaylıca anlatmıştır.⁴⁸ Türkiye’nin Kore Savaşı’na asker gönderme kararı dış basında büyük yankı uyandır, New York’taki büyük gazeteler haberi ilk sayfadan vermiştir.⁴⁹

Türkiye’nin Kore’ye asker gönderme kararı iç ve dış kamuoyunda büyük yankı uyandırmış, genel itibariyle ülkenin siyasetçi, bürokrat ve ileri gelenlerinden hükümete tebrik telgrafları gelmiştir.⁵⁰ Alınan karara yönelik genelde olumlu görüşler olmasına rağmen bunu eleştirenler de vardı. Behice Boran’ın başkanı olduğu “Türk Barışseverler Cemiyeti”, kararı protesto etmiş ve iptali için de meclise başvurmuştur. Başvuru dilekçesinde, Bakanlar Kurulu’nun halk efkârının heyecan ve teessürünü mucip olan bir şekilde ve Amerikan Senatörü Cain’in devlet erkânı ile temaslarından hemen sonra Kore’ye 4500 kişilik asker gönderme kararı verdiğini ve bu kararın her ne kadar BM’ye karşı girişilen taahhütleri yerine getirmek için verilmiş olsa da bu kararın veriliş şeklinin Türk anayasasına ve BM Anayasasına aykırı olduğu beyan edilmiştir.⁵¹ Alınan karar dış basında da önemli

⁴⁶ Gazi Doğan, “Kamuoyunda Kore Savaşı”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004, 63-64.

⁴⁷ TBMM TD, D:9, C.3, On Üçüncü Birleşim, (01.12.1950), 6.

⁴⁸ TBMM TD, D:9, C.2, Birinci Birleşim, (01.11.1950), 3.

⁴⁹ CCA, 030.01.02.630.8.

⁵⁰ CCA, 030.01.17.98.34.

⁵¹ Mehmet Sedat Erkan, “Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrasıyla İlgili Değerlendirme”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2009, 70.

yankılar uyandırmış ve konuyla ilgili teferruatlı tartışmalar yapılmıştır.⁵² Söz konusu gazetelerde ayrıca Truman'ın görüşlerine de ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.⁵³

Ali Naci Karacan, 28 Temmuz 1950 tarihli yazısında Kore'ye asker göndermenin gerekli olduğunu üzerinde durmuş ve Kore meselesinin üçüncü dünya savaşına sebep olması halinde Türkiye'nin bu kez iki sebepten dolayı bu kez savaş dışında kalamayacağını belirtmişti. Karacan yazısının devamında İkinci Dünya Savaşı'na Almanya'nın sebep olduğunu ve üçüncü dünya savaşına da Sovyet Rusya'nın sebep olabileceğini dile getirmiştir. Üçüncü Dünya Savaşı'nda siyasi konjonktürün tamamen değişeceğini ve İkinci dünya Savaşı'nda olduğu gibi savaşa katılan devletler karşısında bir oyalama politikası yapamayacağımızı, sonuçta bir tarafa katılmak zorunda olacağımızı söylemiştir. Şayet Üçüncü Dünya Savaşı çıkarsa Türkiye'nin Sovyet tehdidi karşısında zorunlu olarak savaşa katılması gerektiğini ve BM safında yer alması gerektiğini söylemiştir.⁵⁴

Cumhuriyet gazetesinin 4 Temmuz 1950 tarihli haberinde Kore'ye gönüllü gitmek isteyenlerin sayısının 3 bini bulduğu ifade ediliyordu. Aynı günkü gazetede Tevfik Yürüten, konuyla ilgili olarak Kore Savaşı'na katılmak için Anadolu'nun çeşitli illerinden telgraflar aldıklarını ve başvuru sayısının artmasından dolayı sıkıntılar yaşadıklarını yazmıştı. Yine Yürüten, bu konuda aracı olduklarını, gönüllülerin yollanması konusu hükümete ve Birleşmiş Milletlere ait bir mesele olduğunu söylemiştir.⁵⁵

Kore'ye asker gönderme konusunda muhalefet özellikle de CHP hükümeti eleştirmiş ve bu durumun Sovyet Rusya'nın bize karşı olan düşmanlığını arttıracak ve bu durumda BM Teşkilatının Türkiye'ye yapacağı yardımın anlaşmalarla garanti altına alınması gerektiği savunulmuştur. Diğer yandan İngiltere ve Fransa gibi büyük devletlerle NATO ile güvenliklerini garanti altına alınan devletler yardım konusunda isteksiz davranırken, Türkiye'nin böyle bir

⁵² CCA, 030.01.02.630.6.(3).

⁵³ CCA, 030.01.02.630.6.(2).

⁵⁴ Milliyet Gazetesi, 28 Temmuz 1950.

⁵⁵ Cumhuriyet Gazetesi, 4 Temmuz 1950.

maceraya atılması çok da isabetli bir karar olarak görülmemiştir.⁵⁶ Yine konuyla ilgili Millet Partisi Genel Başkanı Hikmet Bayur, Ulus gazetesine sert beyanatlar vermiştir.⁵⁷ Savaşa katılma konusunda en sert tepki ise başkanlığını Behice Boran'ın yaptığı Barışseverler Derneğinden gelmiş ve dernek hükümetin kararını bir bildiriyle protesto etmiştir. Bunun akabinde cemiyetin dağıttığı bildiriler toplatılmış, Behice Boran ve derneğin sekreterliğini yapan Adnan Cemgil hakkında soruşturma başlatılmış,⁵⁸ Barışseverler Derneği hükümete muhalefet gerekçesiyle kapatılırken cemiyet üyelerine ise hapis cezası kararı verilmiştir. Söz konusu kararda, cemiyetin amacının siyasi olmadığı yönünde beyanat vermesine rağmen, tamamen siyasi amaçlarla hareket ettiği, amaçlarının Amerikanlarla ilişkilerimizi bozmak olduğu, yayınladıkları beyanatlarla hükümetin Kore'ye asker gönderme kararını eleştirerek halkın hükümete olan güvenini zedeleyerek milli birlik ve beraberliği bozdukları ileri sürülmüştür.⁵⁹

Hükümetin bu yönde aldığı kararlarda oldukça hassas davranmış ve ülkeye dışarda gelen yayınlar konusunda da önlemler almıştır. Fransa'da Federation Syndicale Mondiale isimli kurumun bastırdığı Güney Kore İşçilerinin Durumu ve Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun Faaliyetleri bülteni de ülkeye girmesi yasaklanmış ve söz konusu yayının nüshaları da Bakanlar Kurulu Kararıyla toplatılmıştır.⁶⁰

Genel itibariyle baktığımızda Hükümetin Kore'ye asker gönderme kararının kamuoyunda kabul gördüğünü görmekteyiz. Muhalefet partilerinin karara tepki göstermelerinin sebebi ise Kore'ye asker gönderip göndermeme değil bu karar alınırken meclise danışılmaması ve kendi fikirlerinin alınmamış olmasıydı. Yerel basından hükümet yanlısı olanlar karar desteklenmiş ve gelişmeler günü gününe manşetlerde verilmiştir. Bu gazetelerde dış ülkelerde Kore savaşıyla ilgili yankılara da yer verilmiştir. Örneğin Amerikan Ayan Üyesi Cain, Son Posta gazetesine verdiği demecinde Türkiye'nin kuzeydeki tehlikeye rağmen asker göndermesinin

⁵⁶ Cumhuriyet Gazetesi, 28 Temmuz 1950.

⁵⁷ Ulus Gazetesi, 1950.

⁵⁸ Cumhuriyet Gazetesi, 30 Temmuz 1950.

⁵⁹ Milliyet Gazetesi, 31 Aralık 1950.

⁶⁰ CCA, 30.1.0.0-123782.9.

önemli yankılar uyandıracakını ifade etmiştir.⁶¹ Kore'ye asker gönderme kararı ülkenin bürokrat ve siyasetçilerinden de olumlu bir şekilde karşılanmış ve kararla ilgili hükümete tebrik telgraflar gönderilmiştir.⁶²

1.10. Birinci Türk Tugayının Oluşturulması ve Tugaya Atanan Komuta Heyeti

Türkiye 25 Haziran 1950'de alınan kararla Genel Kurmay Başkanlığı Kore'ye gönderilmek üzere bir tugay seviyesinde askeri kuvvet göndermiştir. Söz konusu tugay 241. Piyade Alayı'nın emrine ve Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın komutasına verildi. Askerin birliğin personel sayısı 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay, 4414 er ve erbaş olmak üzere toplam 5090 kişiden oluşmaktaydı. Bu askerin birliğin önemli bir özelliği de Kore'ye gidecek er ve erbaşların 1929 doğumlu kişilerden seçilecek olmalarıydı. Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın komuta ettiği Türk ordusunun Kurmay Başkanı Selahattin Tokay, 241. Piyade Alay Komutanı ise Celal Dora idi. Ayrıca tugay 3 taburdan oluşan 3 piyade alayı, 1 topçu taburu, 1 istihkâm birliği, 1 uçaksavar bataryası, 1 ordu donatım bölüğü, 1 ulaştırma bölüğü, 1 tanksavar takımı ve 1 depo bölüğünden oluşan birlik yapısıyla oluşturulmuştur.⁶³

Bakanlar Kurulu Kore'ye gidecek harp birliğinin uyacağı harp hali durumlarını da yazılı hükümlerle dile getirmiştir.⁶⁴ Ayrıca Bakanlar Kurulu Kore'de inceleme ve müzakereler yapmak için üst düzey yetkililer görevlendirmiş ve bu kişilerin yol harcırahlarıyla ilgili kanunlar çıkarmıştır.⁶⁵ Böylelikle Türkiye, BM genel sekreterinin yardım çağrısına ABD'den sonra cevap veren ilk ülke olmuştur. Türkiye bu yardımlarını savaş boyunca devam ettirmiş ve savaş süresince Kore'ye toplam üç tugay asker göndermiş ve söz konusu birliklerin Kore dışında bir yerde görevlendirilmeleri durumunda günlük yevmiye miktarları Milli savunma Bakanlığı'nın 05/06/1951 tarihli ve 115527-24/-7157 sayılı yazısı üzerine 5686 sayılı kanunla kararlaştırılmıştır.⁶⁶ Ayrıca Birleşmiş Milletler emrine verilecek

⁶¹ Son Posta Gazetesi, Temmuz 1950.

⁶² CCA, 030.01.02.630.6.

⁶³ Ahmet Atalay, *Kore Savaşı ve Konyahılar*, Konya, Çizgi Yay., 2017, 20-21.

⁶⁴ CCA, 030.18.12.123.17.17.

⁶⁵ CCA, 030.18.12.1234.100.18.

⁶⁶ CCA, 030.18.12.126.49.2.

Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına kanunlarda yazılı harp hali kanunlarından hangilerinin uygulanacağı hakkında tezkere çıkarılmıştır.⁶⁷

1.10.1. Türk Tugayının Kore Savaşı'nın Kazanılmasındaki Etkisi

Demokrat Parti Hükümeti 1950 seçimlerini kazanmış ve seçimlerde iki ay sonra 1950 Temmuzunda Kore'ye asker gönderme kararı almıştı. O tarihte ise NATO kurulmuş ve Türkiye'nin yaptığı müracaat reddedilmiştir. Demokrat Parti bu dönemde Kore'ye asker gönderme kararı alarak Kore'de savaşıyan Amerikan birliklerine yardım ederek NATO'ya alınmanın önünü açmak istemiştir. Ayrıca Türk askeri savaş kabiliyeti ve cesaretiyle bilinen bir ordu olarak Kore'de elde edeceği başarı onun batı savunmasındaki ciddi bir eksikliği giderebilecek bir durum ortaya koyabilirdi.⁶⁸

Türk ordusu Kore harbinde Birleşmiş Milletler ordusunun Çin kuvvetleri tarafından kuşatılarak yok olmasını önlemiş ve üst üste kazandığı zaferlerle Kore Harbinin kaderini değiştirmiş ve Güney Kore'nin egemenliğine kavuşmasına yardımcı olmuştur. Memleketlerinin asıl sahipleri olan Güney Koreliler kaçarken, Türk askeri düşmanla savaşmaktan kaçmamış ve on binlerce düşmanla savaşarak onlara unutamayacağı bir ders vermiştir.⁶⁹

Türk ordusu Kore'ye gittiği ilk günden muharebenin bittiği güne kadar her zaman savaşın en can alıcı yerlerinde görev almış ve üç yıl boyunca katıldığı on üç muharebeden dördü Kore Savaşı'nın kaderini değiştirmiş ve Güney Kore'nin egemenliğine kavuşmasına zemin hazırlamıştır. Kahraman Türk ordusu özellikle Kunuri Muharebelerinde yarattığı destan övgüye değerdir. Kunuri'den sonra katıldığı Kumyangjang-ni Muharebesinden sonra Amerikan Kongresi ve Güney Kore Cumhurbaşkanı'ndan üstün birlik nişanı almıştır.⁷⁰

⁶⁷ TBMM TD, D:9, C.3, On Beşinci Birleşim, (06.12.1950), 3.

⁶⁸ Kamuran Gürün, *a.g.e.*, 323-349.

⁶⁹ Ali Denizli, "Kore Harbine Türk Askerlerinin Katılması ve Kore Harbinde Türk Askerlerinin Yarattığı Kahramanlıklar", *On İkinci Askeri Tarih Sempozyumu Bildirileri I* 20-22 Mayıs, 2009, 533.

⁷⁰ Kuruluşundan Günümüze Türk Ordusu, *On İkinci Askeri Tarih Sempozyumu Bildirileri I* 20-22 Mayıs, Ankara, İstanbul Genel Kurmay Askeri Tarih ve Strateji Etüt Başkanlığı Yay., 2009, 533.

1.10.2. Türk Tugayı'nın Katıldığı Muharebeler

1.10.2.1. Geri Bölge Emniyeti Görevi

Pusan Limanı'ndan Taegu'ya geçen ve orada hazırlıklarını devam eden Kore Tugayına verilen ilk görev “Targu ile Taejon arasındaki dağlarda gizlenen ve fırsat buldukça aşağı inip yollarda konvoylara saldıranları temizlemek, yol ve köprüleri emniyette bulundurmaktır. Tugay bu görevi yerine getirmek için 10 Kasım 1950'de Taegu'dan Changdan bölgesine hareket etti. Türk tugayı 13 Kasımdan itibaren bu bölgede bulunan Amerikan birliklerinden geri bölge emniyet sorumluluğunu alarak 15-19 Kasım günlerinde de Seul'un 60-100 km kuzeyinde bulunan bölgeyi almak için harekete geçer. Bu sırada 8. Ordu genel bir taarruza hazırlanmakta, 9. Kolordu ise bu taarruza ordunun merkezinde katılacaktı.⁷¹ Başlangıçta 8. Ordu cephesinde zayıf Kuzey Kore taarruzlar karşısında hızlıca çekildikleri için birlikler cephede genelde 8-12 km ilerlemişlerdi. 25 Kasım 1950 günü 8. Ordu birlikler Chongzu-Taechon-Unsan güneyi ile Kujangdong doğusu hattına varmışlardır. 2. Güney Kore kolordusu ise ilerleme kaydetmemiştir. 25-27 Kasım gecesi taarruzlara devam eden komünist kuvvetler, 2. Güney Kore Kolordusunu 40. Güneyinde ve Taedong nehri üzerindeki Taepyong bölgesine kadar püskürtmüşlerdi. 28 Kasım 1950'de 8. Ordu birlikleri 2. Güney Kore kolordusunun geri çekilmesinden dolayı ve cepheden de gördüğü baskı neticesinde savaşarak geri çekilmeye başlamıştır.⁷²

1.10.2.2. Kunuri Muharebeleri (26-30 Kasım 1950)

Kunuri Muharebeleri olarak bilinen muharebeler Kore savaşının kaderini değiştiren muharebelerdir. Türk tugayı bu muharebelerde 8. Orduya üç gün kazandırmış ve 8. Ordunun düzenli olarak geri çekilmesine imkân sağlamıştır. Şayet bu geri çekilme olmasaydı Kunuri'den geçmek zorunda kalan 2. ve 25. Tümen ve 1. Ordunun da arkası kesilecekti ve nihayetinde bütün ordu kuşatılıp imha edilecekti.⁷³

⁷¹ Adnan Üzmez, “İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Gelişen Olayların Işığında Kore Savaşı ve Türkiye”, İstanbul Üniversitesi AİİTE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006, 103.

⁷² Gökhan Durak, a.g.m., 323-339.

⁷³ Gökhan Durak, a.g.m., 323-339

Çinliler savaşa müdahale edince Birleşmiş Milletler ordusu zor durumda kalmış ve çekilmek zorunda kalır. Bu esnada Türk tugayı Amerikalıların rahatça çekilebilmeleri için 26-30 Kasım'da Kunuri'de kanlı muharebeler yapar ve çok ağır kayıplar verir. Mütareke yapılana kadar Türk birlikleri 721 şehit, 2147 yaralı, 234 tutsak vermişti.⁷⁴

1.10.2.3. Wawon Muharebesi (28 Haziran 1950)

24 Kasım 1950'de 8. Ordu daha önce planladıkları gibi taarruza başlamış, 26 Kasım'da Çinlilerin taarruzları karşısında cephe yarılarak geri çekilmeye başladılar. Bu çekilmeye beraber 1. Ve 9. Amerikan kolorduları kuşatılmakla karşı karşıya kaldı. 9. Ordunun ihtiyat görevi Türk tugayına verildi. Tugay bu görevi yapmak için Tochon istikametinde yürüyüşe devam ederken 9. Kolordu komutanlığınca Wawon'a dönme emri verildi. Ancak bulundukları yol çok dar, sarp olduğundan dönüş yolculuğu çok zor oldu ve ordu akşam karanlığına kaldı. Bu esnada ordunun gerisinde kalan keşif takımı düşman baskınına uğrar ve ağır kayıplar verir.⁷⁵

Tahsin Yazıcı, Wawon Muharebesiyle ilgili şöyle demektedir. “ vakit gece yarısını geçmiş, 28 Kasım gününün ilk saatine sükûnetle girilmişti. Bu halin sabaha kadar devamı, birliklerin dondurucu bir soğukta ne kadar mümkünse biraz dinlenip uyku kestirmeleri temenni ediliyordu. Bu temenni pek kısa sürdü. Saat 03.00'da dağdan gelen silah sesleri sükûneti bozdu”. Evet, ilkin hafiften başlayan silah sesleri gittikçe şiddetini arttırarak sürdürüyordu. İleride bulunan ve Tugayın geriye yürüyüşünün emniyetini sağlayan keşif takımı düşmanla çatışmış olacaktı. O derin boğazı çevreleyen yükseklikler ve mesafenin uzaklığı yüzünden Keşif Takımı ile bir türlü telsiz irtibatı sağlanamıyordu. Tugay karargâhı daha ilk seslerle ayağa kalkmıştı. Düşmana en yakın bulunan ve ileri karakolda görevli 10. Bölüğü ile tugayın doğuya karşı güvenliğini sağlayan 3. Piyade Tabur Komutanına emir verilerek, hemen kuvvetli bir keşif kolu boğaza sürülecek, tugay keşif takımı ile bağlantı sağlanacak, yolda arızalanarak kalan araçlar ve döküntü askerler toplanarak mevziye dönülmesi istendi. Saat 04.00'a doğru Tugay Keşif Takım

⁷⁴ Sina Akşin, *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2010, 292.

⁷⁵ Adnan Üzmez, *a.g.t.*, 103-104.

komutanı Üsteğmen Kamil Doğan, yanında bir subay ve dört erle, perişan bir durumda Tugay Karargâhına geldi. Tugay komutanına anlattığına göre, tugay keşif takımı yol boyunca çekilirken, Amerikalı Yüzbaşı Lorenzo'nun emrindeki Amerikan telsiz kamyonuna rast gelmişler. Takım emniyet düzeni almış orada beklerken aniden düşmanın baskınına uğramış. Baskın, her iki tarafta ve gecenin zifiri karanlığında bomba, süngü ve dipçiklerin kullanıldığı yakın bir boğuşma halinde sürmüştü. Keşif takımı bütünüyle mücadeleye katılmış, ama üstün düşman karşısında ve arızalı telsiz kamyonu sebebiyle yol çok darlaştığından araçlarıyla çekilmek imkânı bulamayan takım dağılmıştı. Üsteğmen Doğan, takımıyla beraber bulunan İstihkâm takımı ve silah takımından bir haberi olmadığını, Yüzbaşı Lorenzo ve telsiz aracının düşman tarafında kaldığını da sözlerine eklemişti. Gerçekten de düşmanla yapılan bu ilk çarpışma tamamen tugayın aleyhine sonuçlanmış ve iki subay ile birkaç er dışında kurtulan olmamıştı. Muharebe Üsteğmeni Tahir Ün ile İstihkâm Takım Komutanı Üsteğmen Muzaffer Arca'nın da aralarında bulunduğu şehitler vardı. Yüzbaşı Lorenzo'nun da esirler arasında olduğu sonradan öğrenilecekti.⁷⁶

1.10.2.4. Sinim-ni Baskını (29 Kasım 1950 Muharebeleri)

29 Kasım gecesi Türk askeri baskına uğrar. Cephedeki piyade taburları düşmanla çarpışırken, gerideki birlikler geri doğru kaçmaya başlamış, bu süreçte ne cephedeki taburlarla ne de Amerikan birlikleriyle bağlantı kurulamamış. O gece tugayın yardım çağrısına tümenden yanıt alınamamıştı. Tugay komutanı Tahsin Yazıcı, o geceyi anılarında şöyle anlatır: “ 2. Tugayın bu vurdumduymazlığı kolorduya rahmet okuttu. Bu tümenden tek bir emir alınamamış yapılan bir iki teklife bile cevap verilmemiştir. Tugay en sıkışık olduğu 29 Kasım günü yardımsız kendi başına kalakalmıştır”. Türk tugayı 29 Kasım gecesi ciddi bir saldırıya uğramıştı.⁷⁷

⁷⁶ İbrahim Artuç, *Kore Savaşlarında Mehmetçik*, İstanbul, Kartuş Yayınları, 1990, 183-184-185.

⁷⁷ Burçin Belge, “ Eski Bir Askerin Kaleminden Kore Savaşı”, *BİA Haber Merkezi*, İstanbul, 2 Kasım 2001.

1.10.2.5. Kaechon (Pongmyongnu) ve Kunuri-Sunchon Boğazı Muharebeleri (29-30 Kasım 1950)

Amerikalı Albay People komutasındaki Amerikan Piyade Taburu ile Tank Bölüğü Kaechon'un kuzeyindeki tepelerde savunmaya geçer. Daha önce bu tepeleri işgal eden eksik 3. Tabur ihtiyata alınır. Çekilen 1. Tabur, Amerikan taburunun güneyinde savunma için tertiplenir. Çekilme biter bitmez Çinliler kuzey ve güneyden kuşatıcı bir şekilde taarruza başlar. Amerikan Taburu ile bizim 1. tabur ateş açarak Çinlileri karşıladı. Çinliler bu taburları cephede tespit ederken bir kısım birlikleri de uzak mesafelerden tugayı kuşatacak şekilde hareket ediyordu. Bu arada kuzeyi savunan Amerikan taburu ile tank bölüğü tugaya haber vermeden Kunuri istikametinde çekilmeye başlamış. Böylece kuzey yanı açılan tugay, yine yalnız başına kalarak, her iki yandan düşmanın kuşatmasına uğrayacak durumda kalır. Bu durumda, Tugayın Kunuri istikametinde çekilmekten başka çaresi kalmaz ve tugay saat 17.00'de çekilmeye başlar. Bu arada düşman Kunuri Boğazı'nı tutmuş, önden çekilen Amerikan taburu ile savaşıyordu. İlk önce çekilen topçu taburu, bu kargaşalıkta boğazı yarıp çıkmıştı. Kunuri Boğazı'ndan başka çekilecek yol olmadığından, boğaz savaşıarak açılacaktı. Tugay, 28 ve 29 Kasım 1950'de yaptığı Wawon, Sinnim-ni ve Kaechon muharebeleriyle düşmanı iki gün oyalamıştı. Kazanılan bu üç günlük (27 Kasım dâhil) kıymetli zaman içerisinde 9. Kolordu ve dolayısıyla 8. Ordu geriye çekilme olanağı bulmuşlardı.⁷⁸

Düşman kuvvetleri bu esnada Kaechon'un kuzey ve güneyinden dolaşarak, 500 metre kuzeybatıda başlayan ve Kunuri'ye doğru 4 km. kadar uzayan boğazın ağzını tuttu. Kunuri-Sunchon Boğazı Amerikalı ve Güney Koreli birliklerle birlikte geçildi. Geçilen yol dağlıktı ve sol tarafında derin uçurum bulunmaktaydı. Yalnızca bir aracın geçişine imkân tanıyan bu yolda, bir araç arızalandığında tüm trafik kesintiye uğramaktaydı. Bu nedenle bazı araçlar yükleriyle birlikte uçuruma yuvarlandı. Türk birlikleri bu yolda birbirlerinin ve Amerikan araçlarının güvenliğini sağlayarak ilerlediler. Daha sonraları gelen Amerikan tankları da arkayı emniyete alarak geçiş güvenliğine destek oldular. Türk askeri elinde süngüsüyle boğazın dik yamaçlarına tırmanarak, ateş gelen yerlere doğru hareket etti. Türk

⁷⁸ Cüneyt Güven, "Sebepler ve Sonuçlarıyla Kore Savaşı ve Türkiye", Pamukkale Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2017, 174-175.

Piyadesinin süngüsü bu mücadelede etkili olurken, 2. tümen'in sıkışıp kaldığı Sunchon Boğazını geçişe açtılar. Türkün bu mücadelesi özellikle Türk askeri ile birlikte boğazı geçen Amerikalılarda büyük hayranlık yarattı. Boğazı açan Türk askeri, 2. Amerikan Tümeninin Karargâhını da kuşatılmaktan kurtardı. Tugay Komutanı Yazıcı, Tugay'ın en büyük kaybını, Kunuri-Sunchon arasındaki boğazın geçişi sırasında verdiğini raporlarında kaydetmekteydi.⁷⁹

Türk Tugayı, Kuzey Kore'yi destekleyen Çin'in başlattığı büyük saldırı arifesinde bölgeye gitti. Saldırı karşısında Çin sınırına yaklaşık 100 kilometre uzaklıktayken Birleşmiş Milletler askeri geri çekilme kararı aldı. Türk Tugayı, en çetin muharebesini işte bu çekilme sırasında yaşadı. 26-29 Kasım tarihleri arasında Kunuri'de yaşanan çatışmada Türk Tugayı en ağır kaybını verdi: 218 şehit, 455 yaralı ve 94 kayıp. Birleşmiş Milletler güçleri Türklerin direnişiyle zaman kazandı ve Çinli askerler tarafından kuşatılmadan geri çekilmeyi başardı.⁸⁰

Kunuri Muharebeleri'ni kısaca değerlendirecek olursak genel görünüm şöyleydi: 25 Hazirandaki taarruzla güneye inen kuzey ordusuna karşı BM güçleri tarafından başlatılan karşı taarruzla Seul, 28 Eylül tarihi itibarıyla kurtarılmış, 38'inci paralel geçilmiş ve bu gelişme karşısında Çin kuvvetleri Mançurya sınırını geçince dolayısıyla BM kuvvetleri Çin kuvvetlerinin karşı taarruzuna maruz kalmıştı. Bu olaylar yaşandığı sırada, Tokyo'da bulunan McArthur karargâhındaki Türk İrtibat Heyetinin Genelkurmay Başkanlığına gönderdiği şifrelerde; "31 Ekim itibarıyla Kore'deki Amerikan muharip mevcudu 133 bindir. Resmî ve gizli rakamlara göre 1 Kasım'a kadar 4000 ölü, 18.000 yaralı, 4000 kayıp zayıat vermiştir. Güney Kore mevcudu 107.500'dür. 10.200 ölü, 41.800 yaralı ve 29.000 kayıp zayıatı vardır." mesajı ile "9 Kasım tarihi itibarıyla 8. Ordu karargâhının Seul'de olduğu ve resmî rakamlara göre düşman kuvvetinin 27 bini üç tünden oluşan Çin kuvvetleri olmak üzere 60.000 kişiden oluştuğu bilinmektedir. Mançurya'dan gelen Çin yardımının özellikle geceleri devam ettiği, bundan dolayı düşman direncinin canlandığı" mesajı çekilmiştir. Böylece 10 Kasım 1950'de

⁷⁹ Tuncay Karacaova. "İstanbul Basınında Kore Savaşı", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir-2010, 133.

⁸⁰ Basın İlan Kurumu, Erişim Tarihi 13 Mart 2019.

kuzeye hareket etmesi beklenen Türk tugayının çetin savaşlara katılacağı günler yaklaşmıştı. 25. tümenin talimatı gereğince tugay, 22 Kasım 1950’de Changdan bölgesinden kuzeye, Kunuri’ye hareket ederek burada 9. Amerikan Kolordusunun sağı kanadı gerisinde toplanacaktı. 22 Kasımda Kunuri’ye hareket için gereken hazırlıklar yapılmaya başlanmış, tugay birliklerinin tamamen toplanması ancak 26 Kasımda sona ermişti. Çin karşı taarruzunun başladığı 26 Kasım günü Kunuri’de henüz yeni toplanan Türk tugayı, kuzey kuvvetlerinin (BM taarruz cephesinin 2. Güney Kore Kolordusu tarafından tutulan) Tokchon bölgesini derinliğine yararlanarak buradan batıya ve güneye ilerlemesi üzerine, doğudan kuşatılmak ve daha da önemlisi geri ile bağlantısının kesilme tehlikesiyle karşı karşıya kalan 9’uncu Kolordunun ve dolayısıyla 8. Ordunun sağı yanını koruma görevini almıştır. Bunun için tugay, Kunuri-Tockhon yolu boyunca doğuya ilerleyecek ve çok fedakârlık isteyen ağır ve kanlı savaşlara girişecekti. Türk tugayı, 26 Kasımda Kunuri’den Tockhon’a doğru ilerleme emri almış ve 2. Güney Kore Kolordusu Çinliler karşısında geri çekilince, Amerikan kuvvetlerinin sağı yanı korumasız kalmıştı. Türk tugayı bu boşluğu dolduracaktı. 27 Kasımda yeni gelen bir emirle tugayın Tockhon’a doğru ilerleyişi durdurulur ve daha geride savunma tedbirleri almak üzere Yongdongni noktasından itibaren geri çekilme başlar. Tugay artçısı birlikler 27 Kasım gece yarısı Karillyong’da düşmanın ani ve etkili hücumuyla karşılaşır. Bütün gece, yaklaşık dokuz saat süren muharebe sonucu, çok az sayıda asker kurtularak geri çekilebildiler. İlerleyişini sürdüren Çin birlikleri 28 Kasımda Wawon’daki Türk tugayına saldırır. Türk kuvvetleri kendinden beş kat üstün olan Çinlilere ağır kayıplar veririr. Muharebeler bütün gün sürer. 29 Kasım günü Sinnimni köyündeki Türk birliklerine karşı saldırıya geçen Çin birlikleri, tugayın bir bölümünü çember içine alır. Sağ kalanlar Kunuri istikametine doğru geri çekilir. Bu geri çekiliş sırasında Türk birlikleri, Yonbongni’de Amerikan kuvvetleriyle birlikte çember içine alınır, 30 Kasım günü cereyan eden bu muharebede tank ve hava desteğıyle çember yarılr. 38 ve 40. Çin ordularının karşısında tutunamayan Türk birlikleri, Kunuri’den itibaren ve Sunchon yoluyla güney batıya yönelirler. Kunuri ise 30 Kasım günü saat sekizde düşer. Son Türk birlikleri Sunchon Boğazı içinde Amerikalılarla birlikte bir kez daha kuşatılır. 30 Kasım saat 18.00’e kadar süren muharebelerde büyük kayıplar verilir, uçakların yetişmesi toptan imhayı

engeller. 2. Amerikan Tümen karargâhıyla bazı kısımları, Türk tugay karargâhının geri kademesi ve bazı Türk birlikleri Sunchon Boğazı yolunu takip ederler fakat Tockhon ve Kaechon dolaylarından güneybatıya doğru ilerleyen düşman daha önce boğazı tutmuştu. Bu sebeple Sunchon Boğazı da ancak Türk ve Amerikan birliklerinin kendilerine yol açmak için küçük gruplarla yaptıkları çetin ve çok kanlı mücadeleler sayesinde geçilebilmiştir. Birlikler bu boğazdan geçmek için insan ve malzemece önemli zayıat vermişlerdir.⁸¹

Türk Tugayı Pyongyang'a geldiği 1 Aralık 1950'den itibaren alınan ilk raporlara göre Türk tugayının personel zayıatından başka silah, araç ve malzeme kaybı da çoktur. Subayların şahsi eşyaları hemen hemen tamamı Wawon ve Kunuri bölgesinde kalmıştı. Sonuçta Türk tugayı Kunuri'de düşmanın başlıca kuşatma kolunu en az iki gün geciktirerek 8. Amerikan Ordusunun çekilmesini sağlamış ve 1. Türk Tugayının Kunuri Muharebeleri'nde göstermiş olduğu bu olağanüstü başarısı dünya basınında ve siyasi çevrelerde büyük yankı yaratmıştır.⁸²

1.11. Birleşmiş Milletler 'de Ateşkes Görüşmeleri ve Mütareke Yapılması

Çin'in savaşa katılmasıyla Kore savaşı bir BM-Çin savaşı durumuna geldi. Mac Arthur Çin saldırısına karşı hazırlıklı olmadığı için, Çin ordusu BM birliklerini püskürterek Güney Kore'yi işgal etmeye başladı. Ancak bir karşı saldırı sonucunda Çin birlikleri 38. Enlemin biraz kuzey ve güneyine çekilmeye zorlandılar ve çizgi boyunca askeri bir durgunluk ortaya çıktı. Askeri kuvvetler arasındaki sınır, 38. Enlemin biraz güney ve kuzeyine kaymak suretiyle saptandı ve 1951 Nisan'ına ateşkes görüşmeleri başladı.⁸³ Ancak üstün Komünist Çin kuvvetlerinin Birleşmiş Milletler ordusuna karşı başlayan taarruzları ve özellikle Doğudan kuşatma hareketlerinin tesiri altında gerileme devam ederken Amerika Birleşik Devletleri Hariciyesince Komünist Çin ordularının hareketini durdurmak için Aralık 1950 ve Ocak 1951 yıllarında girişilen diplomatik girişimler boşa gitmiştir. Daha sonra barış

⁸¹ F. Rezzan Ünalp, "Kore Savaşı ve Kore Cumhuriyeti Ziyaretinden İzlenimler", *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, 415, Ocak 2013, 41-65.

⁸² F. Rezzan Ünalp, a.g.m., 41-65.

⁸³ Oral Sander, a.g.e., 253.

yoluyla bir anlaşma kabul edip etmeyeceği Çin Hükümetinden sorulmuş, Komünist Çin Başbakanı Chou En-Lai, 17 Ocak 1951’de görüşmelerden önce ateşkesi açıkça reddetti ve ateşkes meselesini konuşmak üzere Birleşmiş Milletler dışında, Çin’de bir “Yedi Devlet Konferansı” önerdi.⁸⁴

1950 Haziranında başlayan Kore Savaşı, güneye ve kuzeye iniş ve çıkışlar şeklinde bir takım sayfalar içerisinde cereyan etmiş, kazananın veya kaybedenin belli olmadığı bir biçimde 27 Temmuz⁸⁵ 1953’te Panmunjom Mütarekesinin imzalanmasıyla neticelenmiştir. Bu üç yıllık süre içinde taraflardan hiç biri kesin bir üstünlük gösterip zafere gidememiştir. Çünkü 1950 Ekiminden itibaren Komünist Çin, gönüllü adı altında gösterdiği silahlı kuvvetleriyle Kore Savaşına dâhil olmuştur. Bununla beraber be Sovyet Rusya ve Çin, ne de Amerika bu savaşta Kore’nin sınırları dışına taşırmamaya dikkat etmişlerdir.⁸⁶

Temmuz 1953’te imzalanan bu ateşkesi resmi bir barışa dönüştürme çabalarında günümüze kadar bir başarıya ulaşamadı. İki Kore arasındaki siyasi gerilim kırk beş yıl sonra bile devam etmiş, Avrupa’da olduğu gibi Uzakdoğu’da da Soğuk Savaş’ın ilk çarpışmalarını Amerikalılar kazanmışlardı. Avrupa’dakilerin gerçek çarpışmalar olduğu söylenemezse de Kore’deki durum farklıydı. Tahminlere göre ülkenin savaştaki kaybı siviller de dâhil ölü, yaralı ve kayıp olarak üç milyon üstündeydi⁸⁷ ve çatışma sona erdiğinde beş milyon evsiz mülteci sorunuyla başa çıkılması gerekecekti.⁸⁸

1.12.Türk-Amerikan İlişkileri

1.12.1.Sovyet Rusya’nın Toprak Talebine Karşı Türkiye’nin Tutumu

Genel olarak bilindiği üzere, Türk-Amerikan güvenlik ilişkilerinde İkinci Dünya savaşı sonrasında artan Sovyet tehdidi belirleyici olmuştur. Bu ilişkinin günümüze dek süren ve dolayısıyla Soğuk Savaş’ı da, Sovyetler Birliği’nin ömrünü

⁸⁴ Celal Dora, *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri*, Ankara, Genel Kurmay Basımevi, 1975, 160-162.

⁸⁵ Necmettin Özçelik, *a.g.e.*, 17.

⁸⁶ Fahir Armaoğlu, *20. Yy. Siyasi Tarihi*, Ankara, Alkım Yay, 2017, 455.

⁸⁷ Türkiye’nin Kore’deki zayıflığı için ayrıca bkz. TBMM TD, D:9, C.12, Yirmi Dördüncü Birleşim, (07.01.1952), 6.

⁸⁸ J.M.Roberts, *Yirminci Yüzyıl Tarihi*, Ankara, Dost Kitapevi, 1991, 439.

de aşan) stratejik bir işbirliğine dönüşmesini sağlayan kurumsal çerçeve ise, hiç şüphesiz NATO'dur. Gerek Türk-Amerikan güvenlik ilişkileri, gerekse Türk dış politikası hakkındaki literatürde Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararı, NATO'ya girişini kolaylaştıran bir etken olarak anılmaktadır. Dönemin hem Türk hem de Amerikan karar vericileri de bu savı doğrulayan beyanlarda bulunmuştur. Türkiye, komünizmle mücadele konusunda azim ve desteğini sergileme fırsatı bulduğu Kore Savaşı sayesinde, henüz kurulmamış olan Kuzey Atlantik İttifakı'nı Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'ya kadar genişletmeye karşı çıkan üyelerin itirazını yumuşatacak önemli bir koz elde etmiştir.⁸⁹

7 Haziran 1945 günü yeni anlaşmanın koşullarını belirlemek üzere başlatılan görüşmelerde Molotov, "*1921 Kars Antlaşması*"nın iptalini (Kars ve Ardahan'ın Sovyetler Birliği'ne verilmesini), Boğazları birlikte denetlemeyi (Rus ordusunun Boğazlar'da üslenmesini) ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nde Rusya'nın istediği değişikliklerin yapılmasını istiyor. Türkiye, Rusya'nın toprak istemlerini kabul etmediğini Molotov'a bildiriyor. Türk-Rus anlaşmazlığı kamuoyunda büyük kaygı doğuruyor. Sovyetler Birliği, 7.8.1946 günü verdiği notada, Türkiye'nin savaş yıllarındaki tutumunu suçlayarak, Boğazlar 'da ortak savunma araçları (üs) bulundurma istemini yineliyor. Türkiye 22.8.1946 tarihli yanıt notasında, bu suçlamaları çürüten kanıtları ortaya koyuyor; Boğazlar 'da üs istemini reddediyor; Montrö sözleşmesine göre, değişikliğin, ancak sözleşmede imzası bulunan bütün devletlerin birlikte kararıyla yapılabileceğini, Rus-Türk ikili görüşmeyle değiştirilemeyeceğini bildiriyor. Sovyetler Türkiye'nin bu yanıt notasına karşı, 24.09.1946 günü bir nota daha vererek, Türkiye'ye yönelik suçlamalarını ve isteklerini yineliyor. Türkiye Rusya'nın bu ikinci notasına, 18.10.1946 günü bir yanıt notası vererek, suçlamaları bir kez daha kanıtlarla çürütüyor ve eğer Rusya bu kanıtları göz ardı edip suçlamalarını sürdürecekse, Türkiye'nin hakeme başvurmaya hazır olduğunu bildiriyor.⁹⁰

⁸⁹ Mehmet Ali Tuğtan, *a.g.e.*, 53.

⁹⁰ Cengiz Özakıncı, "Stalin'in Dışişleri Bakanı Molotov Anlatıyor: Türk Toprakları Üzerinde Hak Talebimiz Vardı", *Bütün Dünya*, Ocak 2018, 44-45.

Sovyetlerin 1946'daki toprak istekleri⁹¹ ve bu isteklere karşı Birleşik Devletler ile İngiltere'nin Türkiye'ye verdiği destek, 1946-1964 yılları arasında Türk dış politikasını belirleyen en temel etkenler oldu. Bunun sonucunda Türkiye Ortadoğu siyasetini diğer tüm düşüncelerin önünde gelen asıl amacı Sovyetler Birliği ve Komünizme karşı bir savunma sistemi yaratmak olan Batı yanlısı politikasının bir uzantısı olarak görüyordu. Ayrıca bu Batı yanlısı dış politika, Türklerin kendilerini kültürel ve ideolojik açıdan Batı'yla tanımlama ısrarlarına yeni bir itici güç kazandırdı ki bu da Türkiye'nin dış politika taahhütlerini arttırdı. Dolayısıyla 1940'ların sonlarında Türk dış politikasının Ortadoğu'daki doğrudan amaçları ve bunlarla ilintili konular, Türkiye'nin genel Batı yanlısı siyasetine bağımlıydı. Bunlar ilk olarak millî güvenliği, ikinci olarak ekonomik yardımı gerçekleştirmek üçüncü olarak bölgede etkisini arttırmak olarak özetlenebilir⁹². Yukarıda görüldüğü üzere, İkinci Dünya Savaşı'nda karşılıklı sergilenen hasmane davranışlara bir de Sovyetler'in stratejik hava gücünün ülkenin ana arterlerini vurabilme gücü eklenince, Ankara'da hangi siyasi parti olursa olsun, Batı'nın tarafı olmamak gibi bir seçeneği yoktu. NATO'ya üye olmadan 4,5 yıl önce 12 Temmuz 1947'de Ankara Washington'la askeri yardım anlaşmasını imzalamıştı, ama bu yardım kongrenin yıllık onayını gerektirdiği için sürdürülemeyebilirdi. Kore'ye asker yollama kararı, savaşın ardında Sovyetler'in olduğu gibi bütüncül algılamaya devlet refleksinden kaynaklanıyordu.⁹³

Sovyetler Birliği ile karşı karşıya kalmak istemeyen Türkiye, Ruslarla yapılan her görüşmeden İngiltere ve Amerika'yı haberdar ediyordu. Sovyetlerin son isteklerine dair Ankara'da bulunan Amerikan ve İngiliz büyükelçilerine Başbakan Şükrü Saraçoğlu tarafından bilgi verildi. Türk Hükümeti, ilişkileri daha da germemek için Türk kamuoyuna Sovyet taleplerine ilişkin bir açıklama yapmamıştır. Ancak yabancı basında yer alan haberler, Türk kamuoyunda etkileyici bir etki yapmıştır.⁹⁴

⁹¹ Ayrıntılı Bilgi İçin Bkz., Kemal Karpat, *Türk Dış Politikası Tarihi*, İstanbul, Timaş Yay., 2012, 249-250.

⁹² Kemal Karpat, *a.g.e.*, 200-201.

⁹³ Mehmet Ali Tuğtan, *a.g.e.*, 30.

⁹⁴ İsrail Kurtcephe, "İkinci Dünya Savaşı Sonunda Türkiye Üzerindeki Rus Baskısı", *"Altıncı Askeri Tarih Semineri Bildirileri I*, Ankara, Genel Kurmay Basımevi, 1998, 134.

Sovyet notası karşısında Türk tutumuna gelince, Recep PEKER Hükümeti, 14 Ağustos 1946'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde okunan programında, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü ve egemenliğini her şeyin üzerinde tutacağını, Cumhuriyet ordusunun Türk topraklarının dokunulmazlığını ve güvenliğini devletin şerefini ve haklarını korumak için işbaşında bulunduğunu ve Amerika Birleşik Devletleri ile olan münasebetlerimizin karşılıklı saygı ve işbirliği sayesinde devamlı bir gelişme seyri izlediğini açıklamıştır. Türkiye Peker Hükümetinin işbaşına gelmesinden kısa bir süre sonra, 22 Ağustos 1946'da Moskova'ya verdiği karşılık notası ile de Montreux Sözleşmesinin savaş ve ticaret gemilerinin boğazlardan geçişi ile ilgili hükümlerinde bazı değişiklikler yapılabileceğini kabul etmekle beraber, bu sözleşmeyle kurulan rejimin kaldırılması ve Boğazların ortaklaşa savunulması konusundaki Sovyet isteklerini reddetmiştir.⁹⁵

Cumhuriyet gazetesi, 27 Haziran günü BBC'nin bir haberini yayınladı. Söz konusu haberde Sovyetler hem 1921'de Türkiye'ye bırakılan Kars ve Ardahan'ın kendilerine verilmesini istemekte hem de boğazların idaresinde imtiyazlı bir mevki istemektedirler. Gazete bu haberi sert bir dille eleştirmiş ve Türkiye'nin verilecek tek bir karış toprağının olmadığını belirtiyordu.⁹⁶

Cavit Oral da Bugün gazetesinde Rusların haksız ve anlamsız isteklerine dair makalesinde, Türkiye'nin değil bir parçası, bir karış toprağının şu veya bu milletlerin dostluğunu kazanmak için tavizde bulunulacağına dair bir umudun oluşması politik bir hatadan ibaret olacağını belirtiyor ve Türkiye'nin, Türk-Rus dostluğu için gösterdiği iyi niyet ve samimiyete değiniyordu.⁹⁷

Türk basınında Rus istekleri karşısında tepki yoğunlaşırken İngiliz basını da olaya geniş yer veriyordu. Yorkshire Post, boğazların statüsünün ancak uluslararası bir toplantıda ele alınabileceğini, Türkiye-Rusya arasında yapılacak bir antlaşmaya İngiltere'nin rıza gösteremeyeceğini belirtiyordu. Rusya'nın bir boğazlar ve toprak meselesi çıkardığı haberi, haftalık İngiliz dergilerinde de büyük ilgi uyandırmıştı.

⁹⁵ Mehmet Gönübol vd., *Olaylarla Türk dış Politikası 1919-1995*, İstanbul, Siyasal kitabevi, 2014, 207.

⁹⁶ Cumhuriyet Gazetesi, 27 Haziran 1945.

⁹⁷ Cavit Oral, "Bir Havadis Münasebetiyle", Bugün Gazetesi, 28 Haziran 1945.

Bu dergilerden biri olan New Statesman da konuyla ilgili haberinde geniş yer vermiştir.⁹⁸

Bu sırada Haziran'da Sarper, Molotov ile ikinci defa görüşmüştür. Bu görüşmede de Molotov, ittifak antlaşması yapılacak, “ Sovyet Hükümeti'nin bu talepleriyle serd edeceği bazı mülahazaların Cumhuriyet Hükümeti'nce tetkik edilmesi lazım geldiğini ”söylemiştir. İki tarafta boğazlar konusunda görüşlerinde ısrar edince Molotov, Boğazlar meselesinde ayrıca bir sözleşme önermiş, fakat Sarper bunun ancak bir ittifak çerçevesinde düşünülebileceğini belirtmesi üzerine sözü yeni arazi terki meselesine getirmiştir. Rus dışişleri Bakanı, Sovyet Cumhuriyeti'nin büyük ve kuvvetli bir ülke olduğunu, fakat küçük Ermenistan ve Gürcistan cumhuriyetlerinin haklarını feda hususunda bunun bir sebep teşkil edemeyeceğini söylemesi üzerine, teessürlerini bildiren Sarper, görüşmelerden bir sonuç alınamayacağını anlayarak Molotov'un yanından ayrılmıştır.⁹⁹

Sovyetlerin Türkiye üzerindeki bu istek ve baskılarına baktığımızda, Sovyetlerin politikası 1921 yılından önce “Statuquo”ya geri dönmeye yönelikti. Türkiye, bu nedenle bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü korumak amacıyla 1939'dan beri ittifak içinde olduğu İngiltere ve savaş sonunda dünyanın en büyük devleti olan Amerika'nın desteğini aramıştır. Bu arada Türkiye'de büyük endişe ve tepki uyandıran Sovyetlerin durumu dışarda aynı tepkiyle karşılamamıştı. Çünkü o sıralarda gerek büyük devletler gerekse de ABD, savaş sonunda hala Sovyetler Birliğiyle iş birliği sağlanabileceğine inanıyorlardı. Bu yüzden Türk hükümetinin ABD ve İngiltere'yi Sovyetlere karşı harekete geçirme konusundaki ilk teşebbüsü sonuçsuz kalmıştır. Bunun yanında İngiltere, Sovyetler Birliği'ne Meseleyi Posdam Konferansı'na getireceğini bildirmiş ve ABD'ye de müracaat ederek Yalta Kararlarına aykırı olan bu Sovyet davranışından dolayı Postdam Konferansından önce ortak bir Anglo-Amerikan politikası tespit edilmesini istemiştir. İngiltere'nin bu girişimi sonuçsuz kalınca, Türkiye İngiltere ve Amerika'yı Sovyetlere karşı harekete geçirmek üzere ikinci kez başvurur. Bu ikinci teşebbüsten sonra Türkiye

⁹⁸ İsrail Kurtcephe, a.g.m., 137.

⁹⁹ İsrail Kurtcephe, a.g.m., 138.

İngiltere ve Amerika'nın Postdam Konferans'ından önce Sovyetler Birliğine karşı pek bir şey yapma niyetinde olmadıklarını anlamıştır.¹⁰⁰

Türkiye'nin 1947'de Truman Doktrini aracılığıyla Batı'ya yönelmesi, 1952'te NATO üyesi olması ve 1955'te Bağdat Paketi'ne katılmasının bir sonucu olarak, 1946 sonrasında Türk-Sovyet ilişkileri bozuldu. Bu dönemde Türkiye'nin Batı'ya ve onun siyasal sistemine bağlılığının belki de en önemli göstergesi serbest seçimlere dayanan bir parlamenter demokrasiyi ve büyük ölçüde serbest teşebbüse dayanan bir ekonomik kalkınma planının benimsemesiydi. Türkiye'nin Batı'yla ilişkilerin sağlamlaştırmaya yönelik her hamlesini sert ve çoğu zaman tehditkâr Sovyet notaları takip etti ve bu da Türkiye'yi Batılı müttefiklerine daha çok yaklaştırmaktan başka bir sonuç vermedi.¹⁰¹

1950'de iktidara gelen Demokrat Parti hükümeti, Batı'yla tamamen özdeşleşmenin Türkiye'ye askeri ve siyasi güvenlik sağlayacağını, ülkenin ekonomik kalkınması için ihtiyaç duyduğu sermaye kaynaklarını sunacağını ve bütün bunların sonucunda da kendisine bir seçim zaferi getireceğini fark etti. Başbakan Menderes, esas olarak, büyüyen kitlesel iş ve daha iyi yaşam standardı taleplerinin zorlamasıyla, Batı'yı model alan bir ekonomik modernleşme politikası başlattı. Ekonomik kalkınma zamanla Türk iç politikasının temel dinamiklerinden biri haline geldi. Bütün bunlar da parlamenter sistemi güçlendirdi. Dolayısıyla, Sovyetler birliği, belki de hiç farkında olmadan Türkiye'nin Batılılaşmasına yardım etti.¹⁰²

1.12.2. Türk-Amerikan İlişkilerinin Gelişmesi ve Truman Doktrini

Türk-Amerikan ilişkilerinin asıl başladığı tarih olarak Kore savaşı kabul edilebilir. 22 Mayıs 1947'de Amerikan Kongresi tarafından onaylanan Truman Doktrini, güvenlik endişesi taşıyan Türkiye'yi oldukça rahatlatmıştı. Başkan Truman 7 Ocak 1948'de kongrede yaptığı konuşmada kendi adıyla anılan doktrini savunmuş ve Türkiye ile Yunanistan'a yabancı baskısına karşı bütünlüklerini

¹⁰⁰ İlyas Topçu, "Kore Savaşı ve Kars-Ardahan-Iğdır Kore Şehitleriyle Gazileri", Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kars 2009, 10.

¹⁰¹ Kemal Karpaz, *a.g.e.*, 262.

¹⁰² Kemal Karpaz, *a.g.e.*, 263.

koruma adına yardım etmekteyiz” diyordu. Truman, bu konuşmasıyla Rusya’dan gelecek herhangi bir saldırı karşısında Amerika’nın bu iki devletin yanında yer alacağını ifade etmekteydi. Çünkü Rusya, savaş sonrasında Almanya’yı takip için Doğu Avrupa devletlerine girmiş ancak buralardan çıkmaya bir türlü yanaşmıyordu, hatta Avrupa komünistlerini dahi desteklemekteydi.¹⁰³

ABD’nin yaptığı bu yardımların temelinde Sovyet tehdidi yatmaktadır. Çünkü Sovyetler üç ana istikamette yayılmalarına hız kazandırmışlardı. Bunlardan birincisi İran üzerinden Ortadoğu Petrolleri ve Basra Körfezi ile Hint Okyanusu, ikincisi Türkiye Üzerinden Boğazlar, Ege Denizi ve Doğu Akdeniz ve üçüncüsü ise Yunanistan üzerinden Doğu Akdeniz istikametinde yayılmaktı. Bu üç istikamet aynı zamanda İngiltere’nin Rusya’ya karşı hayati önem taşıyan alanlarıydı. Ancak İkinci Dünya Savaşıyla ağır bir yenilgi alan İngiltere’nin bu bölgeleri savunmak için Rusya’nın karşısına çıkacak gücü kalmamıştı ve ona göre yeniden canlanan Rus emperyalizminin karşısında duracak tek güç ABD idi.¹⁰⁴

Truman Doktrini, bir yandan dünyanın iki bloğa ayrıldığını ve Sovyet-Amerikan mücadelesinin başladığını ilan ederken 1990’a kadar artıp azalacak olan Soğuk Savaş’ın ilk adımlarını oluştururken diğer taraftan Doğu Avrupa ve Balkanlardaki bölünmeyi de daha keskin çizgilerle ortaya koyuyordu. Truman Doktrininden sonra Balkanlardaki komünist devletlerarasında ittifak görüşmeleri hızlanmaya başlamış ve 1947 yılının sonunda ABD’nin askeri ve ekonomik bakımdan desteklediği Türkiye ve Yunanistan’a karşı Balkanlar’da ittifaklar kurulmuştu. Truman Doktrinin ilanından sonra ABD bu doktrini Ortadoğu’da yaymaya çalışsa da Kendilerini doğrudan Sovyet tehdidi altında görmeyen Arap ülkeleri doktrinin genişletilmesine izin vermemişlerdir.¹⁰⁵

Truman Doktrini ABD’nin bilinen çevreleme stratejisi “Containment” yani “Sovyet yayılmasını durdurma” planının ilk belirtisidir. ABD’nin hür dünyanın liderliğini ilan ettiği bu doktrin ile dünya ABD ile Rusya’nın başını çektiği iki kutba

¹⁰³ Ahmet Yeşil, *Türkiye’de Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yay., 2001, 134-135.

¹⁰⁴ Mehmet Sedat Erkan, a.g.t.,36.

¹⁰⁵ Oral Sander, a.g.e., 232-233.

ayrılmış oluyordu. Türkiye ikiye bölünen dünyada yerini Batı Bloku olarak tespit etmişti¹⁰⁶.

1.12.3. Marshall Planı ve Türkiye

Marshall planı Truman doktrininin bir tamamlayıcısıdır. Marshall Planı ve buna karşı Sovyet tepkisi ise Soğuk Harbin en önemli hazırlayıcı nedenlerinden biridir. Bu plan hem Soğuk Savaşı'n ortaya çıkmasına zemin hazırlamış hem de Batı ve Avrupa ülkelerinde hükümet değişikliklerine neden oldu. Truman Doktrininden sonra komünist bakanlar Fransız ve İtalya hükümetlerinden atılırlar.¹⁰⁷

Amerika Dışişleri Bakanı George Marshall 5 Haziran 1947'de Harvard Üniversitesinde yaptığı konuşmada Amerika'nın yeni dış politikasının ana hatlarını çiziyordu. Daha sonra "Marshall Planı" olarak adlandırılacak olan bu politikaya göre; Avrupa Devletleri ekonomik işbirliği sayesinde hem kuvvetli bir birlik sağlanacak, hem de ekonomik kalkınmada devletler birbirlerinin eksikliklerini tamamlayacaklardı. Marshall yardımıyla Amerikan mali yardımları Avrupa'nın kalkınması için gerek duyulan sahalarda bir plan ve program dâhilinde kullanılacaktı. Bunun için 27 Haziran 1947'de Türkiye'nin de dâhil olduğu bütün Avrupa devletlerinin iştirak ettiği Paris toplantısında Marshall Planı görüşüldü. Toplantıya katılan Rusya, bu planla Amerika'nın Avrupa'yı mali kontrol altına almak istediğini ileri sürerek çalışmalardan çekildi¹⁰⁸. Plan, Türkiye dâhil bütün Avrupa Devletlerince memnurlukla kabul edildi. Plan gereğince Amerikan iktisadi yardımlarının kullanılacak sahaları belirlemek üzere 12 Temmuz 1947'de Paris'te toplanan on altı devlet tarafından Amerika'ya bildirildi. Türkiye bu toplantıya katılırken 1947 Sanayi ve Kalkınma Planı olarak bilinen bir raporla gelmişti.¹⁰⁹

Türkiye'nin Marshall Planına ilgisi, 12 Temmuz 1947'de Paris'te başlayan Avrupa Ekonomik İşbirliği Konferansına katılımıyla başlar. Sovyetler Birliği ve

¹⁰⁶ Adnan Üzmez, a.g.t.,34.

¹⁰⁷ Türkaya Ataöv, "Marshall Planı'ndan NATO'nun Kuruluşuna Kadar Soğuk Harp", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,1968, 23(3), Ankara, 275-310.

¹⁰⁸ Ahmet Yeşil, a.g.e., 134-135-136.

¹⁰⁹ Ahmet Yeşil, a.g.e.,134-135-136.

Doğu Avrupa ülkelerinin katılmama kararından sonra yapılan bu konferansa, faşist bir idare ile yönetilmesi nedeniyle İspanya hariç 16 Avrupa ülkesi katılmıştır. Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İzlanda, İsveç, İsviçre, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Portekiz, Yunanistan ve Türkiye'nin temsil edildiği konferans, dört günlük çalışmadan sonra, 16 ülkenin temsilcilerinden oluşan bir Avrupa Ekonomik İşbirliği Komitesi (CEEC) ve çeşitli teknik komiteler kurarak dağılmıştır.¹¹⁰

1.13. NATO'nun Kurulması ve Türkiye'nin NATO'ya Girişi

Tarihsel sürece baktığımızda ABD dış politikasında 1949 yılının bir dönüm noktası olduğu görülmektedir. ABD, o tarihe kadar Batı Avrupa'nın savunulması konusunda doğrudan bir örgütlenme içinde yer almamış, 1949'da Kuzey Atlantik Paketi'nin (NATO) kuruluşunda inisiyatif almıştır. ABD bundan sonra Sovyetler Birliği'ni Çevreleme Politikası çerçevesinde SEATO, Balkan Paketi ve Bağdat Paketi'nin kuruluşunda rol almıştır. Yine o yıllarda ABD, Avrupa'nın Sovyet yayılmacılığına karşı ekonomik yönden kalkındırılması adına 6 Ekim 1945'te Karşılıklı Savunma Yardım Kanunu'nu çıkarmış ve bunun için 500 milyon dolarlık bir bütçe ayırmıştır. Türkiye ve Yunanistan da NATO'ya girene kadar ABD'nin bu askeri yardımını almışlardır.¹¹¹

NATO'nun kurulmasıyla birlikte Türk dış politikasını yönetenler bu örgüte katılmak için çalışmalara başlarlar. O dönemde muhalefette olan Demokrat Parti yöneticileri iki sebepten dolayı bu çalışmaların başarısız olmasından kuşku duymuşlardır. Birincisi Demokrat Parti liberal bir ekonomik düzen görüşüne sahipti ve şayet Türkiye Batıya bağlanamazsa bu ekonomik düzenin kurulması ve yaşaması çok da mümkün olmayabilirdi. İkincisi ise Demokrat Parti Türkiye'nin NATO'ya girişini hem kendisinin hem de ülkedeki demokratik rejimin varlığı için kaçınılmaz görmüştür. Demokrat Parti liderleri 1946 seçimlerinde dönen dolapları hiç unutmamışlar ve daha önceki çok partili hayata geçiş denemelerini de hatırlayınca

¹¹⁰ Nuri Karataş, *a.g.e.*, 321.

¹¹¹ Faruk Sönmezoğlu, *II. Dünya Savaşı'ndan Günümüze Türk Dış Politikası*, İstanbul, DER Yay, 2006, 42.

İnönü yönetiminin iktidarın elden gideceğini anlayınca demokrasiye “paydos” denelerinden korkmuşlardır. Bu bakımdan NATO’ya katılmak iktidarın muhalefete karşı böyle bir çaba içine girmesine engel olabilirdi. Zira 1950 seçim kampanyasında Demokrat Parti Cumhuriyet Halk partisini Türkiye’yi “Batılı demokratik cephe” dışında tutmakla suçlamıştır. Nitekim Demokrat Parti 1950 seçimlerinde sonra iş başına gelince ilk iş olarak seçim kampanyası sırasında büyük sorun yaşadığı bu girişimi gerçekleştirmeye çalışmış ve başarmıştır. İktidarının ilk günlerinde çıkan Kore Savaşı’na 4500 kişilik bir ordu göndermek de bu amaca yönelik olduğu söylenebilir.¹¹²

Bu dönemde Rus yayılmacılığını önlemek ekonomik birliklerin safında yer almak ve bundan daha da önemlisi askeri birlik ve teşkilatların kurulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu amaçla önce İngiltere, Fransa ve Benelüks ülkeleri (Belçika, Hollanda, Lüksemburg) “Batı Avrupa Birliği”ni kurdu. Bu birlik ileride kurulacak olan NATO’nun çekirdeğini oluşturacak ilk askeri teşkilat özelliğini taşımaktaydı.¹¹³

Batı Avrupa Birliği kurulduktan kısa bir süre sonra 4 Nisan 1949’da 12 Batılı devlet bir araya gelerek NATO’yu (Nort Atlantic Treaty Organisation) kurdular. NATO bir savunma ittifakı olarak kurulmuş ve sunulan anlaşmada taraflar “milletlerinin demokrasi prensipleriyle fert hürriyetleri ve hukukun üstünlüğü üzerine kurulu bulunan hürriyetlerini, ortak miraslarını ve medeniyetlerini korumaya karar vererek” anlaşmazlıkları barışçı yollarla çözmeyi, ekonomik seviyelerini denk hale getirmek için var olan dengesizlikleri gidermek için iş birliği yapmayı ve herhangi bir saldırıya karşı askeri güçlerini birleştirmeyi taahhüt etmekteydi.¹¹⁴

Türkiye’nin NATO’ya üye olmak için yaptığı çalışmalar daha ilk günden Rusya’yı rahatsız etmiş ve Rusya daha 1951 yılının sonbaharından itibaren Türkiye’nin NATO’ya katılma kararını önlemek için her türlü çabayı göstermiştir. Türkiye ise, Sovyet Rusya’nın yaptığı bu baskılara boyun eğmemiş ve NATO’ya

¹¹² Haluk Ülman-Oral Sander, a.g.m.,1-24.

¹¹³ Ahmet Yeşil, a.g.e., 134-135-137.

¹¹⁴ Gazi Doğan, a.g.t.,16.

girmek isteşinin asıl sebebinin Sovyet tehdidi olduğunu da belirtmekten kaçınmamıştır. Sovyet Rusya, Stalin'in 1953'te ölümünden sonra Türkiye üzerindeki isteklerinden vazgeçtiklerini açıkladılar. Ancak bunu ifade ederken boğazlardan üs isteme konusu net bir şekilde anlaşılamamıştır. Bundan dolayı yeni Sovyet liderliği Türkiye'de güven uyandırmaktan uzaktı. Türkiye'nin Sovyetlere duyduğu bu güvensizlik bundan sonra Orta Doğu buhranları dolayısıyla daha da artacak ve Türk-Sovyet ilişkileri buhranlar ve gerginlikler içine girmiştir.¹¹⁵

Türkiye'nin NATO'ya girme konusu Washington'da 9 Eylül 1950'de Kuvvet Komutanları Kurulunca Savunma Bakanlığına gönderilen memorandumda, Türkiye'nin pakta girmesi için henüz erken olduğunu ve Türkiye'nin alınabilmesi için henüz yeni olan anlaşmanın epey değişmesi gerektiğini ifade ediyorlardı. Kuvvet komutanları, Kuzey Atlantik bölgesini ABD'nin "birinci derecede askeri taahhüt içeren" alanı olarak gördükleri için Türkiye'nin yanında Yunanistan'ın da katılması durumunda yapılan anlaşmaların bundan olumsuz etkileneceğini düşünüyorlardı. Söz konusu memorandumda iki Akdeniz ülkesine "ortak üye" statüsü vermek onları bir süre için tatmin edebilir aynı zamanda bir Sovyet saldırısı karşısında işbirliği yapmaları sağlanabilir, denilmekteydi.¹¹⁶

Türkiye'nin NATO'ya başvuru süreci ve Kore Savaşı'nın katılmasının kazanımlarıyla ilgili mecliste uzun tartışmalar yapılmıştır.¹¹⁷ Türkiye'de de birçok kişi Atatürk'ün tarafsızlık politikasına bağlı olanlar Türkiye'nin Ortadoğu çıkarlarıyla uyuşmayan yükümlölükler altına girmesinden dolayı NATO'ya karşı çıkarlar. Nihayetinde Türkiye, bölgedeki İngiliz çıkarlarını savunmak amacıyla yapılacak bir Ortadoğu antlaşması için Türk desteği tamamen güvence altına alındıktan sonra İngiltere'nin de itirazlarını geri çekmesinden sonra Türkiye 1952'de NATO'ya kabul edildi.¹¹⁸ Türkiye 18 Şubat 1952'de NATO'ya resmen üye olmuş ve NATO Konseyi'nin 20-25 Şubat 1952'de Lizbon'da yaptığı toplantıya tam üye sıfatıyla katılmıştır.

¹¹⁵ Fahir Armaoğlu, *a.g.e.*, 521.

¹¹⁶ Georg McGhee, *a.g.e.*, 134-135.

¹¹⁷ TBMM TD, D:9, C.10, Üçüncü Birleşim, (12.11.1951), 6.

¹¹⁸ Kemal Karpat, *a.g.e.*, 202.

2. KORE SAVAŞI VE VANLI KORE GAZİLERİ

2.1. Vanlı Kore Gazileri ve Hatıraları

1950’de Kore savaşı başladığında Vanlı gazilerin her biri ülkenin farklı bir ilinde vatani görevini yapmaktaydı. Türkiye birleşmiş milletlerin çağrısına cevap vermiş ve savaşa bir tugay asker gönderme kararı almıştı. Alınan karar gereği ülkenin çeşitli illerinde vatani görevini yapan büyük çoğunluğunu 1929 ve 1930 doğumlu kişilere sefer görev emri verildi. Bazı birliklerde ise gönüllülük esas alınmış ve Vanlı gazilerde her Türk askeri gibi adını ilk kez duyduğu, nerede olduğunu bilmediği Kore’ye gitmek için gönüllü olmuştur. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Van Şubesi verilerine göre Van-merkez ve ilçelerinden Kore savaşına katılan 70 kişi mevcut olup bunlardan 36 tanesi gazi olmuştur. Tez çalışmamıza başladığım zaman ise yaşayan gazi sayısının 16 olduğu tespit edilmiş ve bu gazileriyle tümüyle görüşme yapılmıştır. Çalışmamız esnasında gazilerimizin hatıralarının yanısıra, adreslerini ve genel olarak yaşadıkları sıkıntıları dile getirdik.

2.1.1. Gazi Tefik Gezgen

Adı-Soyadı: Tefik Gezgen

Doğum Tarihi: 04.01.1930

Doğum Yeri: Gürpınar/Van

İkametgâh: Merkez/Van

- Kendinizden biraz bahseder misiniz?

- Adım Tefik Gezgen, Van’ın Gürpınar ilçesinin Harnik Köyünde doğdum. 85 yaşındayım. Evliyim, 8 tane çocuğum var, biz de 9 kardeşiz, 3 erkek, 6 kız.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Evet, o zamanlar yeni evlenmiştim ama çocuğum henüz yoktu. O zamanlar askerlik 24 aydı.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar genelde köyde çiftçilikle uğraşır, hayvan beslerdik. Tarım ve hayvancılık yapardık.

-Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- Diyarbakır'da 1950'de yaptım. 1950 yılının sonbaharında askere gittim.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben Diyarbakır'da askerdim. O zaman askerliğimin 7. Ayındaydım. Bize Kore Savaşı için top nişancısı lazım dediler, Ben de o zaman top nişancısıydım. Kore'ye gitmeden önce bize bir hafta izin verdiler, öyle ya savaş bu gidip de dönmek vardı. Arkadaşlarım memleketlerine gittiler. Ama ben gitmedim, annem hastaydı beni görürse dayanamaz diye. Bir hafta sonra bizi birliğimizden alıp İzmir'e göturdüler. Diyarbakır'dan bizi Diyarbakır halkı uğurladı, İzmir'e trenle geldik. Benimle birlikte aynı birlikte 4 arkadaşım daha vardı.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Hayır, o zaman herhangi bir dernek kurulmadı.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- İzmir'e geldikten sonra orada bir süre eğitim aldık. Eğitim bittikten sonra İzmir Limanından 9 katlı General adlı bir gemiye yola çıktık. Bizi katile toplam 7 bin kişilikti. Bunların 5.500'ü Türk'tü. Yolculuğumuz toplam 28 gün sürdü.

- Türkiye'de iken size Kore ile ilgili herhangi bir bilgi verildi mi?

- Sadece Kore'de savaş olduğunu ve bizi oraya götüreceklerini söylediler. Türkiye'nin de Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyarak yardıma gittiğini söylediler. Başka bir bilgi vermediler. Birçoğumuz Kore ismini, böyle bir yer olduğunu ilk kez o zaman öğrendik.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- 29 gün süren uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Yolculuk esnasında birçok arkadaşımız rahatsızlandı. Ben dâhil birçok kişi gemi yolculuğa pek alışık değildik. Birçoğumuz ilk kez gemiye biniyorduk. Bir de böyle muazzam büyüklükteki bir gemiyi ilk kez görmüştük.

- yolculuk sonunda Tokyo şehrinde indik. Önce bize kıyafet verdiler sonra da neler yapmamız gerektiği anlatıldı. Kore’de bir ay eğitim aldık. Yolculuk esnasında da teorik ve uygulamalı eğitimler almıştık. Burada da Amerikan silahları hakkında, harp teknikleri vs. konularda eğitimler aldık. Bir aylık bir eğitimden sonra uygulamalı sınav yapıldı. Ben yapılan sınavı makine nişancısı olarak birincilikle kazandım.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de ağır makine tüfekçisiydim. Ben birinci kafiledeydim. 11. Bölük, 2. Takım. Takımımızda toplam 30 kişi vardı. Teğmenimiz ise Baykur Sevimli idi. Bölük komutanımız Yüzbaşı Halim Ünal’dı.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’ye geldiğimizde önce Pusan limanına geçtik orada bizi bölük komutanlarımız ve Çin halkı karşıladı. Oradan trenle Çin-Çun’a geçtik. Daha sonra cepheye geçtik. Önce kalacağımız yerleri dolaştık. Savaşığımız cephe çok dağlık bir yerdeydi.

- Hangi cephede savaştınız?

- Ben Kumkale Cephesinde savaştım. Çok çetin bir cepheydi. Ben 4. tüfekteydim 2. Tugay Piyade Albayımız Nuri Pamir orada benim yanımda 5 Haziran 1952’de 1052 rakımlı tepede şehit oldu. Daha önceki birlikler orayı alamamışlardı. Biz orada 9 mevzi alıp Türk bayrağını diktik. NATO’ya ait tüm birlikler gelip aldığımız mevzileri görünce inanamadılar. Onlar o zamana kadar 1 mevzi almışlardı.

- Kore Savaşına gittiğinizde basın sizi nasıl etkiledi?

- Basından pek etkilenmedik çünkü TV falan yoktu. Birçoğumuz da okuryazar olmadığımız için gelişmelerden ancak cepheye bir mektup gelirse haberdar olurduk. Türkiye'deki gelişmelerden uzun bir süre sonra haberdar olabiliyorduk.

- Kore'deyken unutamadığınız bir anınız var mı?

- Evet, var, Kunuri Cephesinde yaşadığımız çok önemli bir olay var. Kunuri Cephesinde savaş devam ederken, düşman ordusu bizi çembere aldı. Üç gün çemberde kaldık. Başımızda Yarbay Celal Dora vardı. 30 arkadaşımız şehit oldu. Sonunda biz çemberi yarıp çıktık. Celal Dora, orda Amerikan ordusundan üst düzey birini öldürdü. Bunun karşılığında Dora Yıldırım Mahkemesinde yargılandı ve beraat etti, sonrasında madalya aldı. Orada NATO'ya ait 18 birlik vardı.

- Kore'deyken yaşadığınız ilginç bir olay var mı?

- Bir gün sabah namazına kalkmışım. Birden bir karartı fark ettim. Biraz daha dikkatli bakınca benim makinalı tüfeğimin üstünde bir Çinli teğmenin olduğunu fark ettim. Sessizce arkadan yaklaşıp rehin alıp ellerini bağladım. Sonra teğmenin üstünü kontrol ettim. Yanında el bombası vardı. Bunun dışında üzerinde bir tarak, ayna bir de ekmek kepeği vardı. Bu başarımdan dolayı ödül olarak beni 15 gün Tokyo'ya gönderdiler. 15 gün dinlenip sonra birliğime geri döndüm.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1952'de döndüm. Gidiş-dönüş toplam 14 ay sürdü. Gemiyle İzmir'e geldik orada bizi muazzam bir kalabalık karşıladı. Ben döndüğümde daha savaş devam ediyordu. Gemiyle İzmir'e geldik, oradan da trenle Van'a geldik. Van'dan Gürpınar'a kadar bize eşlik ettiler.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Ben Kumkale cephesindeyken bacağımdan yaralandım. Yaralandığım zaman Suel'deki hastanede tedavi oldum. Orada 15 gün tedavi gördüm.

- Savaşta kaybolan arkadaşınız var mı?

- 37 arkadaşımız esir düştü, 20-25 kişi şehit oldu. Vanlı Kemal isminde bir arkadaşımız da kayboldu.

-Kore'deyken nasıl besleniyordunuz?

- Yemeğimizi Koreliler getirirdi. Taarruz olmadığı zaman güzel yemekler gelirdi. Taarruz zamanında ise yemek sıkıntısı çekerdik. Bazen üç gün aç kalırdık.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve ormanlık bir yerdir. Kışın soğuk, yazın ise nemlidir.

- Kore'den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken bana iki tane madalya verildi. Geldikten sonra Kore Hükümeti 2012 ve 2013 yıllarında birer tane olmak üzere iki madalya daha gönderdi. Geldikten sonra Türkiye'den de Şeref aylığı almaya başladım. Ancak biz Kore Gazilerine verilen maaş miktarı diğer gazilere göre daha az. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz. Ben şuan Van muharip Gaziler Derneği'nde çalışıyorum. Şimdiye kadar birçok ameliyat geçirdim. Yakın zamanda da bel fitiğı ameliyatı olmam gerekiyor. Sağlık alanında devlet hastanelerinden gerektiğı gibi faydalanıyoruz ancak birçok emekli gazi arkadaşım var, emekli oldukları için aldıkları Şeref aylığı miktarı düşürüldü. Biz Kore Gazileri olarak bu konuda mustaribiz. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz.¹¹⁹

¹¹⁹ Tevfik Gezgen, Görüşme Yer ve Tarihi: Van Muharip Gaziler Derneğı, 08.09.2016.

2.1.2. Gazi Tahir Yardım

Adı-Soyadı: Tahir Yardım

Doğum Tarihi: 02.01.1929

Doğum Yeri: Kara Gündüz Köyü /Van-

İkametgâh: Merkez/Van

- Kendinizden kısaca bahseder misiniz?

- Adım Tahir Yardım. Van'ın Kara Gündüz köyünde doğdum. 88 yaşındayım. Evliyim. 13 çocuğum var. Kore Savaşı'na gittiğimde 2 çocuğum vardı. O zamanlar köyde yaşıyorduk. Van iline daha sonra taşındık. Çocuklarımdan 2 tanesi kayboldu, çok aradık ama bir türlü izlerine rastlayamadık. Çocuklarımin hepsi evli ve bunlardan 120 tane torunum var.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

Evet, o zaman evliydim ve 2 çocuğum vardı.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar genelde köyde çiftçilikle uğraşır, hayvan beslerdik. Tarım ve hayvancılık yapardık. Şimdiki şehirde memuriyet gibi durumlar yoktu tabi. Zaten okuma yazma bilen çok az kişi vardı. Bilenler de el üstünde tutulurdu. Askerdeyken gelen mektuplarımızı aramızda okuma yazma bilen arkadaşlara okutturur ve yazdırırdık. Hatta bu arkadaşlar hepimizi çok iyi tanıdığı için bazen de mektupta yazılan olumsuz durumları biz üzölmeyelim diye bize söylemiyormuş. Tabi biz bunu çok sonradan öğrendik.

-Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- Diyarbakır'da 1950'de yaptım. 1950 yılının Eylül ayında askere gittim. 15 ay askerlik yaptım.

- Kore Savaşı'na nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben Diyarbakır'da askerdim. Makinalı tüfek kullanıyordum o zamanlar. Kore'de savaş var, Türkiye de savaşa destek verecek dediler. Haliyle sevinemedim, memleketimizden çok uzakta sınırlarımız dışında olan bir savaşa gidiyorduk ve belki de dönmeyecektik. Haliyle bunları düşündüm çünkü geride iki çocuk ve bir eş vardı. Kore'ye gitmeden önce bize izin verdiler, öyle ya savaş bu gidip de dönmek vardı. Arkadaşlarım memleketlerine gittiler. İznimiz bitince aldığımız emir gereği Van'a geldim, Van'dan arabayla Ankara'ya gittim. Ankara'da bizi içinde komutanlar, üst düzey yöneticiler ve halktan oluşan büyük bir kalabalık karşıladı. Ankara'ya gittikten sonra Etimesgut'ta eğitim aldık. Ankara'daki eğitim bitince İskenderun'a geçtik. Bir yıl İskenderun'da eğitim aldım. Piyade 1. Bölükteydim.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Hayır, o zaman herhangi bir dernek kurulmadı.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- İskenderun'daki eğitim bittikten sonra oradan bir gemiyle yola çıktık. Gemiyle yolculuğumuz bir ay sürdü. Gemiye binerken elimizde Türkiye'den aldığımız silahlar vardı. Yolculuk esnasında bize ABD silahlarını verdiler.

- Türkiye'de iken size Kore ile ilgili herhangi bir bilgi verildi mi?

- Sadece Kore'de savaş olduğunu ve bizi oraya götüreceklerini söylediler. Türkiye'nin de Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyarak yardıma gittiğini söylediler. Başka bir bilgi vermediler. Birçoğumuz Kore ismini, böyle bir yer olduğunu ilk kez o zaman öğrendik.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Bir ay süren uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Yolculuk esnasında birçok arkadaşımız rahatsızlandı. Ben dâhil birçok kişi gemi yolculuğa pek alışık değildik. Birçoğumuz ilk kez gemiye biniyordu. Bir de böyle muazzam büyüklükteki bir gemiyi ilk kez görmüştük.

- Yolculuk sonunda Seul şehrinde indik. Önce bize kıyafet verdiler sonra da neler yapmamız gerektiği anlatıldı. Kore’de bir süre eğitim aldık. Burada da Amerikan silahları hakkında, harp teknikleri vs. konularda eğitimler aldık. Eğitimden sonra görev alacağımız yerlere gittik.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de makine tüfekçisiydim. Ben piyadeydim ve birinci bölükteydim. Alay Komutanımız Celal Dora, Bölük komutanımız Yüzbaşı Nedim Denizoglu idi.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’ye geldiğimizde önce Seul şehrinde indik, orada bizi başta bölük komutanlarımız olmak üzere büyük bir kalabalık karşıladı. Oradan savaşacağımız Seul cephesine geçtik. Önce kalacağımız yerleri dolaştık. Savaşığımız cephe çok dağlık bir yerdeydi.

- Hangi cephede savaştınız?

- Ben Seul Cephesinde ve ilk kez Kunuri Cephesinde savaştım. Çok çetin bir cepheydi. Ben Kunuri Cephesindeyken köprüden 1500 asker geçirdim. Orada çok şehit verdik. Kore’deki şehitler mezarlığında 721 şehidimiz vardır.

- Kore Savaşına gittiğinizde basın sizi nasıl etkiledi?

- Basından pek etkilenmedik çünkü TV falan yoktu. Birçoğumuz da okuryazar olmadığımız için gelişmelerden ancak cepheye bir mektup gelirse haberdar olurduk. Türkiye’deki gelişmelerden uzun bir süre sonra haberdar olabiliyorduk.

- Kore’deyken unutamadığınız bir anınız var mı?

- Kunuri Cephesi çok çetin bir cepheydi. Türk askeri en zorlu savaşını ve en büyük başarılarını bu cephede aldı. Unutamadığımız olaylar tabiki silah arkadaşlarımızın gözümüzün önünde şehit olmalarıydı. Kunuri Cephesinde savaş devam ederken, düşman etrafımızı sarmıştı. O zaman 4 gün aç kaldık. Gündüz yürüyorduk gece de ormanlıklarda saklanıyorduk. Genelde yemek ve iye yetersizdi. Düşman saldırısı uzun sürünce ve elimizdeki kumanyalar da tükenince haliyle aç kalıyorduk.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1951'de sonbaharda döndüm. Gidiş-dönüş toplam 15 ay sürdü. Gemiyle İzmir'e geldik orada bizi muazzam bir kalabalık karşıladı. Askeri birliğe aldılar, orada 4 gün kaldıktan sonra trenle Van'a oradan da köyümüze geçtik. Ben döndüğümde daha savaş devam ediyordu.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Ben Kunuri cephesinde kolumdan yaralandım. Yaralandığım zaman Suel'deki hastanede tedavi oldum. Orada 10 gün tedavi gördüm.

- Savaşta kaybolan arkadaşınız var mı?

- Evet, Vanlı Kemal, Ali ve Mehmet isminde üç arkadaşım kayboldu. Bizim köyden sadece savaşa ben katılmışım.

-Kore'deyken nasıl besleniyordunuz?

- Yemeğimizi Koreliler getirirdi. Taarruz olmadığı zamanlarda yemek sıkıntısı çekmezdik ama taarruz zamanında bazen üç-dört gün aç kaldığımız zamanlar da olurdu.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve ormanlık bir yerdir. Kışın soğuk, karlı, yazın ise nemli ve yağışlıydı. Çok sert ve kuvvetli bir rüzgârı vardı.

- Kore'den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken bana herhangi bir madalya ya da takdirname verilmedi. Geldikten sonra Kore Hükümeti ve Türkiye'den aldığım madalyalar vardır. Ayrıca geldikten sonra Türkiye'den Şeref aylığı almaya başladım. Ancak biz Kore Gazilerinin maaş konusunda sitemliyiz. Kore Gazileriyle diğer gaziler arasında maaş bakımından önemli bir fark var, verilen maaş miktarı diğer gazilere göre daha az. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz. Kore Gazisi olduğumuz için hem maaşımız düşük hem de çocuklarımıza herhangi bir istihdam hakkı sağlanmıyor. Diğer gazi çocuklarına iki tane istihdam hakkı verilmiş. Biz de onlar gibi savaşıp

canımızı ortaya koyduk ama bize böyle bir hak verilmedi. Sağlık alanında devlet hastanelerinden gerektiği gibi faydalaniyoruz ancak birçok emekli gazi arkadaşım var, emekli oldukları için aldıkları Şeref aylığı miktarı düşürüldü. Biz Kore Gazileri olarak devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz.¹²⁰

2.1.3. Gazi Ferzende Abay

Adı-soyadı: Ferzende Abay

D. tarihi: 01.07.1931

D. yeri. Van

İkametgah: Merkez/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Ferzende Abay. Van'da doğdum. 86 yaşındayım. Evliyim. Kore Şavaşı'na gittiğimde 3 çocuğum vardı. O zamanlar köyde yaşıyorduk.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

-Evet, o zaman evliydim ve 3 çocuğum vardı. Döndüğümde üçü de ölmüştü. Hiç birini göremedim. Eşim de kanserdi. O da bir yıl sonra vefat etti. Ben aha sonra tekrar evlendim. 10 tane çocuğum var.

-Kore'den döndüğümde benimle birlikte giden arkadaşlarımın çoğu dönmüştü. Benim de öldüğümü sanıp taziye çadırı kurmuşlardı. Geldiğimde kendi taziyeme geldim.

¹²⁰ Tahir Yardım, Görüşme Yer ve Tarihi: Van Muharip Gaziler Derneği, 08.09.2015.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar genelde köyde çiftçilikle uğraşır, hayvan besler, çobanlık yapardık. Öyle zengin falan da değildik. Gündelik işlerden ne kazandıysak onunla geçinirdik.

-Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- İstanbul'da 1951 yazında yaptım. 1952'de döndüm.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben İstanbul'da askerlik yaparken savaş çıktı. O zamanlar askerde çavuştum. Kore'de savaş olduğunu, Türkiye de savaşa destek verdiğini söylediler. Biz de sefer görev emrine uyarak savaşa katılmak için hazırlık yaptık. Kore'ye gitmeden önce hepimize memleketimizin uzaklığına göre 5-10 gün izin verdiler, öyle ya savaş bu gidip de dönmek vardı. İznimiz bitince aldığımız emir gereği Van'a geldim, Van'dan İstanbul'a oradan da İzmir'e gittim. İstanbul'dan İzmir'e giderken bizi içinde Adnan Menderes'in de olduğu kalabalık bir grup uğurladı. İzmir'den Seferi Hisar'a geçtik, orda 2,5 ay eğitim aldık. İzmir'deyken Kore ile ilgili savaş taktikleri ve eğitimler aldık.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Hayır, o zaman herhangi bir dernek kurulmadı.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- İzmir'deki eğitim bittikten sonra oradan General Pienfurt adlı gemiyle yola çıktık. Gemiyle yolculuğumuz 40 gün sürdü. Gemiyle Süveyş Kanalı'nı geçtik. Yolculuğumuz 40 gün 40 gece sürdü. Zor ve yorucu bir yolculuktu. Yolculuk esnasında da eğitimlerimiz devam etti. Süveyş Kanalı'nı 8 saatte geçtik. Oradan Mekke ve Medine karşısına geçtik. Adnan Menderes'in talimatıyla gemiyle geçerken Mekke ve Medine'yi tavaf ettik. Hindistan'da 8 saat dinlendik. Orada ilk kez Hindistan cevizi yedim.

- Türkiye’de iken size Kore ile ilgili herhangi bir bilgi verildi mi?

- Sadece Kore’de savaş olduğunu ve bizi oraya götüreceklerini söylediler. Türkiye’nin de Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyarak yardıma gittiğini söylediler. Başka bir bilgi vermediler.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- 40 gün, 40 gece süren uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Yolculuk esnasında birçok arkadaşımız rahatsızlandı. Birçoğumuz ilk kez gemiye biniyordu ve uzun süren yolculukta birçoğumuz rahatsızlandık. Bir de General gemisi muazzam büyüklükteki bir gemiydi ve birçoğumuz böyle bir gemiyi ilk kez görmüştük.

- Yolculuk sonunda Seul şehrinde indik. Önce bize kıyafet verdiler sonra da neler yapmamız gerektiği anlatıldı. Kore’de bir süre eğitim aldık. Eğitimden sonra görev alacağımız yerlere gittik.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız?

- Kore’de ileri karakol çavuşu olarak görev yaptım ve ikinci bölük, birinci taburdaydım.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’ye geldiğimizde önce Seul şehrinde indik, orada bizi başta bölük komutanlarımız olmak üzere ABD tugayı ve büyük bir kalabalık karşıladı. Oradan savaşağımız Kumkale cephesine geçtik. Önce kalacağımız yerleri dolaştık.

- Hangi cephede savaştınız?

- Ben Seul Cephesinde ve ilk kez Kunuri Cephesinde savaştım. Çok çetin bir cepheydi. Ben Kunuri Cephesindeyken köprüden 1500 asker geçirdim. Orada çok şehit verdik. Kore’deki şehitler mezarlığında 721 şehidimiz vardır.

- Kore Savaşına gittiğinizde basın sizi nasıl etkiledi?

- Basından pek etkilenmedik çünkü televizyon falan yoktu. Birçoğumuz da okuryazar olmadığımız için gelişmelerden ancak cepheye bir mektup gelirse

haberdar olurduk. Türkiye'deki gelişmelerden uzun bir süre sonra haberdar olabiliyorduk.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1952'de döndüm. Gidiş-dönüş toplam 13 ay sürdü. Dönünce 14 gün İzmir'de kaldım. Oradan 3 tane tabanca getirdim. Döndüğümde benimle birlikte giden arkadaşlarımın hepsi dönmüştü, ben dönmeyince öldüğüme kanat getirmişler ve köyde benim için taziye kurulmuştu.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Ben Kunuri cephesinde bacağımdan yaralandım. Yaralandığım zaman hastanede tedavi oldum.

-Kore'deyken nasıl besleniyordunuz?

- Ben ramazan ayında gitmiştim ve oruç tutuyordum. Yemek olmadığı zamanlarda orucumu çam ağacı kabuklarıyla açıyordum. Alay komutanım oruç tutuyorum diye hakkımda şikâyetçi oldu. Mahkemeye çıktım ve beraat ettim. Ben onlara Uhud Savaşı'nda sahabenin de oruç tuttuğunu ve su bulamadığında teyemmümle abdest aldığını anlattım.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve ormanlık bir yerdir. Kışın soğuk, karlı, yazın ise nemli ve yağışlıydı. Çok sert ve kuvvetli bir rüzgârı vardı.

- Kore'den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken bana herhangi bir madalya ya da takdirname verilmedi. Geldikten sonra Kore Hükümeti ve Türkiye'den aldığım madalyalar var. Ayrıca geldikten sonra Türkiye'den Şeref aylığı almaya başladım. Ancak biz Kore Gazileri ile diğer gaziler arasında ciddi maaş farklılıkları var. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini istiyoruz.

2.1.4. Gazi Abdülmecit Erginyürek

Adı-soyadı: Abdülmecit
Erginyürek

Doğum Tarihi: 01.07.1931

Doğum Yeri. Van/ Satı Bey Köyü

İkametgâh: Merkez/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Abdülmecit Erginyürek. Van'ın Canık Nahiyesinin Satı Bey köyünde doğdum. 84 yaşındayım. Eşim vefat etti. Dört çocuğum var. Kore Şavaşı'na gittiğimde çocuklarım vardı. O zamanlar köyde yaşıyorduk.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

Evet, o zaman evliydim.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar genelde köyde çiftçilikle uğraşır, hayvan besler, köy işleriyle uğraşırdık.

-Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- İzmir'de Sarı Kışla 'da 1951 yazında yaptım. 1952'de de döndüm.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben İzmir’de askerlik yaparken savaş çıktı. Gelen emre göre biz de savaşa katıldık. Kore’ye gitmeden önce hepimize memleketlerimize 5-10 günlüğüne izne gittik. İznimiz bitince aldığımız emir gereği Van’a geldim, Van’dan İzmir’e oradan da Seferihisar’a gittim. Seferihisar’da 3 ay eğitim aldık. Sonra Selim Bey Kışlasına gittik.

- Kore’ye gittiğinizde Türkiye’de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Hayır, o zaman herhangi bir dernek kurulmadı.

- Kore’ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Selim Bey Kışlası’ndaki eğitim bittikten sonra oradan General adlı gemiyle Kore’ye gitmek için yola çıktık. Gemiyle yolculuğumuz 40 gün sürdü. Mısır’ı geçtik. Mekke- Medine’nin karşısından geçtik. Kızıldeniz ve Ummanı da geçtik. Yolculuğumuz 40 gün 40 gece sürdü. Zor ve yorucu bir yolculuktu. Gemideyken şuan adı Cemal Madaloğlu olan bir komutan bize komuta etti.

- Türkiye’de iken size Kore ile ilgili herhangi bir bilgi verildi mi?

- Sadece Kore’de savaş olduğunu ve bizi oraya götüreceklerini söylediler. Türkiye’nin de Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyarak yardıma gittiğini söylediler. Başka bir bilgi vermediler.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- 40 gün, 40 gece süren uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Yolculuk esnasında birçok arkadaşımız rahatsızlandı. Birçoğumuz ilk kez gemiye biniyordu ve uzun süren yolculukta birçoğumuz rahatsızlandık.

- Yolculuk sonunda Pusan şehrinde indik. Orada 7 gün dinlendik. Sonra 2 gün trenle 2 gün de araçla toplam dört günlük yolculuktan sonra savaşağımız cepheye vardık.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de ileri karakol çavuşu olarak görev yaptım ve ikinci bölük, birinci taburdaydım. Bölük Komutanımız Kemal İnegöl, karakol subayımız İbrahim Turan’dı.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’ye geldiğimizde önce Pusan şehrinde indik, orada bizi komutanlarımız karşıladı. Oradan savaşacağımız cepheye geçtik.

- Hangi cephede savaştınız?

- Ben Kumkale Cephesinde savaştım. Kore’deki diğer cepheler gibi burası da zorlu bir cepheydi. Ben 2. Bölük, 1. Taburdaydım.

- Kore’den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1952’de döndüm. Gidiş-dönüş toplam 12 ay sürdü. Gemiyle İzmir’e geldik oradan da memleketlerimize geçtik.

- Kore Savaşı’nda nerenizden yaralandınız?

- Ben savaşta gözümünden yaralandım. Yaralandığım zaman hastanede tedavi oldum. Sigara yakarken gözümü yaktım. Bir hafta on gün hastanede tedavi gördüm.

- Savaşta kaybolan arkadaşınız var mı?

- Evet, kaybolan birkaç arkadaşımız vardı.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve sık ormanlık bir yerdir. Kışları çok soğuk geçerdi, yazın ise nemli ve yağışlıydı. Çok sert ve kuvvetli bir rüzgârı vardı.

- Kore’den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken bana herhangi bir madalya ya da takdirname verilmedi. Geldikten sonra Kore Hükümeti ve Türkiye’den aldığım madalyalar var. Ayrıca geldikten sonra Türkiye’den Şeref aylığı almaya başladım. Ancak biz Kore Gazilerinin maaş

konusunda sitemliyiz. Kore Gazileriyle diğer gaziler arasında maaş bakımından önemli bir fark var, verilen maaş miktarı diğer gazilere göre daha az. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz.¹²¹

2.1.5. Gazi Hasan Hüsni Bulut

Adı-soyadı: Hasan Hüsni Bulut

Doğum Tarihi: 1931

Doğum Yeri: Van

İkametgâh: Merkez/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Hüsni Bulut. Van'da doğdum. 84 yaşındayım. Annemin adı Hatice. Şuan emekliyim. Kore Savaşı'na gittiğimde evliydim, çocuklarım vardı. O zamanlar köyde yaşıyorduk.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

Evet, o zaman evliydim.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar genelde köyde çiftçilikle uğraşır, hayvan besler, köy işleriyle uğraşırdık.

-Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

¹²¹ Abdulmecit Erginyürek, Görüşme Yer ve Tarihi: Van muharip Gaziler Derneği, 08.09.2015.

- İzmir’de Sarı Kışla ’da 1951 yazında yaptım. Askerliğim 16-17 ay sürdü. 1953’te de döndüm.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben askerlik yaparken savaş çıktı. Askerliğimi Piyade er olarak yaptım. Gelen emre göre biz de savaşa katıldık. Kore’ye gitmeden önce hepimize memleketlerimize 5-10 günlüğüne izne gittik. İznimiz bitince aldığımız emir gereği Van’a geldim, Van’dan İskenderun’a geçtik. Oradan Kore’ye geçtik.

-Kore’de iken komutanımız Yüzbaşı Ali Çakmak’tı. Bölük komutanımız Cemal Madaloğlu idi. Madaloğlu, Tahsin Yazıcı’nın yardımcısıydı.

- Askerde çok eziyet gördüm. Orada iken tüm dişlerimi kaybettim.

- Kore’ye gittiğinizde Türkiye’de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Hayır, o zaman herhangi bir dernek kurulmadı.

- Kore’ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Türkiye’den Kore’ye gemiyle gittik. Döndüğümüzde İzmir’de indik, bir süre İzmir’de kaldıktan sonra memleketlerimize döndük.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- 40 gün, 40 gece süren uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Yolculuk esnasında birçok arkadaşımız rahatsızlandı. Birçoğumuz ilk kez gemiye biniyordu ve uzun süren yolculukta birçoğumuz rahatsızlandık.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de Piyade er olarak görev yaptım ve ikinci bölük, birinci taburdaydım. Bölük Komutanımız Cemal Madaloğlu’ydu.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’ye geldiğimizde bizi komutanlarımız karşıladı. Oradan savaşağımız cepheye geçtik.

-Ben Güney Kore’de savaştım. 2. Bölük, 1. Taburdaydım.

- Kore’den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1953’te döndüm. Gidiş-dönüş toplam 16-17 ay sürdü. Gemiyle İzmir’e geldik oradan da memleketlerimize geçtik.

- Kore Savaşı’nda nerenizden yaralandınız?

- Ben savaşında bütün dişlerimi kaybettim. 15-20 gün İncon Hastanesinde tedavi gördüm. Bir ara çok rahatsızlandım gözlerim kapanmıştı ara çok dua ettim. İyileştikten sonra tekrar görevimin başına döndüm. Daha sonra malulen gazi oldum.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve sık ormanlık bir yerdir. Arazisi nemliydi. Kışları çok soğuk geçerdi, yazın ise nemli ve yağışlıydı. Pirinç tarımı yapılırdı. Savaştan sonra arazisi tamamen verimsizleşmişti.

- Kore’den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken bana herhangi bir madalya ya da takdirname verilmedi. Geldikten sonra Kore Hükümeti ve Türkiye’den aldığım madalyalar var. Ayrıca geldikten sonra Türkiye’den Şeref aylığı almaya başladım. Ancak emekli olduğum için aylığım diğer gazilere göre daha da düşük. Kore Gazileriyle diğer gaziler arasında maaş bakımından önemli bir fark var, verilen maaş miktarı diğer gazilere göre daha az. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz.¹²²

¹²² Hasan Hüsnü Bulut, Görüşme Yer ve Tarihi: Van Muharip Gaziler Derneği, 08.09.2015.

2.1.6. Gazi Ahmet Çağlayan

Adı-soyadı: Ahmet Çağlayan

Doğum Tarihi: 01.07.1924

Doğum Yeri: İran

İkametgah: Merkez/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Ahmet Çağlayan, annemin adı İšo, babamın adı Mehmet. Aslen İran doğumluyum. Ben doğduktan bir süre sonra babam Türkiye'ye gelmiş. Evliyim ve 6 tane çocuğum var.

- Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Evet, o zaman evliydim ve bir oğlum vardı. Ancak oğlum kısa bir süre sonra vefat etti.

- Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- 1949'da Gaziantep'te askerdim. Bir yıla yakın bir zamandı askerdim. Sonra emir geldi bizi Kore'ye çağırdılar.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben askerlik yaparken savaş çıktı. Askerliğimi Piyade er olarak yaptım. Gelen emre göre biz de savaşa katıldık. Kore'ye gitmeden önce hepimize

memleketlerimize 5-10 günlüğüne izne gittik. İznimiz bitince aldığımız emir gereği Van'a geldim, Van'dan İzmir'e geldik. Oradan Kore'ye geçtik.

-Kore'de iken komutanımız Hamdi Bey'di. Soyadını hatırlamıyorum.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Hayır, o zaman herhangi bir dernek kurulmadı.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Türkiye'den Kore'ye gemiyle gittik. Döndüğümüzde İzmir'de indik, bir süre İzmir'de kaldıktan sonra memleketlerimize döndük.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Bir ay süren uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Yolculuk esnasında birçok arkadaşımız rahatsızlandı. Birçoğumuz ilk kez gemiye biniyordu ve uzun süren yolculukta birçoğumuz rahatsızlandık.

- Kore'de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore'de Piyade er olarak görev yaptım ve ikinci bölük, birinci taburdaydım.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1953'te döndüm. Gidiş-dönüş toplam 16-17 ay sürdü. Gemiyle İzmir'e geldik oradan da memleketlerimize geçtik.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve sık ormanlık bir yerdir. Arazisi nemliydi. Kışları çok soğuk geçerdi, yazın ise nemli ve yağışlıydı. Pirinç tarımı yapılırdı. Savaştan sonra arazisi tamamen verimsizleşmişti.¹²³

¹²³ Ahmet Çağlayan, Görüşme Yer ve Tarihi, Van Muharip Gaziler Derneği, 15.09.2015.

2.1.7. Gazi Reşit Demir

Adı-soyadı: Reşit Demir

Doğum Tarihi: 01.07.1919

Doğum Yeri: Çatak/Van

İkametgah: Çatak

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Reşit Demir, 104 yaşımdayım Aslen İran doğumluyum. Evliyim ve 6 tane çocuğum var.

- Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Evet, o zamanlar bekârdım. Döndükten sonra evlendim. Şimdi 11 çocuğum var, 8 erkek, 3 kız. Çocuklarımdan hepsi evli. Torunlarım ve torunlarımdan çocukları var. Birçoğunun ismini hatırlamıyorum.

- Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- 1950'de Zonguldak Devrek'te askerdim. Orada 1 yıl askerlik yaptım. Sonra emir geldi bizi Kore'ye çağırdılar.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben askerlik yaparken savaş çıktı. O zamanlar askerde er olarak vatani görevimi yapıyordum. Gelen emre göre biz de savaşa katıldık. Kore'ye gitmeden önce hepimize ailelerimizi görmemiz için bir haftalık izin verildi. İzin bitiminde Van'a geldim, oradan da Ankara'ya geldim. Ankara'da eğitim aldık. Oradan İstanbul'a geçtik. İstanbul'dan Kore'ye gemiyle gittik. Kore'ye 1. Bölük olarak gittik.

-Kore yolculuğumuz iki ay sürdü. Orada birçok komutanımız vardı ama isimlerini hatırlamıyorum.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- O zaman bir derneğin kurulduğunu söylemişlerdi ama biz pek faydalanamadık. Herhalde daha çok merkezlerdeki bunlardan faydalanıyordu.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Türkiye'den Kore'ye gemiyle gittik. Döndüğümüzde önce Çanakkale'ye geldik, oradan Sivas'a geldik. İndik. Sivas'tan sonra memleketimiz Van'a döndük. Kore'ye gittiğimde mevsim kıştı. Döndüğümde de yine kıştı.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Yolculuk 2 ay sürdü, oldukça uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Birçoğumuz ilk kez gemiye biniyordu ve uzun süren yolculukta birçoğumuz rahatsızlandık. Kore'ye giderken 350 kişilik bir grup olarak gittik.

- Kore'de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore'de er olarak görev yaptım ve 1. bölük, birinci taburdaydım. Kore'de cepheyle sağ kolumdan yaralandım.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1953'te döndüm. Kore'de yaklaşık 2 yıl kaldım. Bir ay süren gemi yolculuğu sonunda önce Çanakkale'ye geldim, oradan Sivas'a, Sivas'tan Van'a geldim.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Ben Kore savaşında sağ kolumdan yaralandım. Seul'daki hastanede bir süre tedavi gördüm. Tedaviden sonra bir hafta istirahat aldım. İyileşince tekrar cepheye döndüm.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore çok fakir bir ülkeydi. Kore oldukça dağlık ve sık ormanlık bir yerdir. Orada kar yağdığını pek görmedim. Sürekli yağmur yağardı. Yazları da nemli ve

yağışlıydı. Pirinç tarımı yapılırdı. Savaştan sonra arazisi tamamen verimsizleşmişti. Kore'deyken çok yokluk açlık çektik. Döndükten sonra Gazilik unvanı aldım ve şuan gazilik maaşı alıyorum. Geçimimi o maaşla sağlıyorum. Herhangi bir kurumdan emeklilik maaşı almıyorum. Zaten Kore'den döndükten sonra köyde hayvancılık yapmaya devam ettim. Gitmeden önce de hayvancılıkla uğraşıyordum.

- Kore'deyken ailenizle nasıl haberleşiyordunuz?

-Kore'deyken ailemizle hiçbir şekilde haberleşmedik. Hiç mektup falan yazmadık. Gittiğimizde belki dönmeyiz diye gitmiştik. Derler ya gidip te dönmemek var. Neticede sınırlarımız dışında adını ilk kez duyduğumuz bir ülkeye savaşmaya gidiyorduk. Çok şükür Allah nasip etti geri geldik. Ülkemizi orada çok başarılı bir şekilde temsil ettik. Kahraman ordumuz kudretini bir kez daha ispatlamış oldu.

-Kore'deyken başınızdan geçen ilginç bir olay var mı?

- Kore'ye gittiğimizde beklemeden hemen cepheye geçtik. Gittiğimizde sıcak çatışma devam ediyordu.

- Kore'ye gittikten 5-6 ay sonra bir akşam biz cephedeyken üzerimize bir bomba attılar. Bombalamadan sonra ben arkadaşlarımı kaybettim. Orada bulduğum bir mağaraya girdim, bir gece mağarada kaldım. Sabah kalktım, bir helikopter sesi duydum. Dışarı çıktım yanımdaki Türk bayrağını sallamaya başladım. Gelen Amerikan helikopteri idi. Beni oradan alıp bölüğüme götürdü. Oradayken sürekli yüksek sese maruz kaldığımız için döndüğümüzde işitme kaybı yaşamaya başladım. Bu sıkıntılarım şimdi de devam ediyor.

- Kore'deyken aldığınız herhangi bir madalya aldınız mı?

- Evet, oradayken 3 madalya aldım. Buraya geldikten sonra da Türkiye cumhuriyetinden de 1 madalya aldım. 3 yıl önce de Kore cumhurbaşkanı bana bir madalya gönderdi.

-Kore'de cephedeyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

-Bizzat esir alındığına şahit olduğum arkadaşım olmadı ama Abdullah Arvas adında bir arkadaşım şehit oldu. Bir orada çok şehit verdik. Kore’de Seul şehrinde 700 kişilik Türk şehitliği vardır. Allah hepsinin mekânını cennet eylesin. Şehitlik bize nasip olmadı.¹²⁴

2.1.8. Gazi Sait Berge

Adı-soyadı: Sait Berge

Doğum Tarihi: 09.0.1937

Doğum Yeri: Çatak/Van

İkametgah: Edremit/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Sait Berge 83 yaşımdayım. Çatak’ın Sinin köyünde doğdum. Evliyim ve 9 tane çocuğum var, 6 kız 3 erkek.

- Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Evet, o zamanlar evliydim ama çocuklarım yoktu. Askerliğimin altıncı ayındayken en büyük oğlum dünyaya geldi. Çocuklarımdan hepsi evli, 30’den fazla torunum var.

¹²⁴ Reşit Demir, Görüşme Yer ve Tarihi: Reşit Demir’in ikametgâh adresi, 20.11.2019.

- Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- Askerliğimin acemi birliğini Sivas'ta yaptım. O zamlar askerlik iki yıldır. Ben de bir yılını Sivas'ta bir yılını da Kore'de yaptım.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben askerlik yaptığım da savaşın son zamanlarıydı. Biz 9. Devre olarak Kore'ye gittik. O zamanlar askerde er olarak vatani görevimi yapıyordum. Kore'de de er olarak askerlik yaptım. Sefer görev emri geldiğinde nisan ayıydı. Komutanım beni göndermek istemedi, ben gönüllü olarak gittim. Kore'ye gitmeden önce hepimize bir haftalık hava değişimi izni verildi. İzin bitiminde İzmir Seferihisar'a gittim. Seferihisar'da bir ay eğitim aldık. İzmir'den Kore'ye gemiyle gittik. Yolculuk bir ay sürdü. Kore'ye 9. devre olarak gittik. Toplam 3500 kişiydik. Bunların 500'ü subay ve astsubay, 3000'i de erlerden oluşmaktaydı. Kore'deyken biz erlere aylık beş dolar, subaylar on dolar alıyordu.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Türkiye'den Kore'ye gemiyle gittik. Yolculuğumuz 1 ay sürdü. İzmir'den gemiyle gidip Tokyo'da indik. Tokyo'da 5 gün bekledik sonra trenle kalacağımız yerlere gittik. Döndüğümüzde önce Pusan şehrine geldik orada bir gece kaldık. Ertesi gün gemiyle İzmir'e geldik. Oradan da Van'a geldim. Kore'ye baharda nisan ayında gittim. Döndüğümde de yine bahardı.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Yolculuk 1 ay sürdü. Daha önce hiç gemiyle yolculuk yapmamıştım. Uzun süren bir yolculuk oldu. Bir ara gemimiz batma tehlikesi geçirdi. Bizden bir hafta önce bir grup daha gitmişti. Biz ikinci grup olarak gittik. Bindüğümüz gemi çok büyük, yedi katlı bir Amerikan gemisiydi. Daha önce hiç böyle büyük bir gemi görmemişim.

- Kore'de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore'de er olarak görev yaptım ve 3. bölük, birinci taburdaydım. Turan adında bir komutanımız vardı. Rütbesi yüzbaşıydı.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- Kore'de 1 yıl kaldım. Oradayken terhis oldum. Bir ay da dönüş yolculuğu sürdü. Geldiğimde benimle birlikte askere giden arkadaşlarım bir ay önce gelmişlerdi. Benim askerliğim iki yıl bir ay sürdü.

-Bir ay süren gemi yolculuğu sonunda önce İzmir'e geldim. İzmir'den trenle Tatvan'a kadar geldim. Tatvan'dan Van'a gelirken o zamanlarda kullanılan üstü açık arabalar vardı. O arabayla Van'a geldim. Van'dan da Çatak'a gittim.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Ben Kore Savaş'ında herhangi bir yara almadım. Ancak şiddetli sestten dolayı kulaklarımda işitme kaybı yaşadım.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore o zamanlar çok fakir bir ülkeydi. Sık ormanlarla kaplı gelen bir kişiyi sisten seçemezsiniz. Sürekli yağmur yağırdı, kışları soğuktu ama kar yağmazdı. Yazları da nemli ve yağışlıydı. Oradayken beslenme açısından pek sıkıntı çekmedim. Yemeğimizi Amerikalılar veriyordu. Yemekler bol ve güzeldi. Subay ve astsubaylar bizden ayrı yerde yemek yerlerdi. Ama yediğimiz yemeklerimizin çeşitleri aynıydı. Sadece yemek yeme yerlerimiz ayrıydı. Oradayken ramazan ayında isteyen oruç tutabiliyordu. Kimsenin ibadetine karışmazlardı.

- Döndükten sonra herhangi bir yerde çalışmaya başlamadım. Herhangi bir kurumdan emeklilik maaşı da almıyorum. Zaten Kore'den döndükten sonra Çatak'ta tarımla uğraşmaya devam ettim. Gitmeden önce de hayvancılıkla uğraşıyordum.

- Kore'deyken ailenizle nasıl haberleşiyordunuz?

-Kore'deyken ailemizle mektupla haberleşiyorduk. 13 günde bir helikopterle mektup geliyordu. Ben okuma yazama bilmiyordum. Gelen mektupları bir arkadaşımıza okuturduk.

-Kore'deyken başınızdan geçen ilginç bir olay var mı?

- Bir gün dursun Çavuşla birlikte düşman birliğinden bir astsubay yakaladık. Bunun karşılığında ikimizi 15 gün Pusan'a gezmeye gönderdiler. Sonra beni levazım bölümüne verdiler. Orada bir süre nöbet tuttum. Bir dönem de orda posta onbaşı (nöbet çavuşu) oldum. Sonrasında terhis oldum.

- Kore'deyken aldığınız herhangi bir madalya aldınız mı?

- Evet, oradayken 1 madalya aldım.

-Kore'de cepheleyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

- oradayken 13 arkadaşımız şehit oldu. Biz Tahsin Yazıcı'nın olduğu yere yakındık. Türk askerinin karşımızdaki tepeyi alıp Türk bayrağını diktiğini gördük.¹²⁵

2.1.9. Gazi Hüseyin Gürbüz

Adı-Soyadı: Hüseyin Gürbüz

Doğum Tarihi: 20.03.1932

Doğum Yeri: Başkale/Van

İkametgah: Merkez/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Hüseyin Gürbüz, Van'ın Başkale ilçesinin Harisan Köyünde doğdum. 83 yaşındayım. Evliyim, 9 tane çocuğum var, 5 erkek, 4 kız.

¹²⁵ Sait Berge, Görüşme Yer ve Tarihi: Sait Berge'nin ikametgâhı, 20.11.2019.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Hayır, o zamanlar bekârdım. Askerden dönünce daha doğrusu Kore'den döndükten sonra evlendim.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar pek okuma yazma ve memuriyet gibi işler olmadığı için genelde köyde çiftçilikle uğraşırdık. O zamanlarda toprak ve hayvan sahibi olmak zenginlik kaynağı sayılırdı. Çok toprağı ve hayvanı olanlar köyün ağası sayılırdı, onlara büyük saygınlık gösterilirdi. Bizim öyle çok toprağımız ve hayvanımız yoktu, kendimize yetecek kadar vardı, anlayacağın kendi yağımızda kavrulurduk.

-Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

-Çanakkale Gelibolu'da 1951'de yaptım.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Gelibolu'da nişancı olarak 6 ay eğitim aldık, sonra oradan İzmir'e geldik. Ben 1. Tabur 3. Bölükteydim.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Hayır, o zaman herhangi bir dernek kurulmadı, hatırladığım kadarıyla ilk dernek 80'lerden sonra kurulmuştu.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- İzmir'e geldikten sonra toplam 5 kfile vardı. Biz 1. Kfile olarak gemiyle gittik ama geminin ismini şuan hatırlayamadım. Yolculuğumuz toplam 1 ay 6 gün sürdü.

- Türkiye'de iken size Kore ile ilgili herhangi bir bilgi verildi mi?

- Hayır, herhangi bir bilgi verilmedi. Savaş var dediler, eğitim aldık. Nereye gittiğimizi gemiye bindikten sonra söylediler. Bize Kore'de savaş olduğunu, Türkiye'nin de Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyarak yardıma gittiğini söylediler. Bu haberden sonra kfiledeki herkes birbirine "Kore neresi" diye şaşkınlıkla sormaya başladı.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Bir ay 6 gün süren uzun ve yorucu bir yolculuk geçirdik. Yolculuk esnasında birçok arkadaşımız rahatsızlandı. Ben dâhil birçok kişi gemi yolculuğa pek alışık olmadığımız için genelde baş dönmesi mide bulantısı gibi sağlık problemleri yaşadık.

- 36 günlük yolculuk sonunda Tokyo’da indik. Önce bize kıyafet verdiler sonra da neler yapmamız gerektiği anlatıldı. Orada bir süre eğitim aldık.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de geri hizmet sınıfındaydım. Komutanımız ise Cemal Akkut idi.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’de bizi Tahsin Yazıcı komutasında kalabalık bir grup karşıladı. Önce kalacağımız çadırları dolaştırdı. Sonrasında orada bir süre eğitim aldık. Savaştığımız cephe çok dağlık bir yerdeydi. Cephe ismini hatırlayamıyorum.

- Kore Savaşına gittiğinizde basın sizi nasıl etkiledi?

- Basından pek etkilenmedik çünkü tv falan yoktu. Birçoğumuz da okuryazar olmadığımız için gelişmelerden ancak okuryazar biri olursa haberdar olurduk, onda da olayın üzerinden epey bir zaman geçmiş olurdu. Ya da kulaktan dolma haberlerle gelişmelerden haberdar olurduk.

- Kore’den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1952’de kış mevsiminde döndüm. Ben döndüğümde daha savaş devam ediyordu. Gemiyle İzmir’e geldik, oradan da trenle Van’a geldim. Van’da kimse beni karşılamadı çünkü döneceğimden kimsenin haberi yoktu. Van’dan Başkale’ye yaya olarak 3 günde vardım. Annem o zaman geldiğimi haber aldı.

- Kore Savaşı’nda nerenizden yaralandınız?

- Savaşta kulağımdan ve ayağımdan yaralandım. Yaralandığım zaman Tokyo’daki hastanede tedavi oldum. İyileştikten sonra kulağımda işitme kaybı vardı.

- Savaşta kaybolan arkadaşınız var mı?

- Benim tanıdığım arkadaşlarımdan kimse kaybolmadı. Ancak döndükten sonra başka kabilelerde kaybolan kişiler olduğunu haber aldım.

- Kore’den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken herhangi bir madalya almadım. Geldikten sonra Kore Hükümetinin gönderdiği madalyayı aldım. Geldikten sonra Türkiye Cumhuriyetinden de Şeref aylığı almaya başladım, halen de alıyorum. Ancak verilen miktar çok az. 500 TL kadar bize verilen miktar. Devletimize teşekkür ediyoruz, ancak gaziler arasında ayırım yapılmamalı. Diğer gaziler içinde savaşırken biz vatanımızdan kilometrelerce uzakta düşmanla mücadele ettik. Devletimiz bizi muhtaç durumda bırakmadı ancak, biz Kore Gazilerine de diğer gazilere tanınan ayrıcalıkların tanınmasını istiyoruz. Diğer gazilere verilen aylık miktarı biz Kore gazilerine verilen miktardan çok daha fazladır. Devlet şuan diğer gazi ailelerine istihdam, konut hakkı ve birçok alanda kolaylık sağlıyor. Aynı kolaylıkların ve hakların bizlere de tanınmasını talep ediyoruz.¹²⁶

2.1.10. Gazi Haydar Karol

Adı-soyadı: Haydar Karol

Doğum Tarihi: 01.07.1931

Doğum Yeri: Özalp/Van

İkametgâh: Özalp/Van

¹²⁶ Hüseyin Gürbüz, Görüşme Yer ve Tarihi: Hüseyin Gürbüz’ün İkametgâhı, 09.12.2015.

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Haydar Karol, aslında 90 yaşındayım ama rahmetli babam nüfusa 2 yıl geç bildirmiş. Özalp'ın Aksurguç köyünde doğdum. Evliyim ve 10 tane çocuğum var. 5 kız, 5 erkek.

- Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Evet, o zaman ilk evliliğimi yapmıştım. İlk 2 işim vefat edince 3. kez evlendim. Hala da evliğim. Çocuklarımın hepsi evli. Torunlarım ve torunlarımın çocukları var. Ama sayılarını hatırlamıyorum. Birçoğunun ismini hatırlamıyorum.

- Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- 1951'de İstanbul Çatalca'da askerdim. O zamanlar askerlik iki yıldır. Orada 4 ay askerlik yaptım. Sonra emir geldi bizi Kore'ye çağırdılar.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben askerdeyken savaş devam ediyordu. Kore'ye 1951 yılının yazında gittim. Ben o zaman askerde er olarak vatani görevimi yapıyordum. Ben Kore savaşına gönüllü olarak katıldım. Yaklaşık 200 kişilik bir gruptuk. O zaman askerliğimin 4. ayındaydım.

- Kore'ye gitmeden önce hepimize ailelerimizi görmemiz için bir haftalık izin verildi. İzin bitiminde Van'a geldim, oradan İstanbul'a geldik, İstanbul'da eğitim aldık. Sonra İzmir'e geldim. İzmir'den Kore'ye gemiyle gittik.

-Kore yolculuğumuz 22 gün sürdü. Orada birçok komutanımız vardı ama isimlerini hatırlamıyorum.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Sanırım kurulmadı, ya da bizim haberimiz olmadı.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Türkiye'den Kore'ye gemiyle gittik. Orada bir süre eğitim aldık. Gittiğimizde bizi cephede Türk askerleri karşıladı. Döndüğümüzde gemiyle önce İzmir'e geldik, oradan arabayla Van'a geldik. Kore'ye gittiğimde mevsim yazdı. Döndüğümde de yine yazdı.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Yolculuk 22 gün,22 gece sürdü epey yorucu bir yolculuk geçirdik. Kore'ye giderken 200 kişilik bir grup olarak gittik.

- Kore'de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore'de er olarak görev yaptım ve 1. bölük, birinci taburdaydım. Bölük komutanı Yüzbaşı Mehmet'ti. Tugay komutanının ismini hatırlamıyorum.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1952'te döndüm. Kore'de yaklaşık 1 yıl kaldım. 22 gün süren gemi yolculuğu sonunda önce İzmir'e geldim, oradan da Van'a geldim.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Kore savaşında önemli bir yara almadım, ufak tefek sıyrıklar oldu belli zamanlarda. Onlar da çok önemli değildi.

- Kore'den döndükten sonra ne işle uğraşmaya başladınız?

-Döndükten sonra Gazilik unvanı aldım ve şuan gazilik maaşı alıyorum. Geçimimi o maaşla sağlıyorum. Herhangi bir kurumdan emeklilik maaşı almıyorum. Zaten Kore'den döndükten sonra köyde çalışmaya devam ettim. Gitmeden önce de hayvancılıkla uğraşıyordum.

- Kore'deyken ailenizle nasıl haberleşiyordunuz?

-Kore'deyken ailemizle mektupla haberleşirdik. Mektup belli aralıklarla gelirdi. Biz de ailemize mektup gönderirdik.

- Kore'deyken aldığınız herhangi bir madalya aldınız mı?

- Evet, oradayken 2 madalya aldım. Buraya geldikten sonra da Türkiye cumhuriyetinden de 1 madalya aldım. 6 ay önce de Kore'den adıma bir madalya gönderildi.

-Kore'de cepheleyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

-Bizzat esir alındığına şahit olduğum arkadaşım olmadı.¹²⁷

2.1.11. Gazi Hurşit Bor

Adı-soyadı: Hurşit Bor

Doğum Tarihi: 01.07.1932

Doğum Yeri: Edremit/Van

İkametgah: Antalya

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Hurşit Bor, 87 yaşındayım. Edremit'in köyünde doğdum. 5 tane çocuğum var, 2 kız 3 erkek.

¹²⁷ Haydar Karol, Görüşme Yer ve Tarihi, Haydar Karol'un ikametgâhı, 19.11.2019.

- Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Evet, o zamanlar evliydim çocuklarım yoktu. Kore'ye gittiğimde bir yıldır askerdim.

- Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- Askerliğimin acemi birliğini Balıkesir Edremit'te yaptım. O zamlar askerlik iki yıldır. Ben de bir yılını Edremit'te bir yılını da Kore'de yaptım.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben askerlik yaptığım da savaşın son zamanlarıydı. Biz 2. Grup olarak Kore'ye gittik. O zamanlar askerde er olarak vatani görevimi yapıyordum. Kore'de de er olarak askerlik yaptım. Sefer görev emri geldiğinde önce Edremit'te toplandık, orada eğitim aldık. Sonra Balıkesir'e gittik. Komutanım beni göndermek istemedi, ben gönüllü olarak gittim. Balıkesir'den sonra İzmir'e geldik. İzmir'de çok beklemedik, hemen gittik. İzmir'den Kore'ye gemiyle gittik. Yolculuk bir ay sürdü. Kore'ye 2. grup olarak gittik. Kore'deyken biz erlere aylık beş dolar, subaylar on dolar alıyordu.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Bilmiyorum, kurulmuşsa da benim haberim yok.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Türkiye'den Kore'ye gemiyle gittik. Yolculuğumuz 1 ay sürdü. İzmir'den gemiyle gidip Seul'da indik. Seul'da beklemeden hemen cepheye geçtik. Döndüğümüzde de Seul'a geldik orada üç gün kaldık. Sonra gemiyle İzmir'e geldik. Oradan da Van'a geldim.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Yolculuk 1 ay sürdü. Daha önce hiç gemiyle yolculuk yapmamıştım. Yorucu bir yolculuk oldu. Bir ara gemimiz batma tehlikesi geçirdi. Bizden bir hafta önce bir grup daha gitmişti. Biz ikinci grup olarak gittik. Bindiğimiz gemi çok büyüktü. Gemideyken de bize Amerikan silahlarının kullanımıyla ilgili eğitim verdiler.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de er olarak görev yaptım ve 1. Bölükteydim. Bölük komutanımın adını hatırlamıyorum.

- Kore’den ne zaman ve neyle döndünüz?

- Kore’de 1 yıl kaldım. Bir ay da dönüş yolculuğu sürdü. Benim askerliğim iki yıl sürdü.

-Bir ay süren gemi yolculuğu sonunda önce İzmir’e geldim. İzmir’den trenle Tatvan’a kadar geldim. Tatvan’dan Van’a gelirken o zamanlarda kullanılan üstü açık arabalar vardı. O arabayla Van’a geldim.

- Kore Savaşı’nda nerenizden yaralandınız?

- Ben Kore Savaşı’nda herhangi bir yara almadım. Ben Kore’de cephe gerisindeydim. Sıcak çatışmaya katılmadık. Sürekli nöbet tutuyorduk. Geceleri keşfe çıkıyorduk. Yanımızda bir de eğitilmiş Amerikan köpeği vardı. Tehlike durumunda bizi uyarırdı.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore sık ormanlarla kaplı gelen bir kişiyi sisten seçemezsiniz. Sürekli yağmur yağıyordu, kışları soğuktu ama kar yağmazdı. Yanımızdaki köpek bize adeta rehberlik yapardı. Bazen gördüğümüz bir karartının ne olduğunu seçemezdik. O köpek önden gider bize yol gösterirdi.

- Oradayken beslenme konusunda pek sıkıntı çekmedim. Yemeğimizi Amerikalılar veriyordu. Yemekler bol ve güzeldi.

- Döndükten sonra MTA’da çalışmaya başladım. Sonra da oradan emekli oldum. Kore’den dönünce gazilik unvanı aldım ve halen gazilik maaşı alıyorum. Ama aynı zamanda emekli olduğum için maaşımdan çok kesinti yapılıyor.

- Kore'deyken ailenizle nasıl haberleşiyordunuz?

-Kore'deyken ailemizle mektupla haberleşiyorduk ve o mektuplar da belli aralıklarla geliyordu. Ben o zamanlar okuma yazma bilmiyordum. Bize gelen mektupları okuma bilen arkadaşlarımıza okutur ve göndereceğimiz mektupları da onlara yazdırırdık. Kore'den döndükten sonra okuma yazma öğrendim. Okuma yazma kursuna gittim.

- Kore'deyken aldığınız herhangi bir madalya aldınız mı?

- Evet, oradayken 1 madalya aldım. Döndükten sonra da hem Türkiye'den takdir belgesi aldık hem de Kore'den adımıza gelen teşekkür belgesi ve madalyalar var.

-Kore'de cepheleyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

- Hayır, kaybolan arkadaşım olmadı. Zaten biz sıcak savaşın olduğu cephelerde değildik. Geri karakol görevi görüyorduk. Askerimizin yeni tepeler aldığı haberlerini duydukça hem çok seviniyorduk hem de onlara dua ediyorduk.¹²⁸

¹²⁸ Hurşit Bor, Görüşme Yer ve Tarihi: Hurşit Bor'un ikametgâhı, 11.11.2019.

2.1.12. Gazi Ferman Mator

Adı-soyadı: Ferman Mator

Doğum Tarihi: 01.07.1931

Doğum Yeri: Erciş/Van

İkametgah: Erciş/ Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Ferman Mator. Erciş'te doğdum. 88 yaşındayım. Kore Savaşı'na gittiğimde evliydim, çocuklarım yoktu. Şimdi 6 çocuğum var, 3 kız, 3 erkek. O zamanlar köyde yaşıyorduk ve tarım hayvancılık yaparak geçimimizi sağlıyorduk. Şuanda oğlumla beraber Erciş'in köyünde yaşıyorum.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

Evet, o zaman yeni evliydim.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar genelde köyde çiftçilikle uğraşır, hayvan beslerdik. Geçimimizi de bu şekilde sağlardık.

-Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

-1951'de İzmir'de Poligon'da askerlik yapıyordum. 1951 yazında yaptım. Askerliğim 2 yıl sürdü. 1953'de de döndüm. Kore'de 14 ay kaldım.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben İzmir Poligon’da askerdim. O zaman savaş devam ediyordu. Askerliğimi onbaşı olarak yaptım. Kore’de de aynı hizmet sınıfındaydım. Kore’ye göndermek için komutanımız bizim bölükten bazı kişileri seçti, ama beni seçmedi. Ben gönüllü olarak katılmak istedim. Komutan da bu isteğimi kabul etti. Böylece Kore’ye gittik.

-Kore’de iken komutanımız Yüzbaşı Ahmet’ti. Bölük komutanımızın ismini şuan hatırlayamadım. Aradan onca zaman geçti. Eskiden künyemi doğru şekilde okurdum, ama şimdi yaşlandık artık isimleri bile zor hatırlıyorum. Ama Tuğgeneral Tahsin Yazıcı’nın ismini hiç unutmadım. Kore’ye giden tüm gruplar onun komutasındaydı. Onu bizzat görmedim ama ismini kahramanlıklarını hep duydum.

- Kore’ye gittiğinizde Türkiye’de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Ben herhangi bir derneğin kurduğunu duymadım.

- Kore’ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Kore’ye gitmeden önce İzmir’de toplandık. Bizim bölükten 11 kişi vardı ve hepimiz de gönüllü gitmiştik. Başka illerden de gelenler vardı. İzmir’de bir süre eğitim aldık. Daha sonra İzmir’den Kore’ye gemiyle hareket ettik. Çok iyi hatırlıyorum Kore’ye hareket ettiğimizde mevsim yazdı, hatta 8. Aydı. Oldukça sıcak bir yazdı.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- 22 gün, 22 gece devam eden bir yolculuktan sonra Kore’ye vardık. Kore’de Pusan limanında indik. Oradan cepheye geçmeden önce 20 gün eğitim aldık. 20 günlük eğitimden sonra bir gün akşam 5’ten sonra kalacağımız cepheye geçtik. Gemi yolculuğu sırasında da çeşitli eğitimler aldık. Yolculuk esnasında rahatsızlanan arkadaşımız oldu, genelde mide bulantısı problemi yaşıyorduk. Bu gibi rahatsızlıklarımızda gemide bulunan doktorlar hemen müdahale ediyordu.

- Bindiğimiz geminin adı Mort Klass idi. Çok güzel bir gemiydi.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de Onbaşı olarak görev yaptım ve beşinci bölük, ikinci taburdaydım. Bölük Komutanımız Ahmet Yüzbaşı idi. Ben Tünel Tepesinde savaştım. Bizim grup orada ileri karakol görevindeydi.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’ye geldiğimizde bizi çoğunluğunu Amerikan askerlerinin oluşturduğu büyük bir kalabalık karşıladı. Orada 20 günlük bir eğitim aldıktan sonra savaşa gireceğimiz cepheye geçtik. Oradan cepheye trenle gittik.

- Ben Kore’de Yıldız Cephesinde savaştım. Beşinci Bölük, İkinci Taburdaydım. O cephede 6 ay kaldım. Yıldız cephesi çok dağlık bir yerdeydi. Bundan sonra diğer cephelerde 2-3 ayda bir yer değişimi olurdu. Yeni gruplar geldikçe eskilerle yer değiştirirdi. Yer değişimleri günün 24 saatinde olabiliyordu. Gece veya gündüz, sırası gelen grup yer değiştirirdi.

- Cephedeyken anca 15 günde bir banyo yapabiliyorduk. Banyo yapacağımız yerler cepheye yakın yerlerdi. Ancak banyo yapmak için hepimiz birden cepheden ayrılmıyorduk. 10-15 kişilik gruplar halinde gidip gelirdik.

- Kore’den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1953’te döndüm. Kore’de toplam 14 ay kaldım. Türkiye’ye gelmeden 15 gün Tokyo’da kaldım. Gidiş-dönüş yolculuğu da 46 gün sürdü. 22 günde gittik, 24 günde döndük. Geldiğimizde bizi büyük bir kalabalık karşıladı. Gemiyle İzmir’e geldik oradan da Kara trenle Kurtalan’a kadar geldim. Kurtalan o zamanlarda Tatvan’a bağlıydı. Oradan da Van’a üstü açık arabayla geldim. O zamanlar üstü açık arabalar çok sık kullanılan araçlardandı. Şimdiki gibi büyük otobüsler falan yoktu.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Kore'deyken gözümde yaralanmıştım. Gelen bir top parçası miğferime değdi. Gözümde hala o top parçasının izi var. Yaralanınca Kore'de tedavi gördüm, sonra cepheye geri döndüm.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve ormanlık bir yerdir. Sürekli nemli ve sisli bir havası vardı.

- Kore'den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken bana 2 madalya verildi. Geldikten sonra Kore Hükümeti ve Türkiye'den aldığım birer madalya var. Ayrıca geldikten sonra Türkiye'den Şeref aylığı adı altında gazilik maaşı almaya başladım. Geldikten sonra herhangi bir devlet kurumunda çalışmadım, herhangi bir emeklilik maaşı almıyorum. Geçimimi aldığım gazilik maaşıyla sağlıyorum. Ancak bu maaşın bir kısmı her ay hastane masraflarına gitmektedir. Kore Gazileriyle diğer gaziler arasında maaş bakımından önemli bir fark var, verilen maaş miktarı diğer gazilere göre daha az. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz.

-Kore'de cepheleyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

- Yanımda bir manga asker kayboldu. Çok sayıda ölen ve yaralanan arkadaşımız vardı.¹²⁹

¹²⁹ Ferman Mator, Görüşme Yer ve Tarihi, Ferman Mator'un ikametgahı, 20.11.2019.

2.1.13. Gazi Arafat Kertiş

Adı-soyadı: Arafat Kertiş

Doğum Tarihi: 1931

Doğum Yeri: Gevaş/Van

İkametgah: Başkale/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Arafat Kertiş, 90 yaşındayım. Gevaş-Reşadiye köyünde doğdum. Evliyim ve 7 tane çocuğum var, 40'tan fazla torunum var. Bir evlilik yaptım. Babamın adı Mustafa. Annem ben döndükten sonra vefat etti. Şuan Başkale'de oğlumun yanında kalıyorum.

- Askere gittiğinizde evli miydiniz?

- Evet, o zamanlar evliydim ama çocuğum yoktu. Ben askerdeyken ilk çocuğum dünyaya geldi.

- Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

- 1951'in 7. ayında askere gittim. Acemi birliğimi Gelibolu'da yaptım. Orada 1 yıl askerlik yaptım. Sonra emir geldi oradan İzmir'e gittik. İzmir'den de Kore'ye gittik.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben askerdeyken Kore savaşı devam ediyordu. Ben gönüllü olarak katıldım savaşa. Askerliğimi er olarak yaptım. Kore'ye gitmeden önce hepimize ailelerimizi görmemiz için bir haftalık izin verildi. İzin bitiminde Van'a geldim, oradan da İzmir'e geldim. İzmir'de 1 ay eğitim aldık. Sonra gemiyle Kore'ye gittik. Kore'ye 3. Kafile olarak gittim.

-Kore yolculuğumuz 40 gün sürdü. Orada birçok komutanımız Binbaşı Cevdet Öner'di. Kendisi Malatyalıydı. Cevdet Binbaşı her iznimde beni evine götürürdü. Beni çok severdi. Kore'ye de onunla birlikte gittim. Kore'ye gidiş-gelişle beraber toplam 3 yıl askerlik yaptım.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- ben herhangi bir derneğin kurulduğunu duymadım.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- 1952'de Kore'ye gitmek için yola çıktık. Önce Van'dan Tatvan'a kadar bir akrabamla vapurla geldim. Oradan İskenderun'a gittim. Sonra İskenderun'dan gemiyle Kore'ye gittik.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Yolculuk 40 sürdü. Gemideyken çok rahatsızlandık. Çoğu zaman bayılacak gibi oluyorduk. O zaman depodan birer soğan alıp koklamaya başlıyorduk. Böylece mide bulantımız geçiyordu. Soğanı koklayınca baygınlığımız geçiyordu. Yolculuk esnasında Kolombo şehrinde mola verdik. Buradan tatlı su aldık. Burası Mayammar'a yakın bir şehirdi.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de er olarak görev yaptım, Türkiye’de de erdim. Komutanımız Malatyalı Cevdet Öner’di. Rütbesi binbaşydı. Aynı binbaşyla Türkiye’de de birlikteydim. Beni çok severdi. İzin zamanlarında beni hep evine davet ederdi. Kore’deyken Vaka cephesinde savaşıyorduk.

- Cepheleyken orada kurduğumuz çadırlarda kalırdık. Yemeklerimiz güzeldi. Çayımız büyük kazanlarda yapıldı. Bizim kaldığımız yer Kangölü yakınlarıydı. Gölün kenarında yıkanırđık. Yıkanacağımız zaman birkaç kişi nöbet tutar diğerleri öyle yıkanırđı.

- Cepheleyken hazır manga halindeydik. Bir tepe alınınca orada nöbet tutuyorduk. Yerimize başka bir grup gelince de bir ileri bir cepheye giderdik.

- savaşın bitmesine birkaç ay kala 1953’te BM ekipleri gelip bizimle görüşüp imza aldılar. Savaşın bitmesini istiyor musunuz diye. Sonrasında ateşkes imzalanır.

- Kore’den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1952’de gittim, 1953’te döndüm. Kore’de 1 yıl kaldım. 40 günlük yolculuktan sonra önce İzmir’e geldim, oradan da memlekete gitmek için trenle Siirt Kurtalan’a kadar geldim. Oradan da hayvan arabasıyla Van’a kadar geldim.

- Kore’den döndükten sonra komutanım bana orduda kal dedi ama ben kabul etmedim. Köyüme geldim, orada hayvancılık yapmaya devam ettim.

- Kore Savaşı’nda nerenizden yaralandınız?

- Kore’deyken herhangi bir yara almadım. Ama birçok arkadaşım şehit oldu.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore çok fakir bir ülkeydi. Kore oldukça dağlık ve sık ormanlık bir yerdir. Orada kar yağdığını pek görmedim. Sürekli yağmur yağardı. Yazları da nemli ve yağışlıydı.

- Kore'deki bazı şehirlerde kadınların çok ilginç kıyafetleri vardı. Orada kimim Müslüman veya başka bir dinden olduğunu ayırt etmek çok zor.

- Kore'deyken bize aylık harçlık olarak beş dolar verirlerdi. Ben gelirken biriktirdiğim parayla eşime birkaç yemeni aldım. Memleketime gelince bunların çok değerli olduğunu öğrendim. Sonra onlardan birini sattım birkaç koyun aldım. Bu yemenilerin böyle değerli olduğunu bilseydim fazlaca alırdım. Birde Kolombo'da mola verdiğimizde yanımıza birkaç adam geldi. Onlarda bu yemeni tarzı örtüler satıyordu. Onlardan da birkaç tane almıştım. Geldiğimde onları da satın parasıyla 3-4 tane koyun aldım.

- Kore'deyken ailenizle nasıl haberleşiyordunuz?

-Kore'deyken ailemizle hiçbir şekilde haberleşmedik. Hiç mektup falan yazmadık. Zaten benim okuma yazmam da yoktu.

-Kore'deyken başınızdan geçen ilginç bir olay var mı?

- Bir gece Muşlu nöbet arkadaşım İbrahim aydemirle helikopterin indiği yerde nöbet tutuyorduk. Nöbet dönüşünde karşıda birkaç adam gördük. Arkadaşımla birlikte adamları sessizce takip etmeye başladık. Sonra adamların gözden uzak bir yere girdiklerini gördük. Sessizce oradan ayrılıp hemen cepheye döndük ve gördüklerimizi komutanımıza anlattık. Komutan bir ekip hazırladı ve oraya baskın yaptık. İçeri girdiğimizde oranın bir silah deposu olduğunu gördük. Düşmanın silah deposunu ele geçirmiştik. Komutanımız bu başarıımızdan dolayı bana ve İbrahim Çavuşa bir hafta izin verdi. İznimiz bitince tekrar cepheye döndük.

- Kore'deyken aldığınız herhangi bir madalya aldınız mı?

- Evet, oradayken 1 madalya aldım. Buraya gelince onu oğlumun boynuna astım. Madalyam oğlumun boynundayken çalındı, aradık ama bulamadık. Şuan bir kaç tane madalyam var. Onları buraya geldikten sonra Kore Hükümeti gönderdi.

-Kore’de cepheleyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

- Esir alınana arkadaşım olmadı ama şehit olan çok arkadaşımız oldu. Bir ara düşman bizi sıkıştırdı, o esnada oradan kurtulmak için çok dua ettim. Kurtulduk ama çok şehit verdik. Yanlış hatırlamıyorsam o gün 250’ye yakın şehit verdik.¹³⁰

2.1.14. Gazi Abdullah Burgaz

Adı-soyadı: Abdullah Burgaz

Doğum Tarihi: 20.10.1926

Doğum Yeri: Başkale/Van

İkametgah: Başkale/Van

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Abdullah Burgaz. Başkale’de doğdum, hala da Başkale’de ikamet ediyorum. 93 yaşındayım. Kore Savaşı’na gittiğimde evliydim, çocuklarım yoktu. Şimdi 6 çocuğum var, 3 kız, 3 erkek. O zamanlar köyde yaşıyorduk ve tarım hayvancılık yaparak geçimimizi sağlıyorduk.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

Evet, o zaman yeni evlenmiştim.

¹³⁰ Arafat Kertiş, Görüşme Yer ve Tarihi: Başkale/ Van, 23.11.2019.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar genelde köyde çiftçilikle uğraşır, hayvan beslerdik. Geçimimizi de bu şekilde sağlardık.

- Askerliğinizi nerede-ne zaman yaptınız?

-1951'de İzmir'de Poligon'da askerlik yapıyordum. 1951 yazında yaptım. Askerliğim 2 yıl sürdü. 1953'de de döndüm. Kore'de 14 ay kaldım.

- Kore Savaşı'na nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Ben İzmir Poligon'da askerdim. O zaman savaş devam ediyordu. Askerliğimi onbaşı olarak yaptım. Kore'de de aynı hizmet sınıfındaydım. Kore'ye göndermek için komutanımız bizim bölükten bazı kişileri seçti, ama beni seçmedi. Ben gönüllü olarak katılmak istedim. Komutan da bu isteğimi kabul etti. Böylece Kore'ye gittik.

-Kore'de iken komutanımız Yüzbaşı Ahmet'ti. Bölük komutanımızın ismini şuan hatırlayamadım. Aradan onca zaman geçti. Eskiden künyemi doğru şekilde okurdum, ama şimdi yaşlandık artık isimleri bile zor hatırlıyorum. Ama Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın ismini hiç unutmadım. Kore'ye giden tüm gruplar onun komutasındaydı. Onu bizzat görmedim ama ismini kahramanlıklarını hep duydum.

- Kore'ye gittiğinizde Türkiye'de herhangi bir dernek kuruldu mu?

- Ben herhangi bir derneğin kurduğunu duymadım.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Kore'ye gitmeden önce İzmir'de toplandık. Bizim bölükten 11 kişi vardı ve hepimiz de gönüllü gitmiştik. Başka illerden de gelenler vardı. İzmir'de bir süre eğitim aldık. Daha sonra İzmir'den Kore'ye gemiyle hareket ettik. Çok iyi hatırlıyorum Kore'ye hareket ettiğimizde mevsim yazdı, hatta 8. Aydı. Oldukça sıcak bir yazdı.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- 22 gün, 22 gece devam eden bir yolculuktan sonra Kore'ye vardık. Kore'de Pusan limanında indik. Oradan cepheye geçmeden önce 20 gün eğitim aldık. 20 günlük

eğitimden sonra bir gün akşam 5'ten sonra kalacağımız cepheye geçtik. Gemi yolculuğu sırasında da çeşitli eğitimler aldık. Yolculuk esnasında rahatsızlanan arkadaşımız oldu, genelde mide bulantısı problemi yaşıyorduk. Bu gibi rahatsızlıklarımızda gemide bulunan doktorlar hemen müdahale ediyordu.

- Bindiğimiz geminin adı Mort Klass idi. Çok güzel bir gemiydi.

- Kore’de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore’de Onbaşı olarak görev yaptım ve beşinci bölük, ikinci taburdaydım. Bölük Komutanımız Ahmet Yüzbaşı idi. Ben Tünel Tepesinde savaştım. Bizim grup orada ileri karakol görevindeydi.

-Kore’de kafilenizi kim karşıladı?

- Kore’ye geldiğimizde bizi çoğunluğunu Amerikan askerlerinin oluşturduğu büyük bir kalabalık karşıladı. Orada 20 günlük bir eğitim aldıktan sonra savaşağımız cepheye geçtik. Oradan cepheye trenle gittik.

- Ben Kore’de Yıldız Cephesinde savaştım. Beşinci Bölük, İkinci Taburdaydım. O cephede 6 ay kaldım. Yıldız cephesi çok dağlık bir yerdeydi. Bundan sonra diğer cephelerde 2-3 ayda bir yer değişimi olurdu. Yeni gruplar geldikçe eskilerle yer değiştirirdi. Yer değişimleri günün 24 saatinde olabiliyordu. Gece veya gündüz, sırası gelen grup yer değiştirirdi.

- Cephedeyken anca 15 günde bir banyo yapabiliyorduk. Banyo yapacağımız yerler cepheye yakın yerlerdi. Ancak banyo yapmak için hepimiz birden cepheden ayrılmıyorduk. 10-15 kişilik gruplar halinde gidip gelirdik.

- Kore’den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1953’te döndüm. Kore’de toplam 14 ay kaldım. Türkiye’ye gelmeden 15 gün Tokyo’da kaldım. Gidiş-dönüş yolculuğu da 46 gün sürdü. 22 günde gittik, 24 günde döndük. Geldiğimizde bizi büyük bir kalabalık karşıladı. Gemiyle İzmir’e geldik oradan da Kara trenle Kurtalan’a kadar geldim. Kurtalan o zamlarda Tatvan’a bağlıydı. Oradan da Van’a üstü açık arabayla geldim. O zamanlar üstü

açık arabalar çok sık kullanılan araçlardandı. Şimdiki gibi büyük otobüsler falan yoktu.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Kore'deyken gözümden yaralanmıştım. Gelen bir top parçası miğferime değdi. Gözümde hala o top parçasının izi var. Yaralanınca Kore'de tedavi gördüm, sonra cepheye geri döndüm.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve ormanlık bir yerdir. Sürekli nemli ve sisli bir havası vardı.

- Kore'den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken bana 2 madalya verildi. Geldikten sonra Kore Hükümeti ve Türkiye'den aldığım birer madalya var. Ayrıca geldikten sonra Türkiye'den Şeref aylığı adı altında gazilik maaşı almaya başladım. Geldikten sonra herhangi bir devlet kurumunda çalışmadım, herhangi bir emeklilik maaşı almıyorum. Geçimimi aldığım gazilik maaşıyla sağlıyorum. Ancak bu maaşın bir kısmı her ay hastane masraflarına gitmektedir. Kore Gazileriyle diğer gaziler arasında maaş bakımından önemli bir fark var, verilen maaş miktarı diğer gazilere göre daha az. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz.

-Kore'de cepheleyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

- Yanımda bir manga asker kayboldu. Çok sayıda ölen ve yaralanan arkadaşımız vardı.¹³¹

¹³¹ Abdullah Burgaz, Görüşme Yer ve Tarihi, Başkale/Van, 22.11.2019.

2.1.15.Gazi Osman Çelik

Adı-soyadı: Osman Çelik

Doğum Tarihi: 25.12.1930

Doğum Yeri: Erciş/Van

İkametgah: Erciş/Merkez

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Osman Çelik. Van'ın Zorkul köyünde doğdum. 90 yaşındayım. Rahmetli babam beni bir yıl geç nüfusa kaydetmiş. Annemin adı Kudret, babamın adı Ömer. Kore Savaşı'na gittiğimde evli değildim. Askerden döndükten iki yıl sonra evlendim. Şimdi 12 çocuğum var. 6 kız, 6 erkek. 34 tane de torunum var. Kore savaşına gitmeden önce köyde yaşıyorduk ve tarım-hayvancılık yaparak geçimimizi sağlıyorduk. Şuanda oğlumla beraber Erciş merkezde ikamet ediyorum.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

Hayır, o zaman evli değildim. Döndükten iki yıl sonra evlendim.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar köyde tarım ve hayvancılık yapardım. Geçimimizi de bu şekilde sağlardık.

-1951'de Elazığ'da askerlik yapıyordum. Askerliğim toplamda 3 yıl sürdü. 1953'de de döndüm. Kore'de 1 yıl kaldım.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- Kore savaşı başladığında ben Elâzığ'da askerdim. Sefer görev emri geldi, komutan bölükten benimle beraber bazı arkadaşları seçti. Kore savaşı için seçilen kişiler bir haftalık izin sonrası toplanma merkezi olan Ankara'ya gelecek diye emir aldık.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Kore'ye gitmeden önce Ankara'da toplandık. Orada 1 ay eğitim aldık. Sonra trenle İskenderun'a gittik. İskenderun'da 15 gün kaldık. Sonra gemiyle Kore'ye hareket ettik.

- Bindiğimiz geminin adı General Ecbolla gemisiydi. 3-4 katlı büyük bir gemiydi. 2. Grup olarak gittik. Sonbaharda gittik. Gelişimiz de sonbahara denk geldi.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Türkiye'den Kore'ye giderken gemi yolculuğu 1 ay sürdü. Yolculuk sırasında herhangi bir rahatsızlık yaşamadım. Genel itibariyle güzel geçti diyebilirim. Rahatsızlanan arkadaşlarımız oldu, onlar için de gemide doktor vardı gereken müdahale yapılırdı.

- 1 aylık yolculuktan sonra Seul'da indik. Orada inince bizim için bandolu merasim yapıldı. Sonra gece bizi trenle kampa götürdüler. Sabah olduğunda kamptaydık. Orada 15 gün kaldık, eğitim aldık. Eğitimlerde bize özellikle bilmediğiniz bir şeyler görürseniz almayın dendi. 15 günlük eğitimden sonra kalacağımız cepheye geçtik. Biz gidince oradaki kafiye kampa geldi.

- Kore'de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore'de uçaksavar kullandım. Uçaksavar birinci eriydim. Birinci bölük, ikinci taburdaydım.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1952'te döndüm. Cepheden trenle Seul'a geldik oradan gemiyle İzmir'e geldim. İzmir'e 1 tugay asker geldik. Orada 10 gün kaldık. Terhis maiyetinde izin verdiler.

10 konakladık İzmir’de. İzmir’den memlekete bizi getirecek araç yoktu. Orada her birimize o günün parasıyla 15’er lira verdiler.

- Kara trenle Diyarbakır’a geldik oradan da eski arabalarla Kurtalan’a geldik. Orada 10 kişiydik. Askeriyenin reo arabasıyla Tatvan’a geldik. Tatvan’da 3-4 gün kaldık. Tatvan’dan gemiyle Van’a geldik. Van’dan köye yaya gittik.

- Kore’den gelirken annem ve ilerde evlenirim diye eşim için mavi kolye getirdim. Orada bize aylık 15 dolar veriyorlardı. Ben paramın bir kısmını biriktirmiştım.

- Kore Savaşı’nda nerenizden yaralandınız?

- Kore’deyken herhangi bir yaralanma olayı yaşamadım.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore oldukça dağlık ve ormanlık bir yerdir. Çok soğuk bir yerdi.

- Kore’den gelirken size herhangi bir takdirname veya madalya verildi mi?

- Orada iken madalya falan almadım. Geldikten sonra Kore Hükümeti ve Türkiye’den aldığım 3 madalya var. Ayrıca geldikten sonra Türkiye’den Şeref aylığı adı altında gazilik maaşı almaya başladım. Geldikten sonra herhangi bir devlet kurumunda çalışmadım, herhangi bir emeklilik maaşı almıyorum. Geçimimi aldığım gazilik maaşıyla sağlıyorum. Kore Gazileriyle diğer gaziler arasında maaş bakımından önemli bir fark var, verilen maaş miktarı diğer gazilere göre daha az. Devletimizden bu durumun düzeltilmesini rica ediyoruz.

- Gaziler için yapılan tüm etkinliklere katılıyorum. Sağ olsunlar valilik ve kaymakamlık her bayram öncesi tüm gazilere çeşitli hediyeler gönderir ve bayram harçlığı verir.

- Kore’den döndükten 2 yıl sonra rahmetli eşimle evlendim. 2000 yılında eşimle hacca gittik. Eşim orada vefat etti. Ben eşimden sonra tekrar evlenmedim.

- Kore'deyken kaldığınız yer nasıldı?

- Kore'de kaldığımız cephede kurulmuş çadırlar vardı, biz o çadırlarda kalırdık. Isınması mazotla yapılırdı. Ayda bir banyo yapardık. Banyo için nehir kenarında kurulu bir çadır vardı, içi tahta döşemeli. Nehirden alınan suyu mazotla ısıtıp öyle banyo yapardık.

-Kore'de cephedeyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

- Benim arkadaşlarımdan şehit düşen olmadı ama yaralananlar oldu.¹³²

2.1.16.Gazi Nezir Kaya

Adı-soyadı: Nezir Kaya

Doğum Tarihi: 01.01.1938

Doğum Yeri: Erciş/Van

İkametgâh: Merkez/Erciş

- Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Nezir Kaya. Van'ın Erciş ilçesi Çetintaş köyünde doğdum. 82 yaşımdayım. Kore Savaşı'na gittiğimde evli değildim. Askerden döndükten sonra evlendim. Şimdi 9 çocuğum var. 4 erkek, 5 kız. Kore savaşına gitmeden önce köyde

¹³² Osman Çelik, Görüşme Yer ve Tarihi, Erciş Muharip Gaziler Derneği, 25.11.2019.

yaşıyorduk ve tarım-hayvancılık yaparak geçimimizi sağlıyorduk. Şuanda oğlumla beraber Erciş merkezde ikamet ediyorum.

-Askere gittiğinizde evli miydiniz?

Hayır, o zaman evli değildim. Döndükten sonra evlendim.

- Askere gitmeden önce ne işle uğraşırdınız?

- O zamanlar köyde çobanlık yapıyordum. Geldikten sonra tarım ve hayvancılık yapmaya başladım.

-1956'de Amasya'da askerlik yapıyordum. Askerliğim toplamda 2 yıl sürdü. 1957'de de döndüm. Kore'de 1 yıl kaldım.

- Kore Savaşına nasıl katıldığınızı anlatır mısınız?

- O zamanlar Amasya'da askerdim. Acemi birliğini Amasya'da 4 ay yaptım. Sefer görev emri geldi, komutanımız Fahrettin Öngün, gönüllü olarak gitmek isteyen var mı diye sordu. Benimle birlikte 10 kişi öne çıktık. Komutan gönüllülerle beraber 250 kişinin ismini yazdı. Bunlar Kore'ye gidecek 10. gruptu. Bizim gruptan sonra Kore'ye bir grup daha gitti.

- Kore'ye gitmeden hepimizi sağlık kontrolünden geçirdiler. Bazı kişiler kontrolden geçemeyince onlar Kore'ye gelememi.

- Kore'ye ne ile ve nasıl gittiniz?

- Kore'ye gitmeden önce İzmir Seferihisar'da toplandık. Orada 4 ay eğitim aldık. Sonra gemiyle İzmir'den Kore'ye hareket ettik.

- İzmir limanından ayrıldıktan sonra sırayla Arabistan, Beyrut, Mısır, Singapur'dan geçtik. Sonunda Seul Limanında indik.

- Gemi yolculuğunuz nasıl geçti, yolculuk sonunda nerede indiniz?

- Gemi yolculuğumuz 26 gün 26 gece sürdü. Umman Denzinde gemimiz batma tehlikesi geçirdi. Umman Denizini 6 gün 6 gecelik bir yolculuktan sonra anca geçebildik.

- Bizden sonra Kore'ye 250 kişilik bir grup daha gitti.

- Kore'de hangi hizmet sınıfında savaştınız, komutanınız kimdi?

- Kore'de er olarak görev yaptım ama orada sıcak çatışmaya girmedik. Birinci Tabur, ikinci bölükteydim. Bölük komutanımızın ismi Münih Çetinkaya idi. Rütbesi yüzbaşıydı. Tabur komutanımız Muzaffer Aydın'dı. Rütbesi binbaşıydı.

- Kore'den ne zaman ve neyle döndünüz?

- 1956'de gittim, 1957'de döndüm. Kore'de 1 yıl kaldım. Geldiğimizde terhis olmamıza 20 gün kalmıştı. 32 gün 32 gecelik bir yolculuktan sonra önce İzmir Narlıdere'ye geldim, orada bir gün kaldım.

- Kore'den dönerken Japonya'ya uğradık, orada alışveriş yaptık. Ben de gömlek, dikiş makinası, şemsiye ve çatal-kaşık aldım. İzmir Narlıdere'ye gelince bunları sattım.

- Kore Savaşı'nda nerenizden yaralandınız?

- Kore'deyken bir sıcak çatışmaya girmediğimiz için herhangi bir yaralanma olmadı.

- Kore nasıl bir yer, orayı nasıl buldunuz?

- Kore halkı çok yoksuldu. Tüm ihtiyaçlarını ABD karşılıyordu. Kore oldukça dağlık ve sık ormanlık bir yerdir. Fazla gelen erzakları komutanlar gece gizlice oranın yerli halkına satarlardı.

- Kore'deyken erler aylık harçlık olarak beş dolar, çavuşlar astsubaylar ise 15 dolar alırdı. Bize 2 ayda bir onar dolar da ikramiye verilirdi. Ben gelirken biriktirdiğim parayla dikiş makinası, şemsiye, çatal-kaşık aldım. Ayrıca aileme hediyeler aldım. Son kalan paramla da köye geldikten sonra 16 tane koyun aldım.

- Kore'deyken ailenizle nasıl haberleşiyordunuz?

- Kore'deyken ailemizle mektupla haberleşirdik. Mektuplar helikopterle gelirdi. Bizim mektuplarımızı da helikopterle ailelerimize ulaştırırlardı. Helikopterle

mektuplar gönderileceği zaman helikopter gelip gemiye konup oradan mektuplar verilirdi.

-Kore'deyken başınızdan geçen ilginç bir olay var mı?

- Öyle unutamayacağım bir olay olmadı. Kore'deyken her gün 2 saat spor yapardık. Her ay tatbikatlarımız olurdu. Bizimle Çin arasında bir nehir vardı, ismini hatırlamıyorum o nehrin. Oradayken silahsız hiçbir yere gitmemize izin verilmezdi. Bir yere gideceksek üzerimizde en az 80 mermi olması gerekiyordu.

- Kore'deyken aldığınız herhangi bir madalya aldınız mı?

- Hayır, Kore'den aldığım herhangi bir madalya yok. Orada sıcak bir çatışmaya girmedğim için gazilik maaşı da alamadım.

-Kore'de cepheleyken kaybolan veya esir alınan arkadaşınız var mı?

- Hayır, esir düşen veya şehit olan arkadaşım olmadı ama cepheleyken komutanımızla İzmirli Muzaffer Adak adlı bir asker şakalaşırken silah patladı ve o arkadaşına isabet etti. Arkadaşımız orada vefat etti.¹³³

¹³³ Nezir Kaya, Görüşme Yer ve Tarihi, Merkez/Erciş, 25.11.2019.

SONUÇ

25 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla Kore Savaşı başlamıştı. Bu savaş İkinci dünya Savaşının üzerinden çok geçmeden dünya barışının yeniden bozulama tehlikesini ortaya çıkarmıştır. Doğu Asya'da başlayan bu savaşın yeni bir dünya savaşına neden olabileceği fikri tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de hâkimdi. BM Güvenlik Konseyi, Saldırıyı durdurmak ve barışı sağlamak için 27 Haziran 1950'de tüm üye devletleri yardıma çağırır. BM'nin bu çağırısına ilk cevap veren ülkelerden biri olmuştur Türkiye.

Kore Savaşı Türkiye'nin NATO'ya girmesinde oldukça önemli bir gelişme olması açısından yakın siyasi tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Yeni bir savaşın çıkma ihtimali, Sovyet tehdidi altında bulunan Türkiye'nin güvenliğinden endişe duymasına neden olmuştur. Sovyet tehdidine karşı güvenlik çemberi oluşturmak, BM safında yer almak ve NATO'ya girmek için Demokrat Parti Hükümeti bu süreçte Kore'ye asker gönderme kararı alır. Hatta Demokrat Parti bu kararı alırken TBMM'nin kararını almamış ve bu durum mecliste uzun tartışmalara sebep olmuştur. Ancak Türk askerinin Kore'de elde ettiği başarılar Demokrat Parti Hükümetine asker gönderme kararını savunma imkânı vermiştir. Türkiye bundan sonraki süreçlerde benzer durumların olmaması için tedbirler almış ve yabancı bir ülkeye asker gönderme veya yabancı bir ülkeden asker gelme konusunu meclis kararına bağlamıştır.

25 Haziran 1950'de başlayan Kore Savaşı'na Demokrat Parti Hükümeti, 4500 kişilik bir tugay asker göndermiştir. Demokrat Parti hükümeti asker gönderme kararından hemen sonra NATO'ya giriş için başvuruda bulunur ancak olumsuz yanıt alır. Çünkü özellikle İngiltere'nin Ortadoğu politikaları için Türkiye'nin NATO'ya girmesi uygun değildi. Ancak gelişen olaylar Türkiye'nin NATO içinde yer almasının gerekli olduğunu tüm üye ülkelere göstermiştir. Kore savaşı, ABD'ye dünyanın herhangi bir yerinde Rusya ile savaşa girebileceğini göstermişti. Türkiye'nin Ortadoğu'ya hâkim olması, Jeopolitik ve jeostratejik konumu, bu bölgede çıkacak olası bir olaya müdahale için uygun üslere sahip olması, ABD'nin Türkiye'yi NATO'ya girmesi konusunda desteklemesini sağlamıştır. Aynı zamanda ABD'nin Türkiye ile aynı safta savaşması ve Türk

ordusunun başarılarını yakından görmesi Türkiye'yi desteklemesinin diğer sebeplerindendir. Amerikan hükümetine göre Türkiye'nin tarafsız kalmasındansa NATO saffında yer alması daha uygun olacaktı. Türkiye'nin Kore'deki başarıları Türkiye'nin stratejik önemini bir kez daha ortaya koymuş ve bununla birlikte Türkiye'nin pakta alınması gündeme gelir. Eylül 1951'de Türkiye pakta davet edilir ve 18 Şubat 1952'de TBMM daveti kabul eder. Davetiyle kabulüyle Türkiye NATO'ya kabul edilir.

Türkiye NATO gibi uluslararası bir teşkilata girerek emniyet ve güvenliğini sağlamış, böylece II. Dünya Savaşı sonrasında karşı karşıya kaldığı Sovyet tehdidinden kısmen kurtulmuştur. Türkiye Kore Savaşından büyük zararlar görmüş ancak bunun en önemli kazanımı NATO'ya giriş olmuştur. Türk askeri üç yıl Kore'de savaşmış ve bu üç yıllık süreçte savaşın hep can alıcı bölgelerinde görev almış ve katıldığı on dört savaştan dördü Kore Savaşı'nın kaderini değiştirerek Güney Kore'nin egemenliğine kavuşmasını sağlamıştır. Türk askerinin özellikle Kunuri Savaşlarında elde ettiği başarılar BM ordusunun yok olmasını engellemiştir. 1953'te yapılan son taarruzu da engelleyen Türk tugayı, 27 Temmuz 1953'te savaşı sonlandıran Panmunjim Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasını sağlamıştır.

Üç yıl devam eden savaş boyunca Kore toprakları savaş sahnesi olmuştur. Bu süreçte gerek Birleşmiş Miletler Ordusu gerekse Kuzey Kore Birlikleri ağır kayıplar verdi. Savaş boyunca yaklaşık iki yüz yirmi bin Güney Koreli asker ve bir milyondan fazla sivil hayatını kaybetti. Kesin olmamakla birlikte Kuzey Kore ve Komünist Çin Kuvvetlerinin kayıplarının bir buçuk milyondan fazla olduğu tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

A) Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı cumhuriyet Arşivi (CCA)

CCA, 030.01.02.630.8.

CCA, 030.01.17.98.34.

CCA.030.01.02.630.8.

CCA, 030.01.02.630.6.(3).

CCA, 030.01.02.630.6.(2).

CCA, 030.1.0.0-123782.9.

CCA, 030.01.02.630.6.

CCA, 030.18.12.123.17.17.

CCA, 030.18.12.1234.100.18.

CCA, 030.18.12.126.49.2.

B) Resmi Yayınlar

TBMM TD, D:9, C:2, Birinci Birleşim, (01.11.1950).

TBMM TD, D:9, C:3, On Üçüncü Birleşim, (01.12.1950).

TBMM TD, D:9, C:3, On Beşinci Birleşim, (06.12.1950).

TBMM TD, D:9, C:10, Üçüncü Birleşim, (12.11.1951).

TBMM TD, D:9, C:12, Yirmi Dördüncü Birleşim, (07.01.1952).

C) Gazeteler

- Bugün Gazetesi

- Cumhuriyet Gazetesi

- Hürriyet Gazetesi

- Milliyet Gazetesi

- Son Posta Gazetesi

- Ulus Gazetesi

D) Kitaplar

Akşin, S. (2010). **Kısa 20. YY. Tarihi**. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Armaoğlu, F. (2005). **20. YY. Siyasi Tarihi, 1974-1995**. İstanbul: Alkım Yayınevi

Armaoğlu, F. (2007). **20.YY. Siyasi Tarihi (Cilt 1-2: 1914-1995)**. Ankara: Alkım Yayınevi.

Artuç, İ. (1990). **Kore Savaşlarında Mehmetçik**. İstanbul: Kartaş Yayınları.

Atalay, A. (2017). **Kore Savaşı ve Konyalılar**. Konya: Çizgi Yayınevi.

Aydemir, Ş. S. (1979). **Menderes'in Dramı**. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çavdar, T. (2013). **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi, 1939-1950**. Ankara: İmge Kitapevi.

Dora, C. (1963). **Kore Savaşı'nda Türkler 1950-1951**. İstanbul: Akgün Matbaası

Dora, C. (1972). **Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri**. Ankara: Genel Kurmay Basımevi.

Eroğlu, C. (1990). **Demokrat Parti (Tarihi ve İdeolojisi)**. Ankara: İmge Yayınevi.

Ghee, G. Mc. (1992). **ABD-Türkiye- NATO-Ortadoğu**. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Gökmen, M. E. (2008). **Soğuk Savaşta Sıcak Çatışma Kore Savaşı**. Ankara: Kent Kitap.

Gönlübol, Mehmet -A.H. Ulman, A.S. Bilge vd.(1996). **Olaylarla Türk Dış Politikası, 1945-1965 Dönemi**. Ankara: Siyasal Yayınevi.

Gönlübol, M. vd. (2014). **Olaylarla Türk Dış Politikası, 1919-1995**. İstanbul: Siyasal Kitabevi.

Gündüz, T. (2016). **Büyük Olayların Kısa Tarihi**. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

Gürün, K. (1983). **Dış İlişkiler ve Türk Politikası (1939'dan Günümüze kadar)**. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Karataş, N. (2013). *Türk-Amerikan Siyasi İlişkileri, 1939-1952*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Karpat, K. (2012). *Türk Dış Politikası Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Kore’de Türk Muharebeleri (2012). Ankara: ATESE Daire Başkanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı Basımevi.

Lee, Hee-Chul. (2007). *Siyasi, Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açından Türkiye-Kore İlişkileri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Ortaylı, İ. (2016). *Türkiye’nin Yakın Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Özçelik, N. (2017). *Mehmetçik Kore’de, Kore Savaşında Türk Ordusu*. İstanbul: Yeditepe Karataş Yayınları.

Roberts, J.M. (1991). *20. YY. Tarihi*. Ankara: Dost Kitapevi.

Sander, O. (1998). *Siyasi Tarih 1918-1994*. Ankara: İmge Yayınevi.

Sönmezoğlu, F. (2006). *II. Dünya Savaşından Günümüze Türk Dış Politikası*. İstanbul: Der Yayınları.

Şenşekerci, E. (2000). *Türk Devriminde Celal Bayar, 1918-1960*. İstanbul: Alfa Basım Yayınları Dağıtım Ltd. Şti. Yayınları.

Yeşil, A. (2001). *Türkiye’de Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Zürcher, E. J. (1998). *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

E) Yüksek Lisans Tezleri, Dergiler vs. Kaynaklar

Altıncı Askeri Tarih Semineri Bildirileri I (1997, 20-22 Ekim). **İkinci Dünya Harbi ve Türkiye**. Genel Kurmay Basımevi, Ankara.

Ataöv, T. (1968). “ Marshall Planından NATO’nun Kuruluşuna Kadar Soğuk Harp”. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 23(3). Sayfa aralığı...

Basın İlan Kurumu, Erişim Tarihi: 13.03.2019.

Belge, B. (2001). “Eski Bir Askerin Kaleminden Kore Savaşı”, İstanbul: BİA Haber Merkezi.

Bulut, S. (2018). “38. Enlemde Güç Mücadelesi: Kore Savaşı ve Türkiye’deki Tezahürleri”. *Mavi Atlas Dergisi*, 2018,6(1), 185-204.

Denizli, A. (2009,20-22 Mayıs). Kore Harbi’ne Türk Askerlerinin Katılması ve Kore Harbinde Türk Askerlerinin Yarattığı Kahramanlıklar. *On İkinci Askeri Tarih Sempozyumu Bildiriler*, Ankara.

Doğan, G. (2004). *Kamuoyunda Kore Savaşı*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Durak, G. (2015). “Türk ve Dünya Basınında Kore Savaşı ve Türkiye”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (36).

Erkan, M. S. (2009). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrasıyla İlgili Değerlendirme*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Esenbel, S. (2008). “*Değişen Dünya Düzeni Işığında Japonya ve Güney Kore’nin 21. Yüzyıldaki Jeopolitik Vizyonları ve Dış Politikaları*,” Boğaziçi Üniversitesi TÜSİAD Dış Politikalar Forumu Araştırma Raporu”, Ankara.

Gül, T.(2014). “Ulusal Basında Türkiye’nin Kore’ye Asker Gönderme Kararı,” *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Belgi Dergisi*. 7 (I).

Güven, C. (2017). *Sebepler ve Sonuçlarıyla Kore Savaşı* *Kore Savaşı ve Türkiye*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Denizli.

Karacaova, T. (2010). *İstanbul Basınında Kore Savaşı*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim. Balıkesir.

Kurtcephe, İ. (1998). “*İkinci Dünya Savaşı Sonunda Türkiye Üzerinde Rus Baskısı*,” Altıncı Askeri Tarih Semineri Bildirileri I. Ankara: Genel Kurmay Basımevi.

Özakıncı, Cengiz. (2018). “Stalin’in Dışişleri Bakanı Molotov Anlatıyor: Türk Toprakları Üzerinde Hak Talebimiz Vardı”. *Bütün Dünya*, Başkent Üniversitesi Yayınları, 235, 43-49.

SSCB Dışışleri Bakanlığı, Almanya Dışışleri Bakanlığı Belgeleri: **İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye Üzerine Pazarlıklar (1939-1944)**, Örgü Yayınevi İstanbul 2003.

Türkiye Diyanet Vakfı. (2002). **İslam Ansiklopedisi**, Ankara: TDV.26, 94-95.

Topçu, İ. (2009). **Kore Savaşı ve Kars-Ardahan-Iğdır Kore Şehitleri ile Gazileri**. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

Tuğtan, M. A. (2013). **Kore Savaşı, Uzak Savaşın Askerleri**. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ülman, H- S. Oral. (1972). “Türk Dış Politikasına Yön Veren Etkenler”. **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, 27 (1), 1-24.

Ünalp, F. R. (2013). “Kore Savaşı ve Kore Cumhuriyeti Ziyaretinden İzlenimler”. **Silahlı Kuvvetler Dergisi**, 415, 41-65.

Üzmez, A. (2006). **İkinci Dünya Savaşından Sonra Gelişen Olayların Işığında Kore Savaşı ve Türkiye**. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, AİİT Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

1. Vanlı Kore Gazileri Listesi

Van İl Merkezi, Merkez Köyler ve İlçelerde İkamet Eden Kore Gazilerimiz

S.No	Adı ve Soyadı	İkametgahı
1	ABDULLAH BURGAZ	Merkez
2	ABDULLAH DEMİRER	Merkez
3	ABDULMECİT ERGİNYÜREK	Merkez
4	AHMET ÇAĞLAYAN	Merkez
5	AHMET ERALMLAÇ	Merkez
6	ARAFAT KERTİŞ	Merkez
7	CELAL ŞEN	Merkez
8	EYÜP AŞĞA	Merkez
9	FERZENDE ABAY	Merkez
10	H.HÜSNÜ BULUT	Merkez
11	HALİT HEZER	Merkez
12	HURŞİT BOR	Merkez
13	HÜSEYİN GÜRBÜZ	Merkez
14	İBO BUKAY	Merkez
15	KADIR CAN	Merkez
16	M.ŞEFİK IŞIK	Merkez
17	MAHİR GAZİOĞLU	Merkez
18	PAŞA BOZDEMİR	Merkez
19	REŞİT DEMİR	Merkez
20	SALİH TUFAN	Merkez
21	TAHİR YARDIM	Merkez
22	TAJDİN OLGUN	Merkez
23	TEVFİK GEZGEN	Merkez
24	TEYMUR İZCİ	Merkez
25	TEYMUR ÖZAY	Merkez
26	ZULUMAT BAKIRTAŞ	Merkez

27	ADIL ÇINAR	Saray
28	ABDULLAH ESER	Saray
29	OSMAN ÇELİK	Erciş
30	HİSO CAN	Erciş
31	ALİ SAĞBANGÜL	Erciş
32	FERMAN MATOR	Erciş
33	HAYDAR KAROL	Özalp
34	İBRAHİM TASA	Özalp
35	CEMAL KANDEMİR	Özalp
36	BAKIL SÖZKESEN	Özalp

2: Resim Ve Haritalar

Güney Kore Bayrağı

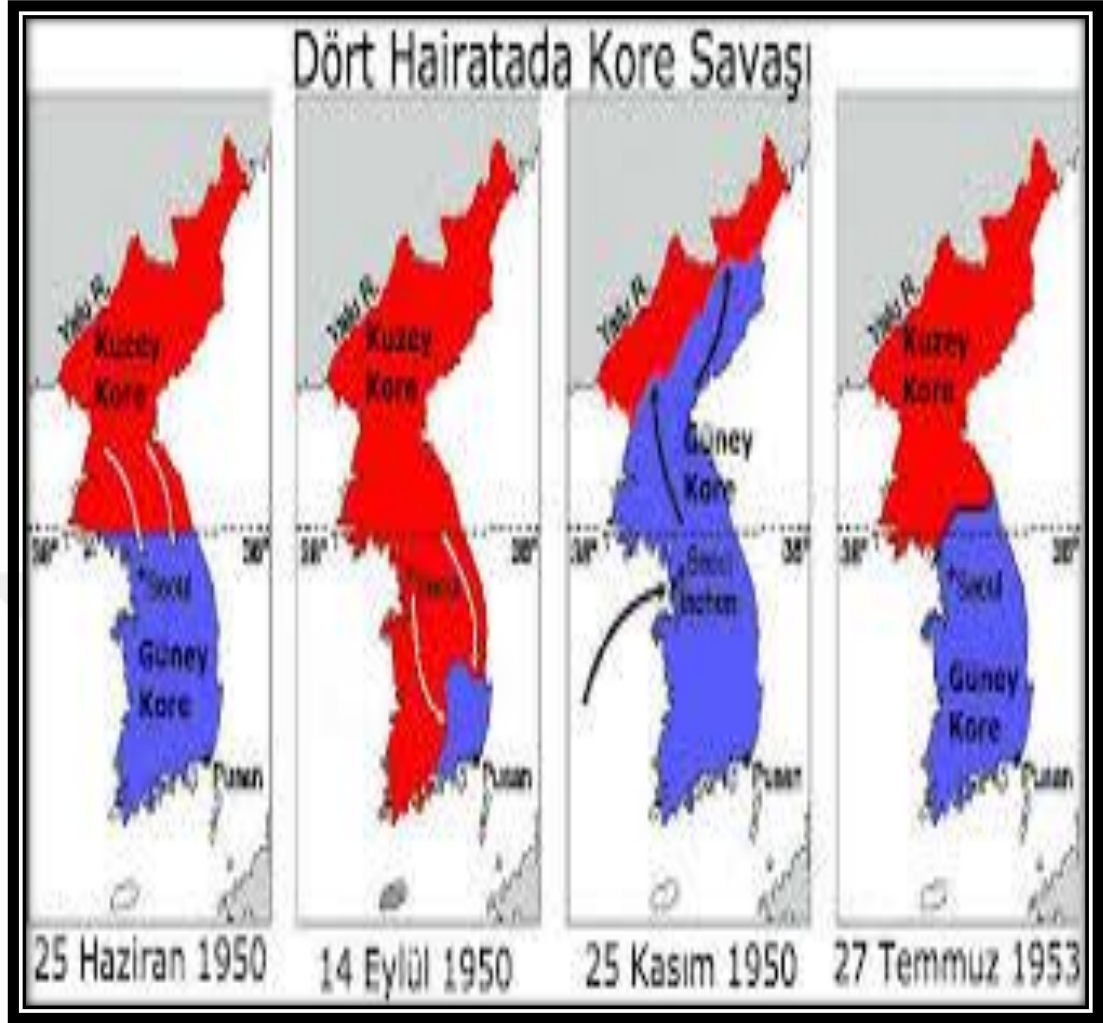

Kuzey Kore Haritasi

Kore'nin İkiye Ayrılması

Kore Gazisi Abdulmecit Erginyürek'e Ait Madalya

19 Eylül Gaziler Günü'nde Gazi Tahir Yardım, Hüsnü Bulut ve Ferzende Abay.

Kore Cumhuriyeti'nin Vanlı Gazilere Gönderdiği Teşekkür Beratı

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ
ÖZEL

ANKARA, Kasım 2010

Kahraman Gazimiz;

Ülkemizin Birleşmiş Milletler gücünün önemli bir temsilcisi olarak iştirak ettiği, Kore Savaşının başlangıcının 60'ıncı yıl dönümünde; göstermiş olduğunuz kahramanlık ve tarihe nakşettiğiniz fedakârlıkları bir kez daha anmaktan onur ve mutluluk duymaktayız.

Dünyanın her bölgesinde olduğu gibi, Kore'de barışın tesis edilmesinde üstlendiğiniz bu kutsal görevi yerine getirirken, Türk Silâhlı Kuvvetlerini ve Türkiye Cumhuriyetini şan ve şerefle temsil ettiniz. Türk Milletine özgü; kahramanlık, onur ve haysiyet gibi nitelikleri tüm dünyaya bir kez daha gösterdiniz.

Vazifenin yapılması uğrunda temsil ettiğiniz Türk Silâhlı Kuvvetlerinin şerefli üniformasını kendi kanınızla taçlandırıp gazi unvanı alarak, dünya barışının ve insanlık onurunun ne denli paha biçilmez değerler olduğunu bir kez daha ortaya koydunuz. Türk Silâhlı Kuvvetleri mensuplarının bu yüce değerleri yaşatmak uğruna neleri göze alabileceğini gösterdiniz. Her şartta ve ortamda sergilediğiniz kahramanlık, cesaret ve fedakârlıklarla Türk Silâhlı Kuvvetlerinin gurur kaynağı oldunuz.

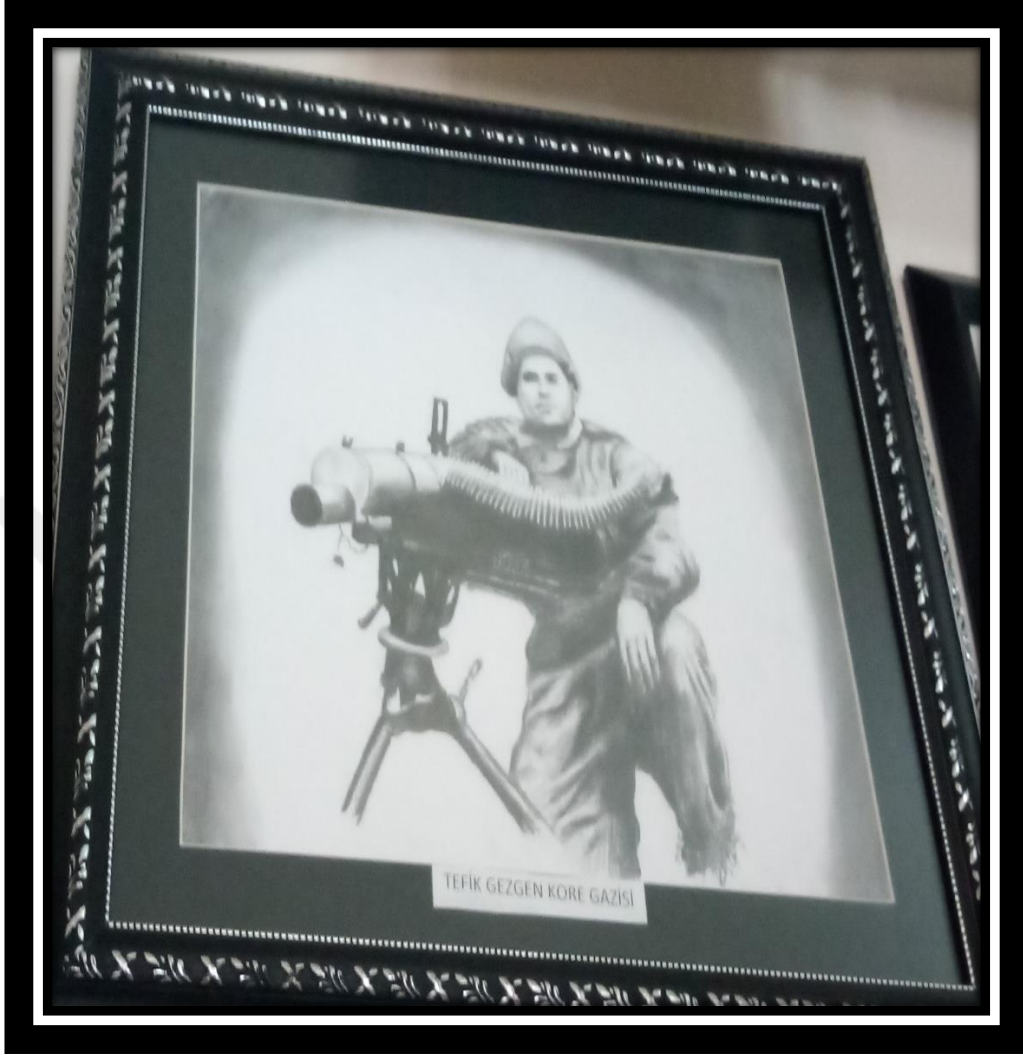
Ebedi Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün belirttiği gibi; "Yurtta Barış, Dünyada Barış" parolası ile dünya barışına katkılarınızdan dolayı siz değerli gazilerimize minnet ve şükranlarımı sunarım.

Saygılarımla

M. Vecdi GÖNÜL

Millî Savunma Bakanı

Milli Savunma Bakanı M.Vecdi Gönül'ün Kore Savaşı'nın 60. Yıl Dönümü Münasebetiyle Van-Ercişli Kore Gazisi Süleyman Halifeoğlu'na Gönderdiği Mektup

Kore Gazisi Tefvik Gezgen'in Kore Harbi'nde Kullandığı Silah

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı soyadı : Gülten PEKER
Uyruğu : T.C.
Doğum yeri : Van
Telefon :
Faks :
E-mail : pekerгутen@hotmail.com

Eğitim Bilgileri

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Doktora		
Yüksek Lisans(Tezsiz)	: Fırat Üniversitesi SBE	2010
Yüksek Lisans	: Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE	2020
Lisans	: Celal Bayar Üniversitesi/Tarih	2005
Lisans	: Anadolu Üniversitesi/Sosyoloji	2015

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2006-2012	MEB	Öğretmen
2012-2019	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Sosyolog
2019-Devam	MEB	Öğretmen

Yabancı Dil

İngilizce

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

TezBaşlığı/Konusu

08/03/2020

Kore Savaşı ve Vanlı Kore Gazileri (1950-1953)

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 123 sayfalık kısmına ilişkin, 08/03/2020 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15 (Yüzde onbeş) tir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi inceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

08/03/2020
Gülten PEKER
İmza

Adı Soyadı : Gülten PEKER

Öğrenci No :149201078

Anabilim Dalı : Tarih Anabilim Dalı

Programı : Tarih

Statüsü : Y. Lisans X Doktora ☐

DANIŞMAN
Abdulaziz KARDAŞ
28/05/2020

ENSTİTÜ ONAYI
U Y G U N D U R
...../...../2020

Doç. Dr. Bekir KOÇLAR
Enstitü Müdürü